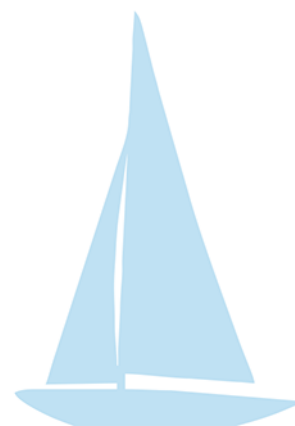
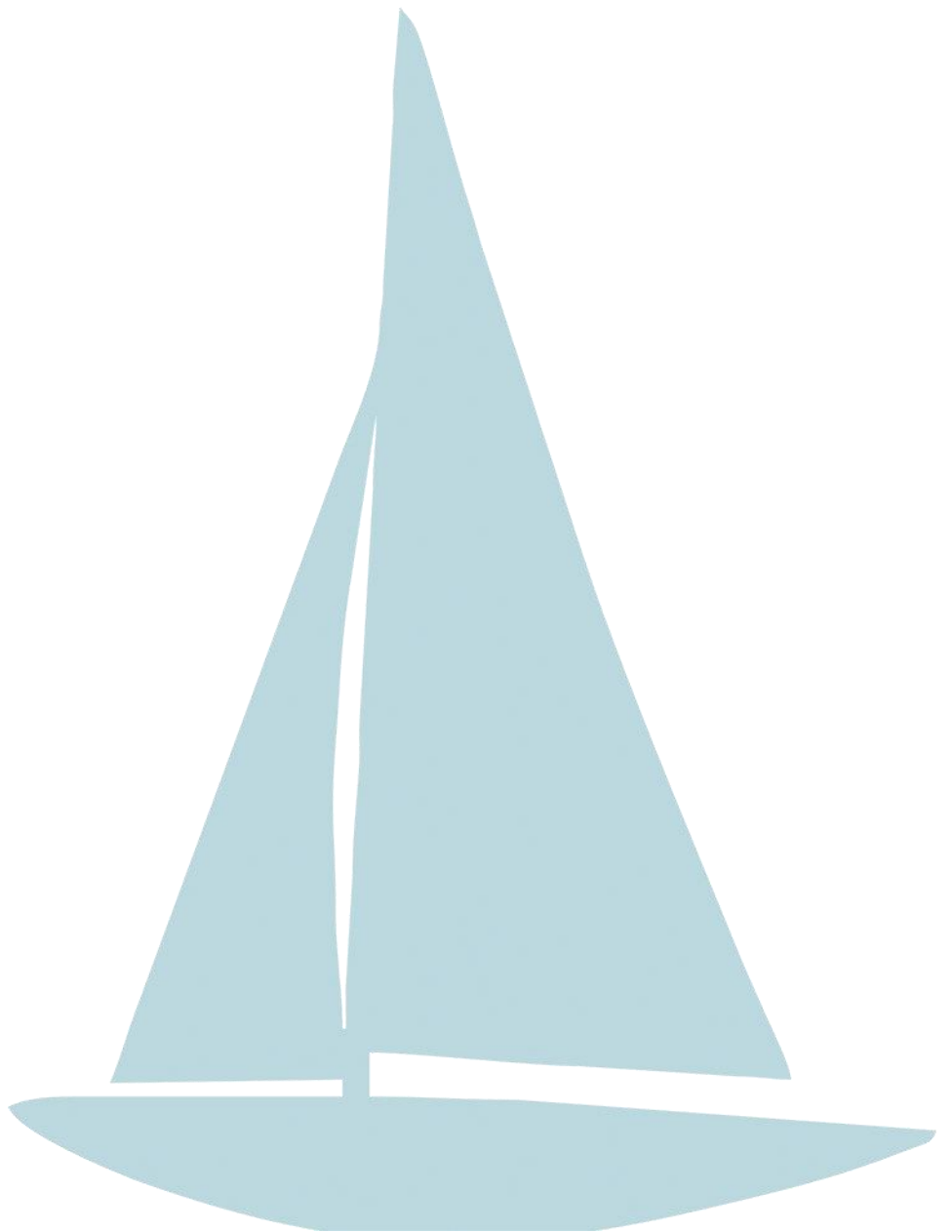

Årsrapport 2022

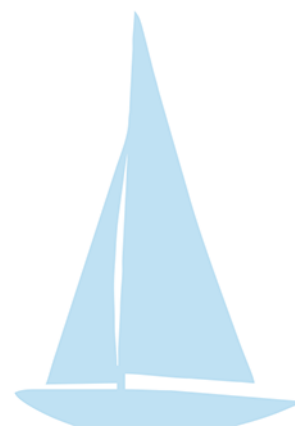
FREDRIKSTAD KOMMUNE

Innhold

Kommunedirektørens innledning.....	1
Utviklingstrekk.....	5
Kommuneplanen	14
Overordnet målekort med perspektiver	25
Innbyggere og samfunn.....	30
Økonomisk resultat.....	32
Økonomi og korona	35
Årsberetning – kommunekassen	42
Driftsregnskapet.....	42
Investeringsregnskapet	49
Balanseregnskapet.....	52
Finansforvaltning	57
Internkontroll (kommuneloven § 25-1).....	63
Etiske prinsipper	65
Likestilling	65
Årsberetning – konsolidert regnskap.....	67
Driftsregnskapet.....	69
Investeringsregnskapet	70
Balanseregnskapet.....	71
Internkontroll, etiske prinsipper og likestilling	74
Interne prosesser	76
Varslingsordningen	76
Medarbeidere og organisasjon.....	77
Organisering	82
Politisk organisering	82
Administrativ organisering	83
Tjenesteyting organisert gjennom kommunale foretak (KF) og interkommunale selskaper (IKS)	84
Helse og velferd.....	86
Utdanning og oppvekst.....	95
Teknisk drift	102
Kultur, miljø og byutvikling.....	109
Kommunedirektørens sentrale staber	116
Fredrikstad kirkelige fellesråd	122
Revisors beretning.....	124

Kommunedirektørens innledning

2022 begynte med koronanedstenging og krig i Europa. Usikker verdensøkonomi, sterk prisvekst og et raskt økende rentenivå preget situasjonen. I mai så vi oss nødt til å innføre økonomiske strakstiltak, med ansettelsesstopp, streng vikar- og overtidskontroll, innkjøpskontroll og stopp i kurs- og reisevirksomhet i kommuneorganisasjonen, for å få kontroll på de økende utgiftene. Situasjonen har også medført økt fokus på samfunnssikkerhet og beredskap, og på samarbeid mellom frivilligheten og kommunen. 2022 var også frivillighetens år.

Økonomieresultat i pluss

Økt skatteinntang, god koronakompensasjon og stram styring medførte at regnskapet ble avsluttet med et positivt årsresultat på 112,9 millioner kroner før regnskapsmessige disposisjoner.

Bystyret la til grunn at det skulle brukes 77,2 millioner kroner av fondsmidlene til bestemte formål i 2022. Siden regnskapet legges fram med positivt resultat, er det ikke nødvendig å bruke av disse avsetningene, som dermed tilbakeføres til fondsbeholdningen. Etter disse disposisjonene, utgjør det resterende mindreforbruket 35,7 millioner kroner, som er satt av til disposisjonsfond. Siden regnskapet avsluttes med et mindreforbruk, er den økonomiske balansen marginalt styrket siden 2021.

Netto driftsresultat er på 30,1 millioner kroner, eller 0,4 prosent av brutto driftsinntekter. Dette er en resultatframgang fra 2021, som endte med et netto driftsresultat på -0,04 prosent. I hovedsak skyldes dette positiv utvikling i rammebetingelsene skatt/rammetilskudd og koronakompensasjon. Samtidig har pensjonsøkonomien bidratt positivt til resultatet.

Energiprisene var gjennom året vedvarende høye, og i forhold til opprinnelig budsjett ble kostnadene for energi cirka tredoblet. Kraftkrisen skyldes begrenset tilgang på kraft, med lav fyllingsgrad i norske vannmagasin, og stor etterspørsel i det europeiske markedet.

Kommunens drift hadde samlet sett et merforbruk utover budsjetterte rammer på 45,5 millioner kroner i 2022. Merforbruket i driften ble dermed langt mindre enn tidligere prognoser tilsa, takket være mye godt arbeid, god disiplin, økonomiske strakstiltak og begynnende resultater fra kostnadsreduksjonsprogrammet #bærekraft25.

Merforbruket i driftsseksjonene skyldes i hovedsak økt behov for lovpålagte tjenester innen helse og omsorg, en underfinansiert barnevernsreform og økte energiutgifter. Kommunedirektørens sentrale staber og politisk ledelse knep inn til sammen over 10 millioner kroner i 2022, og viser dermed vei i arbeidet med å kutte administrative kostnader.

Fortsatt befolkningsvekst

I Fredrikstad var befolkningsveksten i 2022 på 0,66 prosent, og har ikke vært prosentvis like lav siden 2005. Folketallet 1. januar 2023 var på 84 444 personer, som er 552 flere enn året før. For landet var det en rekordstor befolkningsvekst i 2022, på 1,8 prosent, som skyldes stor innvandring.

Som følge av krigssituasjonen i Ukraina, bosatte vi 185 ukrainere på flukt. Det ble gjennomført rekruttering og oppbemanning for å sikre forsvarlige tjenester, og dette har bidratt til rask etablering av gode rutiner for mottak av flyktingene. Mange frivillige har også engasjert seg i inkluderingsarbeidet.

Pandemi, restart, #bærekraft25 og organisasjonsutvikling

Koronapandemien tok stort fokus og krevde mye ressurser også gjennom 2022, med høye smittetall og en topp i sykefraværet. Pandemien har vist at organisasjonen har god beredskap og evne til å tilpasse seg en ny og krevende situasjon. Nye måter å gi tjenester på og løse floker på har blitt utviklet

i høyt tempo. Samtidig har andre oppgaver måttet nedprioriteres. Vi ser at ettervirkningene av pandemien er betydelige, både i befolkningen – særlig blant barn og unge, og i kommunens tjenester, som på flere områder har brukt tid på å finne tilbake til normalen, og hatt behov for en «restart».

I juni behandlet bystyret rapporten *Økonomisk bærekraft i Fredrikstad kommune mot 2025*, om kostnadsreduksjonsprogrammet #bærekraft25. Programarbeidet og rapporten la grunnlaget for budsjett og økonomiplan 2023–2026, og ligger til grunn for innstramming, omstilling og etablering av en mer bærekraftig kommuneøkonomi gjennom økonomiplanperioden.

Som ledd i arbeidet med å skape økt økonomisk bærekraft framover, pågår en totalgjennomgang av kommunens organisasjons- og ledelsesstruktur, der bystyret behandlet en hovedrapport i desember 2022. Parallelt er det igangsatt en totalgjennomgang av organiseringen til stabene, for å ruste oss til å møte framtidige behov og krav som stilles til en effektiv og støttende stab. Omorganiseringsarbeidet fortsetter gjennom 2023.

Det er utarbeidet og vedtatt en plan for arbeidet med tillitsreform i Fredrikstad kommune, og ny kommunikasjonsstrategi.

Store utfordringer og viktige resultater

Helseoversikten for Fredrikstad og den geografiske levekårskartleggingen ble utarbeidet og publisert i 2022. Denne viser at Fredrikstad kommune har levekårsutfordringer som underbygger inntrykket av et stort og økende press på kommunens tjenester. Vi skal likevel glede oss over at undersøkelsen viser at befolkningen vår anser seg som svært fornøyd med at de faktisk bor i vår kommune.

I 2022 var det 25 232 arbeidsplasser i privat sektor i Fredrikstad, 611 flere enn i 2021. Vi har, ifølge Telemarksforskning, hatt en vekst i private arbeidsplasser på 2.057 gjennom de siste tre årene, og andelen arbeidsplasser i det private er nå på 72 prosent.

Fredrikstad ble i 2022 sertifisert som Global Active City. Ordningen baseres på 100 indikatorer, fordelt på ulike innsatsområder. Global Active City er del av Fredrikstad kommunes programsatsing *Aktive Fredrikstad*, hvor målet er å få flere mennesker mer aktive enda oftere.

Plan for skolebygg mot 2040 del II ble lagt fram i mars 2022, med ulike mulighetsforslag. Det ble gjennomført fire folkemøter og samling med lokalsamfunnsutvalgene om planforslaget. Engasjementet i befolkningen var vært høyt, og vi fikk 150 høringsinnspill til planen.

Plan for helse- og omsorgsbygg mot 2040 er en langtidsplan for botilbudet innen heldøgns omsorg for eldre og syke i Fredrikstad kommune. Del 1, som omfattet kunnskapsgrunnlag, mål og strategier, ble behandlet i 2021. I september 2022 ble hele planen, inkludert del 2 om byggutvikling, vedtatt.

Kvalitetsreformen *Leve hele livet* understreker at et aldersvennlig samfunn skapes ved å sette brukerperspektivet først, ved å mobilisere arbeids- og næringsliv, kommuner og lokalsamfunn, sivilsamfunn og interesseorganisasjoner. Det er utarbeidet egen strategi for arbeidet i Fredrikstad.

Helsevakten Fredrikstad ble i 2022 lagt om til et administrativt vertskommunesamarbeid. Helsevakten omfattet i 2022 14 kommuner.

Fastlegeordningen er nasjonalt under press, og medfører store utfordringer for kommunen med å rekruttere og beholde nok fastleger. Årsakene er sammensatte. Kommunen har blant annet iverksatt rekrutteringstiltak i form av økt etableringstilskudd, større fagmiljø, og nye måter å arbeide og samarbeide på, gjennom digitale verktøy. Det er etablert to nye fem-legepraksiser; Glomma legesenter og Sellebakk legekontor, der større fellesskap tenkes å gi økt fleksibilitet for ansatte.

Blå Grotte ble av Riksteateret kåret til Årets arrangør, med begrunnelse at det gjennom flere år er arbeidet målrettet med markedsføring og publikumsutvikling, som har ført til fulle hus på omtrent samtlige forestillinger.

Videre er det blant annet vedtatt ny eierskapsmelding, ny plan mot vold i nære relasjoner, samarbeidsavtale for Attraktiv studentby, og helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse for Fredrikstad kommune. Nye forskrifter om fartsgrenser for fritidsfartøy og om utleie av små elektriske kjøretøy på offentlig grunn har også kommet på plass.

Viktige investeringer på og i bakken

Vi investerte i 2022 846,9 millioner kroner på de ulike tjenesteområdene. Ny storstue på Østsiden sykehjem ble ferdigstilt. Fra 2023 tas Helseparken Onsøyheimen i bruk med totalt 120 plasser, og store deler av 2022 har gått med til å planlegge overflytting av pasienter fra Fredrikstad korttidssenter. Etter målrettet arbeid over lengre tid, ble det ferdigstilt et nytt boligprosjektet for unge voksne med serviceyting fra kommunen, der kommunen har vært byggherre og beboerne eier sine egne leiligheter.

Det ble fornyet 6 310 meter vannledninger og 9 095 meter avløpsledninger i 2022, og investert 230,8 millioner kroner i kommunens vann- og avløpsnett. Tilstandsbasert vedlikehold og oppgraderinger av formålsbygg ble gjennomført for 59,5 millioner kroner.

I Bypakke Nedre Glomma har Fredrikstad kommune, gjennom et forpliktende samarbeid med Viken fylkeskommune, Sarpsborg kommune, Statens Vegvesen og Jernbanedirektoratet, utarbeidet og vedtatt grunnlaget for stortingsproposisjon 41S, som omhandler utbygging og finansiering av Bypakke Nedre Glomma fase II. Stortingsproposisjonen er senere behandlet i Stortinget, i april 2023.

Ny sykkelvei med fortau langs Lisleby allé ble ferdigstilt, i samarbeid med Bypakke Nedre Glomma, som en del av kommunens satsing på gående og syklende. Prosjektet omfattet i tillegg til nytt sykkelveianlegg, også nye vann- og avløpsrør, og var byens første fossilfrie infrastrukturprosjekt.

Samhandling gir tjenesteutvikling

Økt samhandling mellom seksjoner i kommunen har bidratt til å skape bredere aktivitets- og kulturtilbud i skoler og barnehager. Gjennom en vedtatt økt satsing på Super-SFO har kulturskolen økt aktivitetstilbudet i SFO-tiden til et større utvalg skoler. Gjennom tiltaket Kulturbarn har kulturskolens pedagoger bidratt med kompetanse og aktiviteter innen musikk og dans, for å understøtte barnehagenes fokus på blant annet språkopplæring og motorisk utvikling.

Utstrakt samarbeid gjennom prosjekter

Sammen med Viken fylkeskommune har Fredrikstad kommune mottatt 14 millioner kroner fra EU til det internasjonale sirkulærøkonomiprojektet *TREASoURcE*. Prosjektet skal gå over fire år, og undersøke hvordan vi på best mulig måte kan legge til rette for overgangen til et mer sirkulært samfunn, sammen med 15 partnere fra sju nasjoner. De overordnede målene med deltakelsen er å oppfylle langsiktige utviklingsmål om å bli et bærekraftig og klimasmart lavutslippssamfunn, som leder an i det grønne skiftet, samt å skape flere grønne arbeidsplasser i kommunen.

Kommunen deltar i prosjektet *EarthresQue*, som ledes av Norges miljø- og biovitenskapelige universitet. *EarthresQue* er et senter for forskningsdrevet innovasjon, som vil utvikle teknologier og systemer for bærekraftig håndtering og behandling av avfall og overskuddsmasser.

Kommunen deltar også i prosjektet *Bærekraftig innovasjon gjennom industriell symbiose*. Målet med prosjektet er å sikre at alle material- og energiresurser i Øra-området blir utnyttet mest mulig effektivt, og at virksomheten samlet i Øra-området blir tilnærmet klimanøytral gjennom økt samhandling.

Vekst i Fredrikstad-programmet (ViF) er et partssamarbeid mellom kommunen og Fredrikstad næringsforening. Det er i 2022 jobbet fram ny strategi, med mål om å styrke Fredrikstads posisjon som sted å drive næring, om at næringslivet i Fredrikstad skal ha en kultur for ambisjoner og vekst, og anerkjennes for høy kompetanse, og om at Fredrikstad skal bli Norges mest næringsvennlige kommune.

Styrket samfunnsdialog og takk for innsatsen!

Fredrikstad kommune har høye ambisjoner. Samtidig som vi skal tilpasse oss til stramme økonomiske rammer og sørge for økonomisk balanse, pågår det omfattende arbeid med å gjøre det enda bedre å leve, skape og møte framtiden i Fredrikstad – den lille verdensbyen. For å lykkes med dette er det nødvendig å styrke innbygger- og samfunnsdialogen ytterligere, slik at vi finner løsningene sammen.

Samtidig som Fredrikstad er en lavinntektskommune, med svært presset økonomi, kan vi nå glede oss over et årsresultat i pluss for 2022. Medarbeidere og ledere har gitt gode tjenester til innbyggerne, under stram økonomisk styring, og med svært mange pågående omstillingstiltak. Det står det respekt av, og jeg vil gjerne dele ut både takk og honnør. Takk også til alle folkevalgte, tillitsvalgte, verneombud og samarbeidspartnere som bidro til god utvikling, håndfaste resultater og framtidstro i Fredrikstadsamfunnet i 2022.

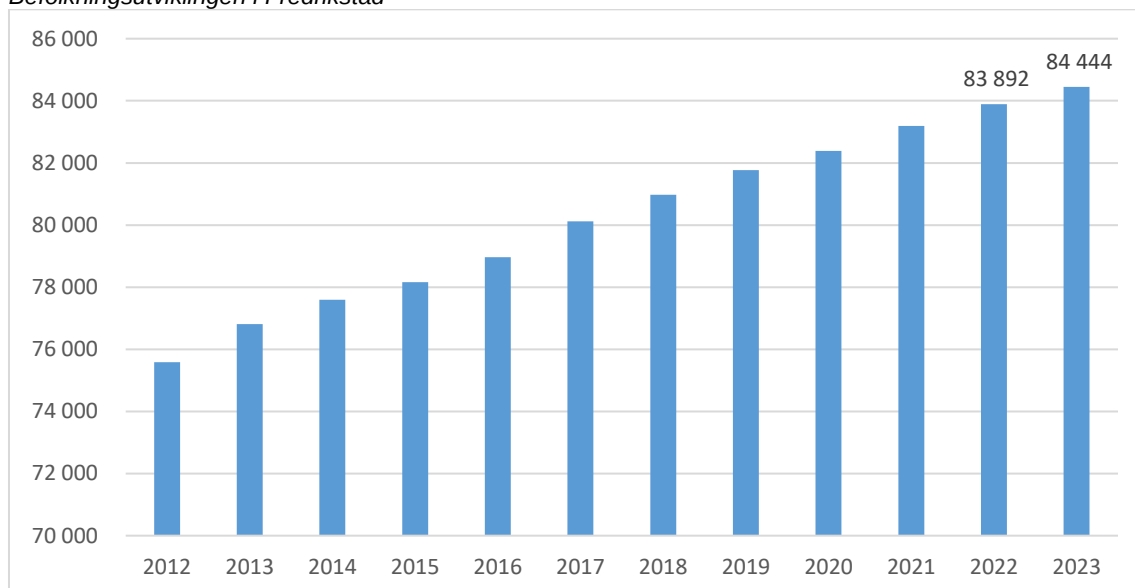
Nina Tangnæs Grønvold

kommunedirektør

Utviklingstrekk

Ved inngangen til 2023 var det 84 444 innbyggere i Fredrikstad kommune. Det er 552 flere enn året før. Befolkningsveksten er dermed på 0,66 prosent, og vi må helt tilbake til 2005 for å finne en like lav årlig prosentvis vekst.

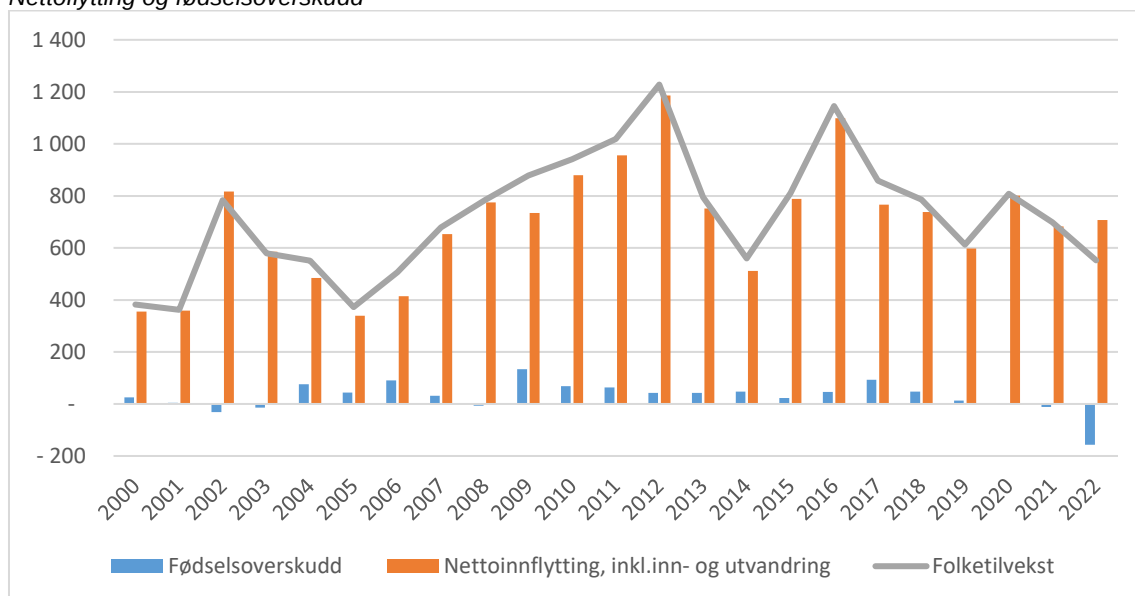
Befolkningsutviklingen i Fredrikstad

Kilde: SSB

Folketilveksten består av nettoflytting og fødselsoverskudd. Det flyttet 4 497 personer til Fredrikstad, mens 3 790 personer flyttet ut av kommunen. Nettoflyttingen (differansen) ble dermed på 707 personer. Fødselsoverskuddet er differansen mellom antall fødte og antall døde, og for 2022 ble dette et negativt tall, på -157. Det døde med andre ord 157 flere enn det ble født.

Nettoflytting og fødselsoverskudd

Kilde: SSB

Det er foreløpig for tidlig å si om nedgangen i nettoflyttingen er en trend, eller en årlig variasjon. Flyttetallene varierer mye, noe figuren over også viser. Ser vi de siste 10 årene under ett, er gjennomsnittlig årlig vekst på 1 prosent, også medregnet tallene for 2022.

Årsakene til de store endringene i flyttebevegelsene er sammensatte, og det er vanskelig å peke på enkeltelementer. Dette henger også sammen med nasjonale og internasjonale trender, og kommunens sentralitet. Begge disse faktorene skulle tilsi en høyere tilflytting til Fredrikstad enn det vi så i 2022. Veksten i Fredrikstad i 2022 skiller seg kraftig ut fra gjennomsnittsveksten for landet, og veksten er langt lavere enn for andre sammenlignbare kommuner, som for eksempel Sarpsborg, Moss, Kristiansand og Drammen. Dette må det ses nærmere på fram mot neste befolkningsprognose, økonomiplan og budsjettarbeid, og det må undersøkes mer om flytternes bakgrunn og alder.

Innvandrerbefolkningen i Fredrikstad teller nå 17 674 personer (innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre). Det er 841 flere personer i løpet av 2022, noe som gir en vekst på 5 prosent. Innvandrere utgjør 20,1 prosent av befolkningen i Fredrikstad. Andelen for hele landet var på 19,9 prosent. Innvandrere i Fredrikstad har bakgrunn fra 135 ulike land. De største gruppene er innvandrere fra Irak, Somalia, Polen og Syria.

Fredrikstadsamfunnets største utfordring er sosial ulikhet i helse, noe også indikatorene for 2022 bekrefter. Det er fortsatt en svært høy andel barn i Fredrikstad (18,5 prosent) som lever i husholdninger med vedvarende lav inntekt. Den siste beregningen (for 2019–2021) viste imidlertid en liten nedgang, men ettersom nedgangen var større for landet enn for Fredrikstad, ser vi at andelen for Fredrikstad fortsatt ligger mer enn 60 prosent over landssnittet.

Utvikling på tjenesteområde

Befolkningsutvikling etter aldersgrupper per 31. desember

	2019	2020	2021	2022
0 år	735	710	748	670
1-5 år	4 180	4 152	4 067	4 001
6-12 år	6 622	6 583	6 572	6 482
13-15 år	3 024	3 063	3 037	3 140
16-18 år	3 027	3 078	3 116	3 174
19-44 år	26 111	26 223	26 486	26 632
45-66 år	24 927	25 179	25 200	25 380
67-79 år	9 952	10 294	10 733	10 941
80-89 år	3 147	3 247	3 259	3 366
90+ år	660	664	674	658
Totalt	82 385	83 193	83 892	84 444

Kilde: SSB

De siste årene viser befolkningsutviklingen en nedgang i aldersgruppen 0 til 5 år. Andel barn 1-5 år med barnehageplass har imidlertid vært økende, fra 89,2 prosent i 2019 til 92,6 prosent i 2022.

Barn med behov for ekstra ressurser

	Historikk/status			
	2019	2020	2021	2022
Antall barnehage som får ekstra ressurser fra Pedagogisk fagteam – barnehage	-	55	51	52
Barn med behov for ekstra ressurser etter barnehageloven § 37	-	-	98	103
Barn med vedtak etter barnehageloven § 35	44	96	16	24
Barn med rett til spesialpedagogisk hjelp etter barnehageloven § 31	147	161	171	179

Det har vært en økende andel barn med behov for tilrettelegging og ekstra ressurser i barnehagen.

Elevtallsutvikling – grunnskolen i Fredrikstad

	Antall elever – historikk GSI-tall pr. 1.10			
	2019	2020	2021	2022
6-12 år	6 281	6 254	6 235	6 122
13-15 år	2 858	2 841	2 802	2 868
Sum	9 139	9 095	9 037	8 990

Elevtallet per 1. oktober 2022 har gått ned med 47 elever fra året før. Det er barnetrinnet som har nedgangen. Vi vil også se at dette fortsetter i årene som kommer, ved at større kull går ut 10. trinn, mens færre elever starter på 1. trinn. Dette tilsvarer befolkningsprognosen, som også viser nedgang.

Spesialundervisning

GSI-tall per 01.10.	Historikk/Status			
	2019	2020	2021	2022
Antall elever med 1 – 75 årstimer	31	34	36	23
Antall elever med 76 – 270 årstimer	387	322	363	324
Antall elever med > 271 årstimer	278	280	268	265
Sum antall elever	696	636	667	612

Tallet på vedtak om spesialundervisning har gått ned. Det jobbes fremdeles med at timer skal gis til fellesskapet, og dermed i mindre grad til enkeltelever. Alle elever skal få sitt behov for tilpasset undervisning i henhold til lovverket.

Språkopplæring for minoritetsspråklige barn i skolen

GSI-tall per 01.10.	Historikk/Status			
	2019	2020	2021	2022
Antall elever med særskilt språkopplæring	573	546	566	576
-herav antall elever med tospråklig fagopplæring	338	299	326	240
Antall språk	31	32	32	31

Elever med vedtak om særskilt norskopplæring har en økning for andre år på rad. Dette året skyldes at antall flyktninger har økt, og da spesielt fra Ukraina. Antall barn som får tospråklig fagopplæring har gått noe ned. Dette er fordi rutinene har blitt innskjerpet. Antall gitte timer har ikke gått ned, fordi antall vedtakstimer gitt til det enkelte barn har økt.

Antallet og andel barn i SFO har økt de siste årene. Dette har sammenheng med gode statlige tilskuddsordninger.

Totalt har barneverntjenesten mottatt 106 flere meldinger i 2022 enn i 2021. 130 meldinger mottatt i 2022 var i aktive saker og gir derfor en nedgang på 24 nye meldinger. Det ble gjennomført 127 færre undersøkelser i 2022 enn i 2021, som igjen medfører færre undersøkelser med tiltak i 2022.

Barneverntjenesten fikk fem nye årsverk (barnevernskonsulenter) i 2022 og har hatt færre undersøkelser, noe som resulterte i færre saker per årsverk. Antall barn med tiltak i opprinnelig familie er gått litt ned. Antall barn med tiltak utenfor opprinnelig familie har økt. Dette med bakgrunn i at flere barn og unge blir plassert i institusjon og fosterhjem.

Behovet for helse- og omsorgstjenester er tiltagende med alder. Det har vært en økning i aldersgruppen 80 år og over med 91 personer fra 2021 til 2022. Den store veksten i andelen eldre i Fredrikstad kommer fra 2024.

Sykehjemsplasser/omsorgsboliger for eldre og dekningsgrad¹⁾

Per 31.12.	2019		2020		2021		2022	
	antall	DG	antall	DG	antall	DG	antall	DG
Institusjonsplasser ²⁾	594	15,60	597	15,26	597	15,18	597 ³⁾	14,84
Omsorgsbolig med døgnbemanning	88	2,31	88	2,25	88	2,24	88	2,19
Sum	682	17,91	685	17,51	685	17,42	685	17,03

Note: 1) Dekningsgraden (DG) er beregnet basert på innbyggertallene per 31.12 for de som er 80 år og eldre.
2) Kommunen har totalt 608 institusjonsplasser i 2022, 11 øyeblikkelig hjelp-plasser (KAD) er ikke med i beregningen av dekningsgraden.
3) Seksjonen hadde i tillegg totalt 18 ekstraplasser per 31.12.22. 15 ekstra plasser på sykehjem, to ekstra plasser på Rehabiliteringsavdelingen og en ekstra plass på Akuttavdelingen.

Antall institusjonsplasser er lik som de to foregående årene, men seksjonen har i snitt hatt 18 ekstraplasser gjennom året. Dekningsgraden har hatt en svak nedadgående trend de siste årene, da institusjonsplassene har holdt seg på samme nivå og antall eldre over 80 år har økt. Gjennomsnittlig oppholdstid i langtidsplass i sykehjem var høyere i 2022 (428 dager) enn i 2021 (392 dager). Antall dødsfall for beboere i langtidsopphold har også vært noe høyere, sammenlignet med tidligere år. Beboerne har et høyere bistandsbehov (målt i gjennomsnittlig ADL) sammenlignet med tidligere år. Antall brukere med registrert demensdiagnose har også økt de siste årene. Personer med demens i sykehjem er yngre enn tidligere, og har større behov for tjenester og oppfølging.

Det har i 2022 vært opprettet mellom 4 og 8 ekstra korttidsplasser og mellom 6 og 11 ekstra langtidsplasser på sykehjem. Per 31.12 er det 15 ekstra sykehjemsplasser, hvor de fleste av plassene er etablert i dobbeltrom. Gjennomsnittlig alder for beboere i langtidsopphold er 85 år, mens gjennomsnittlig alder er 81 år for beboere på korttidsopphold. Det har vært færre pasienter i langtidsopphold gjennom 2022. Dette kan forklares med at et lavere antall pasienter med langtidsvedtak har ligget i korttidsplasser i påvente av langtidsopphold (såkalte lang i kort).

Fredrikstad kommune har også i 2022 hatt flere perioder med et høyt antall utskrivningsklare pasienter på sykehuset. Ekstraplassene ble etablert for å kunne ta imot ferdigbehandlede pasienter fra sykehuset med behov for kommunale helse- og omsorgstjenester. Det er registrert 31 overliggerdøgn i psykisk helsevern og 1 329 somatiske overliggerdøgn i 2022.

Hjemmesykepleie og praktisk bistand (hjemmehjelp)

Per 31.12	2019	2020	2021	2022
Antall brukere hjemmesykepleie og praktisk bistand	2 189	2 074	2 760	3 092
Antall vedtak hjemmesykepleie og praktisk bistand	2 730	2 717 ¹⁾	2 802	2 787
Tjenesteomfang i timer per uke ²⁾	6 931	6 915	7 106	7 004
- Praktisk bistand – daglige gjøremål	842	891	861	860
- Hjemmesykepleie	6 089	6 024	6 245	6 145

Note: 1) Tallet er oppdatert som følge av korrigeringer og vil ikke være sammenlignbart med tilsvarende tall i årsrapport 2020.
2) Tallene viser estimert vedtakstid for vedtak på tjenester i ettat hjemmesykepleie og avdeling praktisk bistand i virksomhet mat, vaskeri og praktisk bistand.

Hjemmesykepleietjenesten har hatt en økning av antall brukere fra 2021 til 2022. Antall vedtak som er fattet for hjemmesykepleie og praktisk bistand, er stabilt. Det er en liten nedgang i tjenesteomfang per uke. Samtidig rapporterer hjemmesykepleien om et større omfang av tjenestetimer knyttet til utløste trygghetsalarmer, både i antall pasienter og antall medgåtte timer til å respondere på trygghetsalarmene. Gjennom året er det utplassert 245 trygghetsalarmer.

Utskrivelser fra Sykehuset Østfold påvirker hjemmesykepleietjenesten i stor grad. Det er en økning i antall utskrivelser fra 2019 til 2022 på 65 prosent. Antall utskrivningsklare pasienter fra sykehuset til hjemmet økte med 17,6 prosent fra 2021 (1 698) til 2022 (1 997). At pasientene skal skrives hjem til egen bolig er en villet dreining av tjenestene, og i mange tilfeller også ønsket av pasienten selv. Sirkulasjonsfaktoren har gjennom året variert fra 0,81 til 1,42 per måned, med et snitt på 1,05. Det vil si at pasienttilstrømmingen er høyere enn hva som skrives ut av tjenesten.

Refusjonsordningen – Særlig ressurskrevende tjenester (alle tjenesteområder)

	2019	2020	2021 ¹⁾	2022 ²⁾
Antall brukere innrapportert til ordningen	152	139	139	138
Antall brukere i alderen 0-15 år	24	19	18	18
Antall brukere i alderen 16-67 år	128	120	121	120
Tilskudd utbetalt mill. kroner	141,8 ³⁾	129,6 ³⁾	133,8	141,1

Note: 1) Tallene er oppdaterte endelige tall.

2) Estimerte tall. Endelige tall vil framkomme i neste årsrapport.

3) Tallene er oppdatert som følge av korrigeringer og vil ikke være sammenlignbart med tilsvarende tall i tidligere årsrapporter.

Tilskudd for ressurskrevende tjenester er for 2022 anslått til 141,1 millioner kroner. 138 brukere med særlig ressurskrevende tjenesteomfang er estimert til å bli innrapportert for regnskapsåret 2022.

Tjenester til funksjonshemmede

Per 31.12	2020		2021		2022	
	antall	t/uke	antall	t/uke	antall	t/uke
Praktisk bistand daglige gjøremål ¹⁾	214	1 575	206	1 539	204	1 549
Praktisk bistand daglige gjøremål, opplæring	295	10 751	278	10 633	317	10 481
Helsetjenester til funksjonshemmede	273	1 529	287	1 503	315	1 627
Brukere med dagsentertilbud	82	1 873	82	2 008	83	2 014
Brukere med dagaktiviseringstilbud	46	1 204	47	1 205	44	1 226

Note: 1) Praktisk bistand daglige gjøremål inneholder også tall for tjenesten praktisk bistand, ikke betalende.

Antall brukere med vedtak om praktisk bistand og praktisk bistand opplæring har gått opp med 37 brukere, sammenlignet med året før. Det har vært stort fokus på opplæring i kapittel 9 i helse- og omsorgstjenesteloven (tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemming). Per 31.12 er det 24 brukere med kapittel 9-vedtak, en økning på syv vedtak fra året før. Siden 2020 har antall brukere som mottar helsetjenester og antall vedtakstimer i uken økt med 42 brukere og 98 timer.

Antall brukere med dagsenter- og dagaktiviseringstilbud er ganske stabil. Utviklingen viser imidlertid at det er en økning i vedtakstimer per uke fra 2020 til 2022. Økningen kan forklares med at flere av brukerne er yngre og har et større og mer omfattende bistandsbehov, samt at det kan tyde på at koronapandemien har gitt slipp.

Arbeids- og sysselsettingstiltak

	2019	2020	2021	2022
Antall registrerte helt arbeidsledige i desember	1 328	1 859	1 323	1 053
Andel helt ledige under 30 år i desember ¹⁾	29,4	26,9	27,1	27,5
Arbeidsledighet – % – i desember	3,3	4,6	3,3	2,6
Arbeidsledighet – % – gjennomsnitt for året Fredrikstad	3,3	6,0	4,3	2,9
Arbeidsledighet – % – gjennomsnitt for året i landet	2,3	5,9	3,1	1,8
Antall deltagere i kvalifiseringsprogram (KVP) ¹⁾	161	184	201	205
Antall deltagere avsluttet i KVP ²⁾	34	47	58	54

Note: 1) Kvalifiseringsprogrammet er betegnelsen på et individuelt tilpasset program med tiltak og virkemidler som skal få langtidsmottakere av sosialhjelp og andre som står langt unna arbeidslivet ut i arbeid eller aktivitet. Tall hentet fra SSB.

2) Totalt antall deltagere med gjennomført eller planmessig avviklede kvalifiseringsprogram.

Den gjennomsnittlige arbeidsledigheten var på 2,9 prosent i Fredrikstad i 2022. Ledigheten er 1,4 prosentpoeng lavere enn i 2021. Imidlertid lå kommunen 1,1 prosentpoeng over landsgjennomsnittet.

Årene 2020 og 2021 var preget av svingninger i koronapandemien, noe som rammet bedrifter og ansatte innen service, servering, overnatting og kultur hardt. I 2022 ble det stor etterspørsel etter arbeidskraft, og arbeidsledigheten sank. Det er mangel på faglærte, og NAV har hatt fokus på å kvalifisere arbeidsledige til yrker det er stor etterspørsel etter i markedet. NAV har formidlet 363 personer til arbeid i 2022, 20 flere enn i 2021.

Økonomisk sosialhjelp; aldersgrupper og stønadstid

	Antall			Andel (prosent)		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Sosialhjelpsmottakere i alt	2 357	2 552	2 812	100,0	100,0	100,0
Sosialhjelpsmottakere i alderen 18-24 år	438	472	464	19,0	19,0	17,0
Stønadstid 7-12 måneder	996	1 117	1 164	42,3	43,8	41,4
Gjennomsnittlig måneder med økonomisk sosialhjelp	6,1	6,2	6,0	..	..	..
Sosialhjelpsmottakere med sosialhjelp som hovedinntekt	1 241	1 211	1 394	52,7	47,5	49,6
Sosialhjelpsmottakere med trygd/pensjon som hovedinntekt	425	580	666	18,0	22,7	23,7
Husstander i midlertidig botilbud i alt	58	73	99	2,5	2,9	3,5

Antall husstander som mottar sosialhjelp har økt med 260 mottakere, sammenlignet med året før. Dette tilsvarer en økning på 10,2 prosent. Året startet med lavere antall mottakere enn året før, men i takt med økt bosetting av flyktninger snudde trenden, og fra juni ble det utbetalt til flere, sammenlignet med året før.

Det ble utbetalt økonomisk sosialhjelp til 123 husstander fra Ukraina, slik at økningen er korrigert for krigssituasjonen var på 137 husstander/mottakere. Den generelle samfunnssituasjonen med ettervirkninger fra korona, høye strømkostnader og generell prisvekst er også en årsak til økningen av antall mottakere av sosialhjelp. I 2022 var det 62 personer med fortsatt behov for økonomisk sosialhjelp med direkte årsak i tap av inntekt som følge av korona (tapt inntekt, permittering, mistet jobb).

Sosialhjelpsmottakere i aldersgruppen 18-24 år er redusert med 8 mottakere, sammenlignet med året før. Gjennomsnittlig stønadstid ble redusert med 0,2 måneder, og i snitt mottok hver mottaker sosialhjelp i 6 måneder i 2022.

Andel mottakere med sosialhjelp som hovedinntekt gikk opp med 2,1 prosentpoeng fra året før. I 2022 hadde 49,6 prosent av de som mottok sosialhjelp dette som sin viktigste inntektskilde. Tilsvarende har andelen mottakere med trygd/pensjon som sin viktigste inntektskilde økt fra 22,7 prosent i 2021 til 23,7 prosent i 2022.

NAV har, etter lov om sosiale tjenester, ansvar for akutt og midlertidig botilbud. Med akutt bostedsløshet menes at tjenestemottaker ikke har et sted å sove og oppholde seg det neste døgn. NAV hadde også i 2022 avtale med privat leverandør, Mosseveien park AS, om kjøp av tjenesten. Det har over flere år vært negativ utvikling i behovet. Antall personer med behov for midlertidig botilbud økte med 26 personer (3,5 prosent) sammenlignet med 2021.

Tjenester til flyktninger

	2019	2020	2021	2022
Bosatte flyktninger via IMDi	55	27	41	226
Bosatte familiejenforente	0	16	13	9
Antall i alternativ mottaksplass	..	..	..	93 ¹⁾
Deltagere i introduksjonsprogram	317	265	205	236 ²⁾
Deltagere avsluttet i introduksjonsprogram ³⁾	74	79	37	40

Note: 1) NAV overtok ansvaret for alternativ mottaksplass (AMOT) i april 2022. AMOT er en ordning for asylsøkere og andre personer som har rett til å bo i asylmottak. Ordningen innebærer at en kommune påtar seg ansvaret for å gi et botilbud og følge opp personen. Det er frivillig for kommunen å ta imot en person på alternativ mottaksplass.

2) Antall deltagere i introduksjonsprogram er kommunens egen rapportering, og er derfor uoffisiell inntil publisering fra IMDi er klar på et senere tidspunkt. Til forskjell fra eget fagsystem vil tall fra IMDi også inneholde til-/fraflyttinger til kommunen og tall fra tidligere år gjenspeiler dette. Tabellen oppdateres/justeres dersom det er avvik fra vårt eget fagsystem. Endelige tall vil framkomme i neste årsrapport.

3) Totalt antall deltagere med gjennomført eller planmessig avviklede introduksjonsprogram.

I 2022 ble 226 flyktninger bosatt via bosettingsteamet i Fredrikstad kommune. Opprinnelig vedtak om bosetting var totalt 46, inkludert enslige mindreårige, men ble etter krigen i Ukraina økt til totalt 240 (inkludert 10 enslige mindreårige flyktninger). NAV overtok ansvaret for alternativ mottaksplass via UDI i april. Bosettingsteamet fra Etat friskliv og mestring ble i 2022 samlokalisert med

programrådgiverne i NAV sine lokaler. Det ble gjennomført rekruttering og oppbemanning for å sikre forsvarlige tjenester. Til sammen har det bidratt til rask etablering av gode rutiner og mottak av de ukrainske flyktingene. Avdelingsleder ved NAV hadde koordineringsansvar for oppgaven på vegne av kommunen.

Av de som ble bosatt i 2022, var 185 fra Ukraina og 41 fra andre nasjonaliteter.

Tekniske tjenester og ferge

	Historikk/status			
	2019	2020	2021	2022
Fergepassasjerer	1 470 086	1 207 898	1 253 617	1 469 141
Totalt antall kommunale boliger	1 100	1 100	1 098	1 099
Antall utrykninger totalt (Brannvesenet)	1 409	1 302	1 444	1 536
Antall biler og maskiner (totalt i kommunen)	519	580	580	559
Kvadratmeter rehabilitert vei, investeringer	28 248	26 580	17 525	29 825
Innsamlet mengde restavfall (tonn)	15 671	16 723	18 990	17 090
Totalt antall abonnenter vann	40 504	41 130	41 444	42 326
Sum antall abonnenter og fastdelere avløp	40 284	41 727	40 232	42 139

Det er en økning i antall reisende med ferge fra året før og på nivå med antall passasjerer i 2019.

Kultur

Per 31.12	Historikk/status			
	2019	2020	2021	2022
Kulturskolen				
- antall elevplasser Kulturskolen	908	797	747	836
- antall elever	573	546	548	569
- antall elever breddeprogram	363	75	172	686
Utlån biblioteket	357 886	295 097	305 451	346 916
Antall besøk				
- biblioteket	234 323	175 412	180 278	226 259
- fritid i Fredrikstad	28 783	14 761	23 339	28 901
- Kongstensbadet	62 697	29 220	53 942	83 382
- kino	262 917	121 182	125 279	220 788
Antall arrangementer St. Croix og Blå Grotte	2 186	1 391	1 316	2 871
Antall saker				
- innskomne oppmålingsaker	262	386	435	338
- innskomne infolandsaker	1 696	2 136	2 994	3 199

Antall elevplasser og elever i kulturskolen har økt. Den store veksten i antall elever som deltar i breddeprogram, er på bakgrunn av muligheten for å levere fullverdig tilbud til 423 barn på SFO. I tillegg inkluderer tallene for fjoråret 263 barn som deltok i Kulturbarn-satsingen i utvalgte barnehager.

Besøk og utlån på biblioteket er tilbake på nivå fra 2018 og 2019. Bibliotekene opplever at brukerne har kommet tilbake etter pandemien. Kinobesøket i Fredrikstad har hatt en sterk vekst mellom 2021 og 2022, på 76 prosent, men besøkstallet her er ikke helt tilbake til slik det var før pandemien.

Besøkstallene for fritidsklubber og Kongstenbadet er begge tilbake på nivå før pandemien. St. Croix-huset har i liten grad blitt påvirket av pandemien i 2022. Den store økningen i antall arrangementer kommer av at det nå registreres åpne arrangementer i tillegg til de lukkede.

Tallene for 2022 viser at antall innkomne søknader om oppmålingsforretning har gått betydelig ned i forhold til de to siste årene, men antallet er omtrent på gjennomsnittet de siste 10 år (336 saker). Det var tallene for 2020 og 2021 som var uvanlig høye.

Kirken

	Historikk/Status			
	2019	2020	2021	2022
Antall døpte	360	241	324	339
Antall konfirmanter	462	466	455	461
Antall vigsler	99	55	63	123
Antall konserter/kulturarrangement	209	118	91	159
Antall deltakere ved konserter/kulturarrangement	31 205	6 477	8 814	20 715
Antall hovedgudstjenester søndag, helligdag	552	510	506	544
Antall deltagere v/ gudstjenester	49 623	23 410	23 300	39 262
Antall gravferder totalt	695	661	622	680
Kremasjonsprosent	44,7	45,8	42,4	44,0

Levekårskartlegging og folkehelseoversikt

Fredrikstad kommunes levekårskartlegging for 2022 er den femte i rekken. Datamaterialet strekker seg over en periode på 10 år. Kartleggingen viser store forskjeller innad i kommunen, med en klar opphopning av levekårsutfordringer i enkelte områder. Kartleggingen viser at forskjellene vedvarer over tid, og øker for noen indikatorer. Et markant hovedtrekk i 2022 er nettopp økningen i andel og antall barn som lever i lavinntektsshusholdninger i Fredrikstad. Økningen har vært størst i de mest levekårsutsatte områdene.

Folkehelseoversikten for 2022 viser at innbyggerne i Fredrikstad kommune i stor grad er fornøyd med lokalmiljøene sine, og opplever god tilgang til blant annet idrettstilbud, kulturtilbud og natur- og friluftsområder. Ungdomsskoleelevene opplever å ha gode og stabile forhold til sine foreldre, og opplever det som trygt å ferdes der de bor. Derimot er det en utfordring at de i mindre grad trives på skolen, flere kjeder seg og flere opplever å ikke passe inn med de andre elevene på skolen.

I Fredrikstad er det høyere forekomst enn landsgjennomsnitt og fylkesgjennomsnitt av en rekke sykdommer som kan relateres til livsstil og helserelatert adferd. Tjenestene i Fredrikstad rapporterer også om en økning av psykiske helseplager. Dette underbygges av resultatene i ungdataundersøkelsen, som viser en liten, men jevn økning i andelen med psykiske helseplager blant ungdommen. Det er en utfordring at 18 prosent av ungdommene svarer at de sjelden eller aldri har følt at de mestrer ting den siste uka.

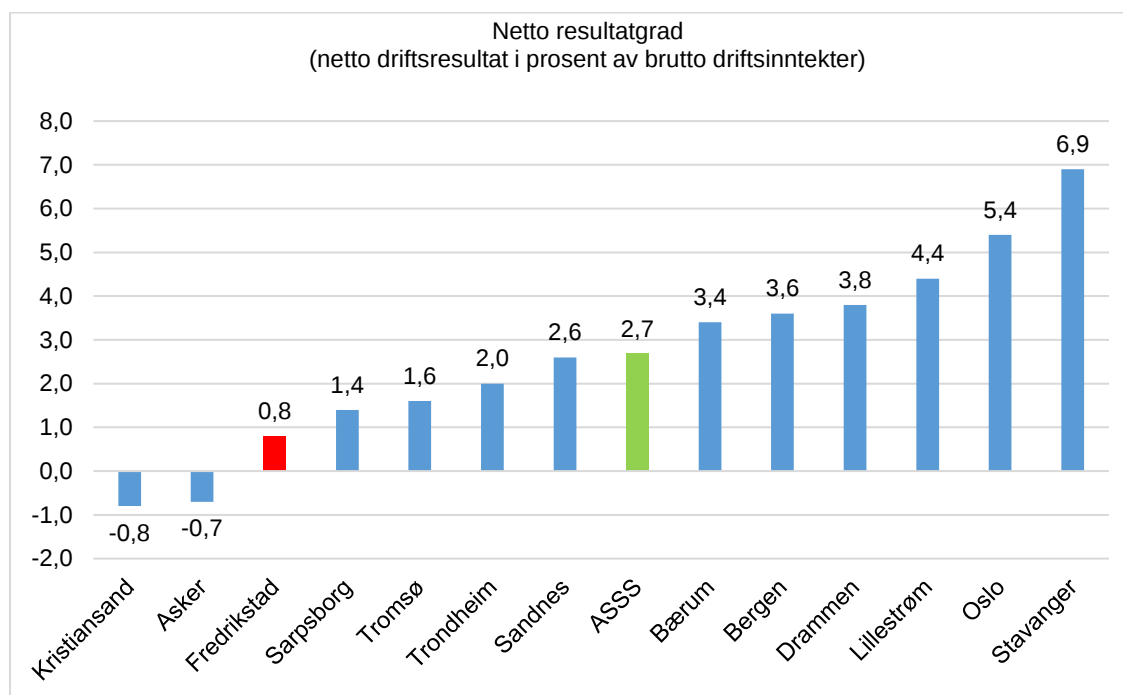
Sammenligninger med andre

Statistisk Sentralbyrå (SSB) utgir en rekke nøkkeltall basert på kommunenes regnskaps- og tjenesterapportering (KOSTRA). I tråd med bruken av balansert målstyring (BMS) er sammenligning med andre kommuner vektlagt i Fredrikstad kommunes styringsdokumenter. Aggregerte styringsdata for samarbeidende storkommuner (ASSS) er et samarbeid mellom de tolv største kommunene i landet og KS – kommunesektorens organisasjon. Dette er et prioritert forum for utvikling og læring gjennom nettverksarbeid og fagsamlinger. Fra og med høsten 2022 er Asker og Lillestrøm kommuner tatt opp i samarbeidet.

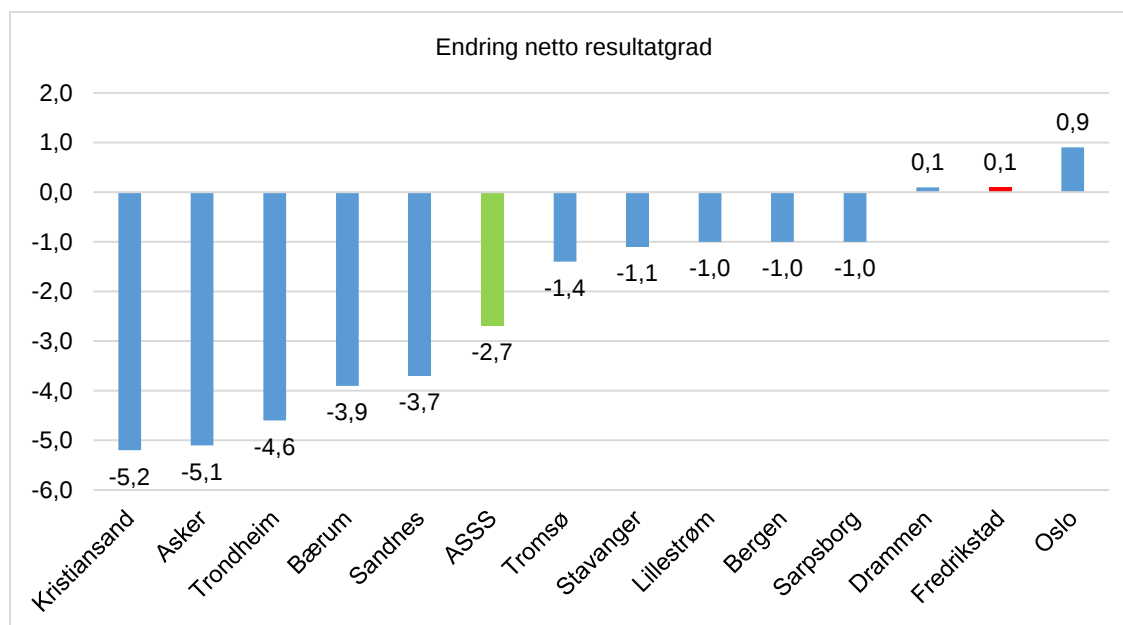
Det er nettverk innen tjenesteområdene grunnskole, pleie og omsorg, sosialtjeneste, barnevern, barnehage, kommunehelse, eiendom og samferdsel. I tillegg kommer faglige arbeidsgrupper på forskjellige områder. I nettverkene fokuseres det på effektivisering, produktivitet og kvalitet gjennom kartlegging, analyse, læring og forbedringsarbeid.

I årsrapporten for 2022 er det benyttet ureviderte konserntall som grunnlag for sammenligning, det vil si at tallmateriale fra kommunale foretak (KF) og interkommunale selskap (IKS) er tatt med i

beregningen. Tallene for Fredrikstad og Oslo kommuner er ikke med i beregningen av ASSS-gjennomsnittet. Oslo kommune er utelatt på grunn av det fylkeskommunale ansvaret. Kvalitetssikrede og reviderte tall for 2022 vil bli innarbeidet i økonomiplan 2024–2027 og budsjett 2024.

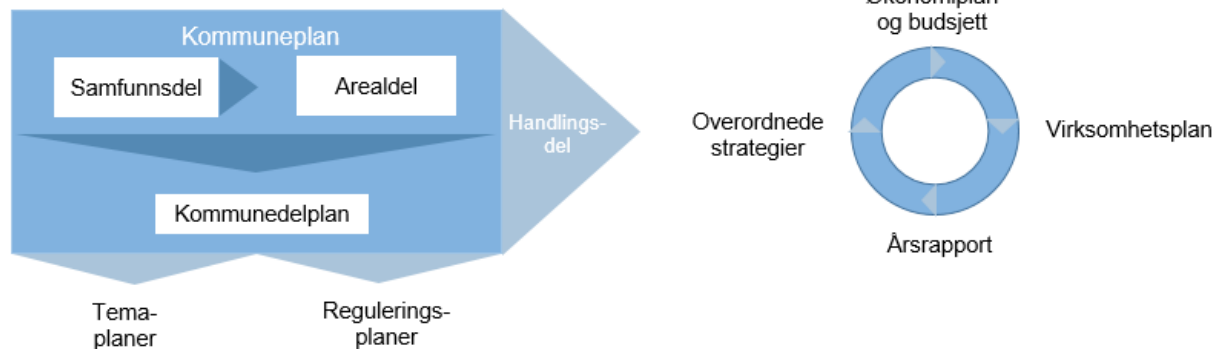
ASSS-gjennomsnittet for netto resultatgrad er på 2,7 prosent i 2022. Fredrikstad kommune ligger 1,9 prosentpoeng under ASSS-gjennomsnittet.

Figuren viser endringer i netto resultatgrad. Dette kan tolkes som endringen i kommunens handlefrihet. ASSS-kommunenes handlefrihet har samlet sett hatt en negativ utvikling fra 2021 til 2022 på 2,7 prosentpoeng. Fredrikstad kommune har en positiv utvikling på 0,1 prosentpoeng.

Kommuneplanen

Fredrikstad mot 2030

Kommuneplanens samfunnsdel er kommunens overordnede styringsdokument. Planen beskriver langsiktige utfordringer, og mål og strategier for samfunnet som helhet og kommunen som organisasjon. Samfunnsdelen danner grunnlaget for alt annet planarbeid i kommunen. Gjennom ny kommunelov har økonomiplanen fått status som kommuneplanens handlingsdel. Dette innebærer at det skal være en tydelig sammenheng mellom den langsiktige kommuneplanen og den mer kortsiktige økonomiplanen, som rulleres hvert år.

Fredrikstad kommunes visjon er *Den lille verdensbyen*. Samfunnsdelen beskriver Fredrikstad som den lille byen i verden og den store byen i Østfold. Vi inngår i et globalt fellesskap, og må ta ansvar for å bidra til at utviklingen i Fredrikstad er bærekraftig, og i tråd med FNs bærekraftsmål.

Gjennom kommunens økonomiplan og budsjett skal kommuneplanen operasjonaliseres med målrettede tiltak. Dette betyr at økonomiplanen ikke bare skal tydeliggjøre kommuneplanens prioriteringer og innsatsområder, men omsette disse til konkrete tiltak. I årsrapporten redegjøres det for måloppnåelse og hvilke tiltak som er igangsatt eller gjennomført.

Kommuneplanen er basert på FNs innsatsområder, som legges til grunn for planleggingen:

- Sosial bærekraft
- Økonomisk bærekraft
- Miljømessig bærekraft

Kommuneplanen er inndelt i tre innsatsområder for å svare på disse bærekraftselementene:

- Å LEVE I FREDRIKSTAD
 - viser hvordan vi skal jobbe med sosial bærekraft
- Å SKAPE I FREDRIKSTAD
 - viser hvordan vi skal jobbe med økonomisk bærekraft
- Å MØTE FRAMTIDEN I FREDRIKSTAD
 - viser hvordan vi skal jobbe med miljømessig bærekraft

Å leve i Fredrikstad

SLIK VIL VI HA DET:

Alle opplever trygghet, mestrer hverdagen og har flere aktive leveår med god helse og trivsel

SLIK GJØR VI DET:

- Prioritere forebygging, helsefremming og reduksjon av sosial ulikhet i helse og levekår.
- Vektlegge innbyggernes egne ressurser og erfaringer.
- Legge til rette for at folk tar sunne valg.
- Gi alle innbyggere mulighet til å delta i kulturaktiviteter og oppleve et mangfold av kulturuttrykk.
- Jobbe for et inkluderende arbeidsliv og tilrettelagte arbeidsplasser.
- Utvikle likeverdige, trygge og effektive helse- og velferdstjenester.
- Forebygge skader, vold og ulykker i hjem, skole, fritid og i trafikken.

Alle har en oppvekst der de opplever mestring, tilhørighet og inkludering

- Sikre at barn og unge utvikler ferdigheter for å møte morgendagens samfunn.
- Styrke foreldrenes mulighet til å gi barna en trygg og god oppvekst.
- Sikre tidlig innsats på tvers av tjenestene.
- Gi tett og langsiktig oppfølging til de med særlige utfordringer.

Alle bor godt i rause og aktive lokalsamfunn

- Fremme frivillighet og deltakelse ved å mobilisere lokalsamfunnenes ressurser.
- Overløpstrafikk¹⁾ inn i boområdene skal reduseres.
- Sikre arealer og planlegge for gode grøntområder, friluftsområder, møteplasser og infrastruktur, gjennom blant annet universell utforming, som er tilgjengelig for alle.
- Legge til rette for lek, aktivitet, kulturtilbud, naturopplevelser og fritidstilbud.
- Gi innbyggerne mulighet til å bo i eget hjem så lenge som mulig.
- Sikre bomiljø med god alderssammensetning, som inkluderer vanskeligstilte i boligmarkedet.
- Legge til rette for trygghet og deltakelse i sosiale fellesskap.

Et urbant sentrum som oppfordrer til økt byliv

- Skape gode byrom med møteplasser som gir økt utfoldelse, aktivitet og sosialt fellesskap.
- Sikre fortetting med kvalitet og vektlegge god arkitektur og byplanlegging.
- Bruke kunst og kultur i kulturhusene og i byrommene til å overraske, vekke undring og debatt.
- Sikre at langsiktige samfunnsinteresser knyttet til byens historiske verdier blir ivaretatt.
- Bruke kulturminner og kulturmiljøer som en ressurs i byutviklingen.
- Sikre at sentrum inneholder boliger og handel og variasjon i kulturtilbud og opplevelser.

Note: 1) Overløpstrafikk er når bilister velger å kjøre småveier gjennom boområder i stedet for hovedveier, for å unngå kø.

Å skape i Fredrikstad

SLIK VIL VI HA DET:

SLIK GJØR VI DET:

Bedrifter ønsker å etablere seg i Fredrikstad og Nedre Glomma

- Sikre arealer til nye bedrifter.
- Være en aktiv pådriver for næringsutvikling som en del av Osloregionen.
- Aktivt søke etablering av statlige arbeidsplasser.

Det er attraktivt å drive næringsvirksomhet, og eksisterende bedrifter finner rom for vekst

- Legge til rette for bedrifter som ønsker å vokse.
- Legge til rette for infrastruktur med god kapasitet som veg, havn, jernbanebane, tilgang til flyplass, vann og avløp og IoT¹⁾.
- Videreutvikle samarbeidet med Fredrikstad Næringsforening.
- Styrke samarbeidet om næringsutvikling i Nedre Glomma.

En kommune, et forsknings- og utviklingsmiljø og et næringsliv som sammen stimulerer til nyskaping, innovasjon og entreprenørskap

- Støtte opp om næringsklynger som er i positiv utvikling og miljøer som tiltrekker seg gründere.
- Utnytte samskapingspotensialet i utviklingen av «smart kommune».
- Fokus på det grønne skiftet og sirkulærøkonomi.
- Stimulere til digitalisering av produkter og tjenester.
- Styrke samarbeidet mellom besøksnæring og destinasjonsutvikling
- Styrke samhandlingen mellom kommunen, lokalt næringsliv, Høgskolen i Østfold og Norges miljø- og biovitenskapelige universitet på Ås.

Næringslivet og offentlig sektor har tilgang til relevant kompetanse for morgendagens utfordringer

- Styrke samarbeidet mellom det offentlige og næringslivet for å etablere flere lærlingplasser.
- Motivere ungdom til å fullføre videregående skole og ta høyere utdanning.
- Utvikle et transportsystem som gjør det lett å komme til og fra arbeidsplasser i Nedre Glomma.
- Videreutvikle Fredrikstad som studentby.
- Styrke kunnskapen om, og formidlingen av, hva som finnes av kompetansemiljøer i Nedre Glomma.

Note: 1) Internet of things (tingenes internett). I praksis innebærer det å utstyre gjenstander med sendere og mottagere slik at de kan kommunisere via internett eller radiosamband, uten at mennesker må ta initiativ.

Å møte framtiden i Fredrikstad

SLIK VIL VI HA DET:

Fredrikstad er en grønn by, hvor ansvarlig produksjon og forbruk prioriteres

SLIK GJØR VI DET:

- Styrke kunnskapen om, og hensynet til, naturmangfoldet.
- Sikre at innbyggerne har frisk luft, rent vann og frefylte og stille områder.
- Ivareta markagrensen og definere nye områder.
- Sikre og ivareta grønne korridorer fra elva til marka, et bynært friluftsliv, og sammenhengende turmuligheter langs elv og kyst.
- Sikre dyrket og dyrkbar mark.
- Skog- og havressursene brukes og forvaltes på en bærekraftig måte.
- Redusere utslippene som oppstår andre steder som en konsekvens av vårt forbruk.
- Forbruk dekkes gjennom lavest mulig bruk av ressurser.

Fredrikstad er en kompakt by der klimavennlig transport, og nye og eksisterende bygg bidrar til å løse klimautfordringene

- Prioritere høy arealutnyttelse i sentrumsområdet og nær knutepunkt for kollektivtransport.
- Utvikle en by der de funksjoner innbyggerne trenger i hverdagen ligger i gang- og sykkelavstand.
- Prioritere fossilfrie og effektive transportløsninger.
- Basere utbygging på sirkulær tankegang¹⁾, miljøvennlige materialer og energiløsninger og lave klimagassutslipp.
- Det utvikles analysegrunnlag for transportsystemet slik at de beslutninger som tas sikrer god måloppnåelse.
- Utvikle et transportsystem som er sikkert, fremmer verdiskaping og bidrar til omstilling til lavutslippssamfunnet.

Fredrikstad integrerer klimatilpasning i all fysisk planlegging

- Videreutvikle blågrønne løsninger og øke fokus på arealutvikling som håndterer intens nedbør.
- Tilpasse og sikre byen mot konsekvensene av ekstremnedbør og kombinasjonen av havnivåstigning og stormflo.

Note: 1) Sirkulær tankegang innebærer å redusere råvarebruk, avfallsmengder, utslipp og energiforbruk til et minimum. Dette kan innebære alt fra biogassproduksjon til redesign av brukte klær.

Samfunnssikkerhet og beredskap

2022 har vært et normalt år, sett med beredskapsøyne, med nedtrapping og avslutning av koronapandemien tidlig på året.

Fredrikstad kommune har ikke satt formell kriseledelse etter pandemien, selv om dette ble vurdert ved eskaleringen av krigen i Ukraina, og tilhørende flyktningstrøm. Situasjonen ble fulgt tett, ressurser allokert og nødvendige grep tatt for å ruste oss til å ta imot. I 2022 bosatte vi 232, inkludert 8 mindreårige, flyktninger totalt.

Helhetlig risiko og sårbarhetsvurdering (ROS) ble politisk behandlet i bystyret i oktober. Analysen tok for seg aktuelle risikoforhold som kan ramme oss. Dette ble videre analysert i 17 hendelser. Flere av de anbefalte tiltakene i analysen har startet opp og noen i ferd med å ferdigstilles. Et mer robust planverk og øremerkede ressurser for evakuert- og pårørendesenter (EPS) er et konkret eksempel.

Kriseledelse, krisestab, seksjonene og samarbeidspartnere har tatt opp igjen aktiviteter knyttet til trening og øvelse. Dette fokuset og arbeidet vil fortsette i tiden framover.

Beredskapsråd og beredskapsforum, som er forankret i kommunens strategiske dokumenter, er avholdt i henhold til plan. I tillegg har Beredskapsforum Østfold blitt etablert, hvor beredskapslederne/beredskapskoordinatorerne fra de 11 Østfoldkommunene deltar. Hovedfokus for dette forumet er alle de like problemstillingene vi har, der alle treffes av samme lovverk og krav. Likhet, gjenkjennbarhet og nettverk er synergier som allerede har kommet ut av dette. Kommunekontaktene fra Statsforvalteren i Oslo og Viken deltar på samlingene.

Fredrikstad kommune signerte samarbeidsavtale med Norske Kvinners Sanitetsforening (NKS) sin omsorgsberedskapsgruppe i Fredrikstad. Dette ble gjort på frivillighetens dag, i frivillighetens år, og er et skritt på veien mot et mer formelt samarbeid med organisasjonene og frivilligheten på beredskapsområdet.

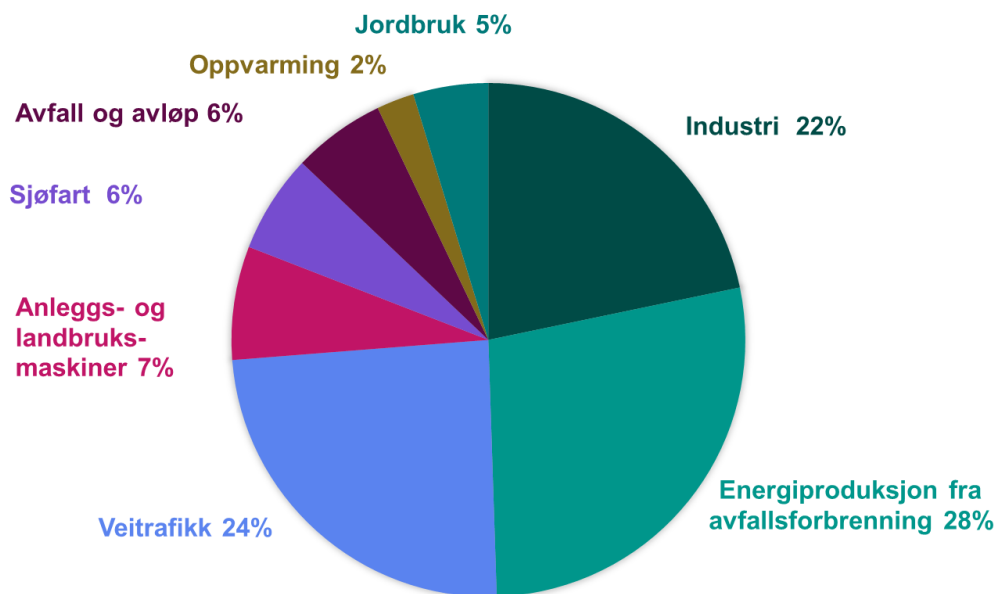
Klima

I kommunedelplan for klima 2019–2030 er det vedtatt ambisiøse mål, som skal bidra til at vi globalt holder oss innenfor 1,5°C-målet:

1. Innen 2030 skal klimagassutslippene være redusert med minst 60 prosent, sammenliknet med 2016.
2. Fredrikstad skal bidra til at Østfoldregionen oppnår netto null klimagassutslipp innen 2050 ved både kraftig å redusere utslippene og øke CO₂-opptakene i Fredrikstad.
3. Fredrikstad skal bidra til å oppnå det globale lavutslippssamfunnet innen 2050.

De siste kommunefordelte utslippstallene fra Miljødirektoratet er for 2021. Disse viser at utslippene av klimagasser i Fredrikstad har gått ned med 13,6 prosent siden 2016. Fra 2020 til 2021 har imidlertid utslippene gått opp med 2,3 prosent. Først på nyåret i 2024 publiseres de kommunefordelte utslippstallene for 2022. Da får vi vite hvorvidt, og eventuelt hvor mye, klimagassutslippene som følge av aktiviteter i Fredrikstad har blitt redusert i 2022.

De ulike sektorenes andel av utslippene i 2021 fordeler seg slik:

Kilde: Utslippsregnskap publisert av Miljødirektoratet.

I 2021 utgjorde to av utslippssektorene, industri og energiproduksjon fra avfallsforbrenning, cirka halvparten av de direkte klimagassutslippene i kommunen. Sammenlagt har utslippene holdt seg noenlunde konstant i perioden 2016–2021, og er redusert med kun 1 000 tonn CO₂e¹⁾ i perioden, til 122 000 tonn CO₂e i 2021. Det er hensiktsmessig å se disse to sektorene i sammenheng, ettersom energien som leveres fra avfallsforbrenningsanleggene blant annet benyttes som viktig energikilde i industribedriftene på Øra. Industribedriftene supplerer variasjoner i denne leveransen med andre, ofte fossile, energikilder.

Når utslippene fra 2021 sammenliknes med 2020, finner vi at utslippene fra energiproduksjon fra avfallsforbrenning var relativt konstante, samtidig som klimagassutslippene fra industrien økte med 20 prosent, eller cirka 9 000 tonn CO₂e. Denne endringen kan forklares med uvanlig lave strømpriser i 2020 og økte strømpriser i 2021. Industrien, som kan veksle mellom flere energikilder, benyttet mer fossil energi enn strøm, og utslippene økte.

¹⁾ CO₂-ekvivalenter (forkortet CO₂e) er en måleenhet for å kunne sammenligne oppvarmingseffekten ulike klimagasser har på atmosfæren.

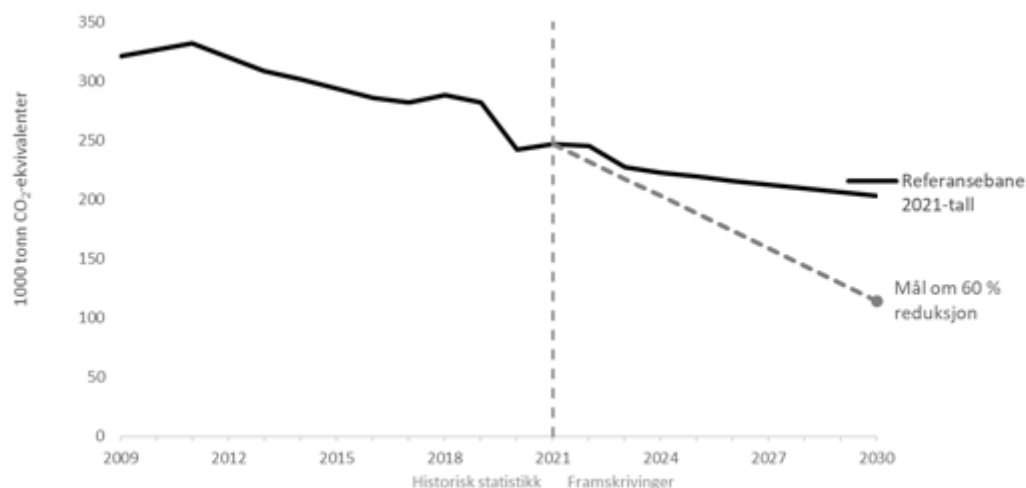
Utslippene er redusert i de fleste utslippssektorene i perioden 2016–2021. Det er fire sektorer som står for de største andelene av den totale reduksjonen, til sammen 92 prosent:

Sektorer med størst reduksjon	Andel av total reduksjon 2016–2021	Reduksjon innen sektoren 2016–2021	Forklaring på utslippsreduksjon
Veitrafikk	47 %	23 %	Reduksjonen skyldes hovedsakelig økt andel bilreiser med elbiler, og økt innblanding av biodrivstoff som følge av det nasjonale omsetningspåbudet. Til tross for at utslippsreduksjonen fra veitrafikk i hele perioden var 23 prosent, var reduksjonen kun én prosent fra 2020 til 2021. En av grunnene til en mindre utslippsreduksjon dette siste året er at utslippene fra varebiler og tyngre kjøretøy har økt noe fra 2020 til 2021.
Sjøfart	17 %	31 %	Utslippene fra passasjer- og cruiseskip ble redusert som følge av pandemien og mindre reiseaktivitet. Vi kan dermed forvente økte utslipp i kommende år, inntil fornybare drivstoff i sektoren er innført.
Oppvarming	16 %	52 %	Nedgangen skyldes det nasjonale forbudet mot å bruke fossil olje og parafin til oppvarming. Fra 2016 til 2020 ble utslippene fra denne sektoren mer enn halvert. Fra 2020 til 2021 har utslippene økt noe fordi mer vedfyring har gitt økte utslipp av klimagassen metan. Det har også blitt brukt litt mer fossil olje. Det antas at økningen i bruken av disse energibærerne skyldes svært stor forskjell på strømprisene i de to årene. I 2020 var strømprisene uvanlig lave, mens de i 2021 var uvanlig høye.
Avfall og avløp	12 %	24 %	Reduksjonen skyldes primært reduserte utslipp fra avfallsdeponiet. I tillegg har utslippene av lysgass og metan fra avløpssektoren blitt noe redusert.

Utslippene fra anleggs- og landbruksmaskiner holdt seg noenlunde konstant i perioden 2016–2021. De biologiske klimagassutslippene fra jordbruket gikk imidlertid noe ned i perioden, og bidro med en andel på 4 prosent av den totale reduksjonen fra 2016.

Reduksjonen fra 2016 til 2021 på 13,6 prosent utgjør 38 900 tonn CO₂e. Utslippsnivået i 2021 var 247 100 tonn CO₂e. I perioden 2022–2030 må utslippene reduseres med ytterligere 132 800 tonn CO₂e for å nå klimamålet i 2030. Dette innebærer en nødvendig gjennomsnittlig årlig takt i kuttene på 16 600 tonn CO₂e. Takten i utslippskuttene må dermed øke med en faktor på 2,1 i forhold til gjennomsnittlig årlig reduksjonstakt i perioden 2016–2021. Innsatsen for å oppnå utslippskutt må derfor fortsette, og forsterkes, i årene som kommer.

I 2022 ble Fredrikstad kommunes fjerde klimabudsjett lagt fram, med tiltak for perioden 2023–2026. Klimabudsjettet synliggjør effekten av lokale og nasjonale tiltak vedtatt før 1.1.2022, og framskriver utslippsutviklingen dersom det ikke blir iverksatt nye tiltak gjennom en referansebane. Referansebanen viser at det er et stort gap mellom vedtatte klimamål og omfanget av vedtatt politikk.

Figuren viser historisk statistikk for utslipp av klimagasser i Fredrikstad fram til og med utslippsregnskapet for 2021. Referansebanen fram mot 2030 viser et framskrevet utslippsnivå dersom det ikke iverksettes nye tiltak utover de som var vedtatt 1.1.2022. Figuren er oppdatert med nye tall fra utslippsregnskapet fra 2021 og avviker derfor fra figuren presentert i klimabudsjett 2023.

Klimabudsjettet inneholder en rekke klimatiltak som vil bidra til å redusere framtidige utslipp, og bidra til å lukke gapet mellom de to banene i figuren over. Det har imidlertid ikke vært mulig å beregne det totale omfanget av kuttene. Et kraftfullt tiltak som har latt seg kvantifisere, er elektrifisering hos gipsplateprodusenten Gyproc. Dette tiltaket ligger allerede inne i referansebanen. Tiltaket ble gjennomført i 2022 og reduserer utslippene med 13 000 tonn CO₂ hvis vi sammenlikner med 2016-nivå.

Det ble i 2022 gjort mye godt klimaarbeid i Fredrikstad i regi av ulike aktører. Under gis en oversikt over den kommunale innsatsen, og status for arbeidet med noen av de viktigste samfunnsområdene som har betydning for framtidige utslippsnivåer.

Areal og transport

Boligbygging

For å redusere det framtidige behovet for transport, er det gjennom arealplanen vedtatt en målsetting om at 60 prosent av årlig boligbygging skal skje i byområdet, 30 prosent i tettstedet og 10 prosent i lokalsentrene. I 2022 var andelen boligbygging i byområdet kun 0,4 prosent, mens andelen boligbygging i tettstedet og lokalsentrene var på henholdsvis 87,3 og 12,3 prosent.

Utvikling i andelen årlig boligbygging i byområdet, tettstedet og lokalsentrene i perioden 2019–2022.

	2019	2020	2021	2022
Byområdet	30	55	47	0,4
Tettstedet	61	29	45	87,3
Lokalsentrene	9	16	8	12,3

Reduserte utslipp fra veitrafikk

Det har vært en reduksjon i utslippene fra veitrafikk på 23 prosent fra 2016 til 2021. For lette kjøretøy er reduksjonen på hele 30 prosent i perioden. Reduksjonen skyldes hovedsakelig økt andel bilreiser med elbiler og økt innblanding av biodrivstoff som følge av det nasjonale omsetningspåbudet.

Elbilbestanden i Fredrikstad øker år for år, og per 31.12.2022 var elbilbestanden i personbilsegmentet 24 prosent. Andelen elbiler av nybilsalget var på 86,6 prosent, godt over landsgjennomsnittet på 79,3 prosent. Når det gjelder varebiler, er andelen elektriske biler vesentlig lavere enn i

personbilsegmentet. Men etter at Enova innførte støtteordning til kjøp, og det gradvis har kommet et større utvalg modeller på markedet, har også salget av elektriske varebiler økt.

Per 31.12.2022 var elbilbestanden i varebilsegmentet 2,8 prosent. Andelen elektriske varebiler av nybilsalget var på 21,7 prosent, litt under landsgjennomsnittet på 24,2 prosent. Dersom vi også inkluderer varebiler som benytter biogass, er andelen kjøretøy som bidrar til utslippsreduksjoner i varebilsegmentet 3,3 prosent.

Utvikling i elbilandelen i personbil- og varebilsegmentet i perioden 2019–2022 i Fredrikstad.

	2019	2020	2021	2022
Personbiler	8,7 %	13,7 %	19,1 %	24,0 %
Varebiler	1,0 %	1,6 %	2,5 %	2,8 %

Utskiftingen i kommunens egen kjøretøypark har også bidratt til reduserte utslipp. Ved utgangen av 2022 var andelen fossilfrie kjøretøy på 44 prosent.

Gjennom Kommunedelplan for klima 2019–2030 er det vedtatt ambisiøse mål knyttet til klimaomstilling innen transport. Derfor ble det i 2022 gjennomført en utredning om behovet for infrastruktur for fornybare drivstoff fram mot 2030. Her ble følgende behov for ladeinfrastruktur identifisert:

- 100 nye hurtigladepunkter for personbilsegmentet.
- 30 dedikerte hurtigladepunkter for næringstransport med person- og varebil.
- 12 høyhastighets hurtigladepunkter for tunge kjøretøy i 2030.
- Det er også viktig at privatpersoner får ladet bilene på lav effekt hjemme og på hytta.

Det må også tilrettelegges for fylling av biogass og hydrogen, særlig for tyngre kjøretøy.

Fergetilbudet, som bidrar til at flere reiser kollektivt, har også bidratt til å redusere klimagassutslippene fra transport. Antall reisende med fergene var i 2022 nesten 1,5 millioner.

Biltrafikken i Nedre Glomma var i 2022 tilbake på omtrent samme nivå som før de to pandemiårene 2020 og 2021. Det viser tellinger fra de 13 registreringspunktene som brukes til å måle transportutviklingen i forbindelse med nullvekstmålet. I 2022 var det samlet sett for disse registreringspunktene i gjennomsnitt 200 800 daglige passeringer av kjøretøy på opptil 5,6 meters lengde, mens det for årene 2017–2019 var mellom 199 000 og 204 400 passeringer. Til sammenligning var det i 2020 og 2021 henholdsvis 182 900 og 190 600 passeringer.

Kommunens egne bygg og anlegg, samt bil- og maskinpark

Energiforbruk i kommunale bygninger og anlegg

Kommunen har redusert temperaturkorrigert spesifikt energiforbruk med 15,5 prosent i formålsbygg siden 2016. Resultatet skyldes ENØK-tiltak, slik som oppgradering av ventilasjonsanlegg og installasjon av varmepumper, og jevnlig oppfølging av drift. På grunn av høye energipriser, ble det satt i verk ekstraordinære tiltak for å redusere innetemperaturer i mange bygg. Dette førte også til reduksjon i forbruket.

Klimakrav i bygg- og anleggsprosjekter

I kommunens egne bygg- og anleggsprosjekter skal alle kjøretøy og maskiner benytte fossilfritt drivstoff, fortrinnsvis el, hydrogen og biogass. I 2022 gjennomførte kommunen fem fossilfrie bygg-/anleggsprosjekter. Dette var Lisleby allé, Helseparken Onsøyheimen, Kreutzgate, Storstuen Østsiden og grunnarbeider Trosvikhallen.

Ressursbruk og sirkulærøkonomi

Avfall og kildesortering

Avfallsmengden per innbygger holdt seg noenlunde på samme nivå i 2022 som i 2021, cirka 460 kilo per innbygger. Materialgjenvinningsgraden var på 24 prosent. Det er et godt stykke unna klimaplanens målsetting om at 60 prosent av husholdningsavfallet og liknende avfall fra tjenesteytende næringer, skal materialgjenvinnes innen 2030.

Prøveprosjekt for matavfall har gitt gode svar på hvordan en slik innsamling skal organiseres. Funn fra evaluering viser at flesteparten av de som tok del i prøveprosjektet benyttet seg av innsamlingsordningen.

Det er satt ut 19 smarte søppeldunker i det offentlige rom, som sparer transport og drives av solcellepanel.

Matsvinn

Omsorgssentrene jobber for å redusere mengden matsvinn. Reduksjonen i mengde matsvinn i omsorgssentrene er beregnet å være 40 prosent, sammenliknet med referanseåret 2017. Fredrikstad kommunes målsetting for hele organisasjonen er en halvering av matsvinnet innen 2030.

Sirkulærøkonomi

I 2022 fikk Viken fylkeskommune og Fredrikstad kommune til sammen 14 millioner kroner av EU til å jobbe med det internasjonale sirkulærøkonomiprojektet, *TREASoURcE*. Prosjektet skal undersøke hvordan vi, på best mulig måte, kan legge til rette for overgangen til et mer sirkulært samfunn. Arbeidet skjer sammen med 15 partnere fra syv nasjoner, og skal gå over fire år.

Fredrikstad kommune deltar i prosjektet *EarthresQue* som ledes av Norges miljø- og biovitenskapelige universitet på Ås. *EarthresQue* er et senter for forskningsdrevet innovasjon og finansiert av Norges forskningsråd. Senteret vil utvikle teknologier og systemer for bærekraftig håndtering og behandling av avfall og overskuddsmasser.

Fredrikstad kommune deltar også i prosjektet *Bærekraftig innovasjon gjennom industriell symbiose* som er støttet av Regionale forskningsfond. Målet med prosjektet er å sikre at alle material- og energiressurser i Øra-området blir utnyttet mest mulig effektivt og at virksomheten samlet i Øra-området blir tilnærmet klimanøytral gjennom økt samhandling.

Anskaffelser

Anskaffelse har benyttet markedsdialog eller høring i større omfang enn tidligere, for de avtaler som generer betydelig mengder transport. Slik benytter kommunen sin innkjøpsmakt for å stimulere leverandørmarkedet til å gå over til fossilfrie kjøretøy.

Klimafondet

I 2022 ble det gitt tilsagn om midler fra Fredrikstad kommunes klimafond til følgende tiltak:

- Klimaomstilling av næringstransporter, 500 000 kroner
- Ladeinfrastruktur for beboere i boligselskap, 709 000 kroner

Noen av tilsagnene som ble gitt tidligere år, ble videreført, og delvis brukt i 2022:

- Klimasats Øra – Kartlegging for klimakutt på Øra industriområde, 100 000 kroner
- Helhetlig biogassmarked i og rundt Nedre Glomma, 100 000 kroner
- Gjenbruk og redesign av kommunale kontormøbler, 80 000 kroner
- Reduksjon av matsvinn i omsorgssentrene, 150 000 kroner
- Støtteordning til ladelag, ingen fast sum

Dessuten ble de siste midlene til støtte til hjemmelading for taxieiere utbetalt, slik at dette tiltaket er ferdigstilt. Det ble også avklart at tilsagnet for å støtte etablering av solceller og solbenk på nytt fergeleie på Gressvik trekkes, ettersom prosjektet er utsatt.

Overordnet målekort med perspektiver

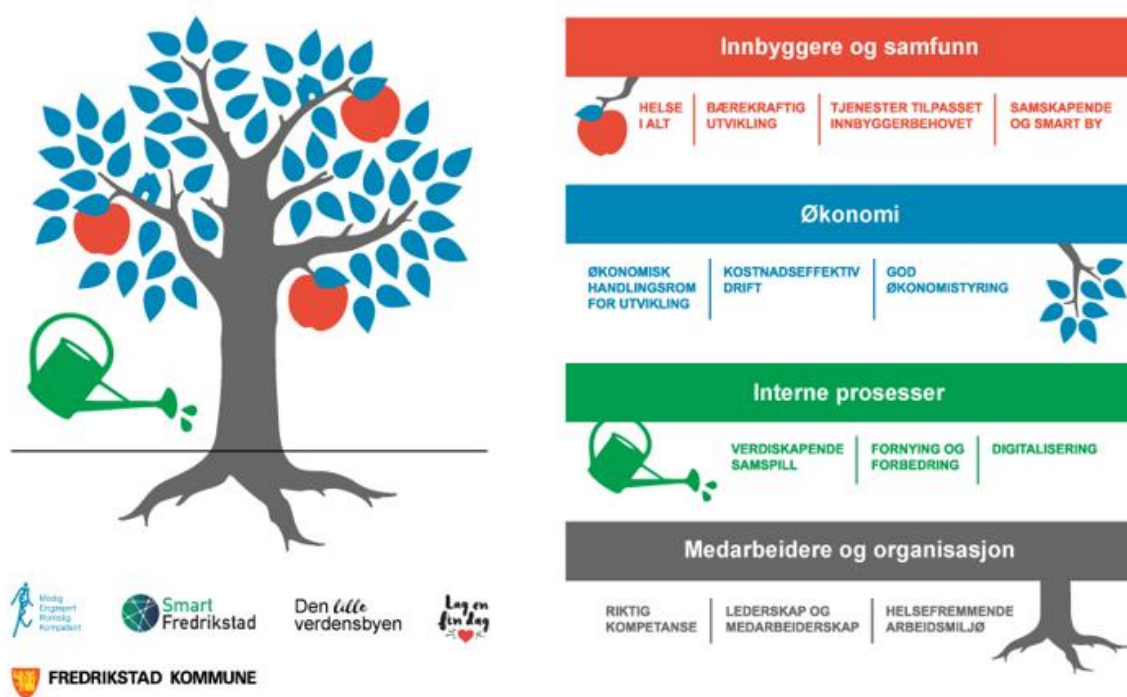
Fredrikstad kommunes virksomhetsstyring har de siste 16 årene bygget på styringsmodellen *balansert målstyring*.

Balansert målstyring handler om å tydeliggjøre visjon, strategier og mål, og omsette disse til konkrete handlinger og tiltak. Strategier og mål konkretiseres ned til målbare indikatorer, og gjennom året rapporteres det på status og måloppnåelse.

Balansert målstyring er også et rammeverk, basert på fire ulike perspektiver. Perspektivene Fredrikstad kommune benytter er alle viktige med hensyn til styring, prioritering og ressursbruk; innbyggere og samfunn, økonomi, interne prosesser, og medarbeidere og organisasjon.

Kommunedirektøren har utarbeidet et strategikart for Fredrikstad kommune. Et strategikart er en del av styringselementene og et uttrykk for kommunens visjon og veivalg. Strategikartet brukes for å visualisere og kommunisere virksomhetens strategi til hele organisasjonen. Dette skal bidra til at alle delene av organisasjonen trekker i samme retning, slik at det er samsvar mellom kommunens og seksjonenes mål, og ledernes og medarbeidernes handlinger. Strategikartet er under revisjon.

Fredrikstad — Den lille verdensbyen

Strategikartet er ment å danne grunnlaget for arbeidet med å definere gode, målbare parametere innenfor hvert mål. En helhetlig oversikt over organisasjonens mål, med tilhørende måleindikatorer, presenteres som et målekort i Fredrikstad-kompasset. Hver indikator måler resultat opp mot et på forhånd tallfestet mål, og måloppnåelse skisseres ved hjelp av statuslys.

Slik gjorde vi det i 2022

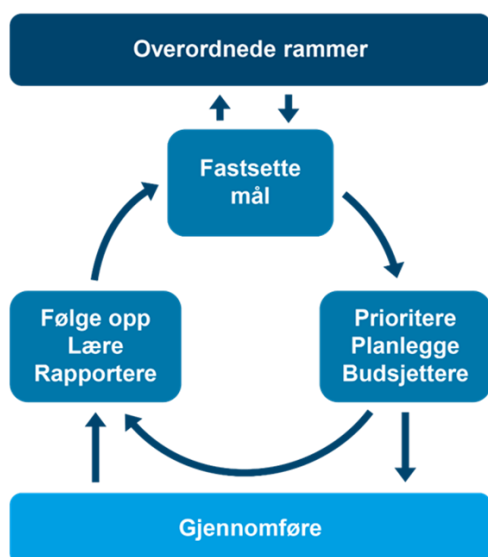
Viktige aktiviteter

Det har gjennom 2022 vært jobbet prosjektbasert med et helhetlig og ensartet rammeverk for mål- og resultatstyring for hele Fredrikstad kommune, arbeidet pågår for fullt og fortsetter inn i 2023.

Prosjektets oppdrag og mål er å forbedre, videreutvikle og systematisere arbeidet med mål- og resultatstyringen i kommunen slik at det også jobbes mer likt på tvers av enhetene i kommunen.

Helhetlig mål- og resultatstyring innebærer:

- Å sette mål for hva virksomheten skal oppnå
- Å måle resultater og sammenligne dem med målene
- Å bruke denne informasjonen til styring, kontroll og læring for å utvikle og forbedre virksomheten

Det overordnede formålet med å få et godt system for helhetlig mål- og resultatstyring, er at Fredrikstad kommune skal sikre en effektiv utnyttelse av ressursene, tydeliggjøre sammenhengen mellom budsjettmidler og resultat, få en drift som er i tråd med overordnede føringer og instruksjoner, og god iverksettelse av alle politiske vedtak. Gjennom mål- og resultatstyring gis i tillegg kommunedirektøren et viktig redskap for god og effektiv rapportering til bystyret, samtidig som øvrige ledere får bedre oversikt over ressursbruk og måloppnåelse innen egen virksomhet.

Vår plan er at mål- og resultatstyringen fra og med 2023 tar utgangspunkt i de tre innsatsområdene fra kommuneplanens samfunnsdel; å leve i Fredrikstad, å skape i Fredrikstad, å møte framtiden i Fredrikstad. Dette håper vi skal bidra til å forsterke sammenhengen og skape en rød tråd mellom overordnede planer og den løpende oppfølgingen og rapporteringen.

I forbindelse med prosjektarbeidet ble det også gjennomført pilotprosjekter med videreutvikling av mål- og resultatstyringsverktøyet, Fredrikstadkompasset. Blant annet ble det utviklet en ny mal for måneds- og tertialrapportering, lagd en mal for rapportering på økonomiske strakstiltak, utviklet en forbedret tilgang til HR-data og lagd nytt målekort for Seksjon for kultur, miljø og byutvikling. Sistnevnte kan ses på som en pilot for det vi ønsker å få til av endring for hele organisasjonen.

Videre ble det laget en egen kjøretøysoversikt i Fredrikstadkompasset, hvor vi sammenstiller data fra HRM og Datek, utviklet målekort for eierskapsposisjoner og for vedtatte innsparingstiltak, samt etablert et nytt system for oppfølging av politiske vedtak.

Målekort

Fredrikstad kommune benyttet i 2022 fire perspektiver som er viktige med hensyn til styring, prioritering og ressursbruk; *innbyggere og samfunn*, *økonomi*, *interne prosesser* og *medarbeidere og organisasjon*.

Målekortet på neste side viser resultater innenfor de fire perspektivene. Resultatmålene fastsettes årlig i budsjettet. Grønn status viser at vi har nådd resultatmålet. Gul status signaliserer at ønsket resultat ikke er nådd, og at indikatoren krever oppmerksomhet framover. Rød status betyr at tiltak må iverksettes for å forbedre resultatet.

Perspektiv innbyggere og samfunn

De ulike seksjonene har egne indikatorer innenfor dette perspektivet. Det finnes for øyeblikket ingen felles indikatorer for hele kommunen.

Perspektiv økonomi

Kommunens seksjoner har et negativt driftsresultat. For utdypende informasjon henvises det til kapittelet *Økonomisk resultat*.

Perspektiv interne prosesser

Det er fokus på å bedre kvaliteten på meldte avvik og forbedre behandlingen av avvikene. En positiv avviskultur, som igjen vil være med å styrke kvaliteten på internkontrollen og kvalitetssystemet, anses som en viktig faktor for at det også skal oppnås gode resultater innenfor de andre perspektivene.

Perspektiv medarbeidere og organisasjon

Medarbeiderundersøkelsen 10-FAKTOR bygger på forskning om hva som er viktige innsatsfaktorer for å oppnå gode resultater, og fanger opp viktige faktorer på medarbeider-, gruppe-, organisasjons- og ledernivå. Undersøkelsen ble sist gjennomført høsten 2021. Målet for sykefravær ble ikke nådd i 2022.

Utviklingstabell samfunn

Utviklingstabell samfunn er ment å belyse samfunnets utviklingstrekk over en lengre tidshorisont. Dette omfatter indikatorer som ikke nødvendigvis er direkte påvirkbare av kommunens drift, men som sier noe om utviklingen i samfunnet. Kildene for data er Statistisk sentralbyrå (SSB), Folkehelseinstituttet (FHI), KOSTRA, egne uttak fra det offisielle eiendomsregisteret (Matrikkelen) og egen rapportering fra Seksjon for teknisk drift (TD). Tallene er korrigert for ulikheter i inntekt, da hensikten er å vise hvor gode kommunene er i forhold til sine rammebetingelser.

Resultater 2022

INNBYGGERE OG SAMFUNN						Q	:
	RESULTAT	MÅL	STATUS	TREND	HISTORIKK		
Tjenester tilpasset innbyggerbehovet			●				⋮
Samskapende og smart by			●				⋮
▼ Bærekraftig utvikling			●				⋮
Matsvinn - kg kastet mat	1 068		●				
Helse i alt			●				⋮

ØKONOMI						Q	:
	RESULTAT	MÅL	STATUS	TREND	HISTORIKK		
God økonomistyring			◆	↗			⋮
Budsjettavvik (netto) hittil i år	-1,7%	0%	▲	↗			
Årsprognose	Kr. -102 515 756	Kr. 0	◆	→			
Økonomisk handlingsrom for utvikling			●				⋮
Kostnadseffektiv drift			●				⋮
Vikarforbruk (ekskl. sosiale utgifter), kr hittil i år	Kr. 341 972 458	Kr. 176 698 355	◆	→			
Overtid, kr hittil i år	Kr. 77 960 613	Kr. 41 633 000	◆	→			

INTERNE PROSESSER						Q	:
	RESULTAT	MÅL	STATUS	TREND	HISTORIKK		
Verdiskapende samspill			●				⋮
▼ Fornyning og forbedring			◆	↘			⋮
Avvik - HMS, antall hittil i år	2 116	-	●				
Avvik - Informasjonssikkerhet og personvern (GDPR), antal	64	-	●				
Avvik - Tjenestekvalitet, antall hittil i år	2 498	4 000	◆	↗			
Forbedringsforslag/innovasjon, antall hittil i år	96	200	◆	↘			
Avvik - Legemiddelhåndtering, antall hittil i år	3 340	-	●				
Avvik - Hjelpemiddelformidling, antall hittil i år	3	-	●				
Avvik - Opplæringsloven § 13-10, antall hittil i år	-	-	●				
Avvik - Fredrikstadmodellen, antall hittil i år	-	-	●				
Digitalisering			●				⋮

MEDARBEIDERE OG ORGANISASJON						
	RESULTAT	MÅL	STATUS	TREND	HISTORIKK	
Riktig kompetanse						⋮
Lederskap og medarbeiderskap						⋮
▼ Helsefremmende arbeidsmiljø				→		⋮
Sykefravær hittil i år	10,3%	7,8%		→		
AML-brudd, antall hittil i år (hovedarbeidsgiver)	14 832	-				
AML-brudd, antall hittil i år (sted)	14 832	-				
▼ 10-Faktor resultater				→		⋮
10-F Autonomi	4,2	4,0		→		
10-F Mestringsorientert ledelse	4,0	4,0		→		
10-F Rolleklarhet	4,4	4,0		→		
10-F Mestringsklima	4,2	4,0		→		

Noter: Budsjettavvik (netto) hittil i omhandler kun driftsseksjonene, og avviker derfor fra kommunens offisielle årsresultat. Avvikstallene i målekortet inkluderer avvik fra CCOM som benyttes av byfergene, og kan derfor avvike fra avvikstall som oppgis andre steder i dokumentet.

Innbyggere og samfunn

Å LEVE I FREDRIKSTAD										
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Utdanningsnivå, høyere utdanning 16 år+ (forholdstall hele landet = 100) - Grunnskole	115,1	115,2	115,1	114,8	113,6	114,4	114,8	115,3	115,1	-
Utdanningsnivå, høyere utdanning 16 år+ (forholdstall hele landet = 100) - Videregående skole	100,3	100,6	101,2	95,4	95,7	103,4	103,3	103,1	103,0	-
Utdanningsnivå, høyere utdanning 16 år+ (forholdstall hele landet = 100) - Fagskole	-	-	-	86,2	88,9	88,9	90,8	92,0	93,3	-
Utdanningsnivå, høyere utdanning 16 år+ (forholdstall hele landet = 100) - Universitet	86,7	85,7	85,6	86,0	89,3	86,1	86,2	86,4	87,0	-
Gjennomføring i videregående opplæring, andel (prosent)	-	69	68	69	71	74	77	78	79	-
Dødelighet (0-74 år, forholdstall, hele landet =100) Menn	111,0	108,0	108,0	107,0	105,0	105,0	104,0	101,0	103,0	-
Dødelighet (0-74 år, forholdstall, hele landet =100) Kvinner	107,0	106,0	108,0	110,0	110,0	110,0	111,0	112,0	113,0	-
Andel innvandrere i befolkningen, landbakgrunn gruppe 1	5,1	5,3	5,4	5,5	5,6	5,7	5,8	5,9	5,9	6,0
Andel innvandrere i befolkningen, landbakgrunn gruppe 2	9,3	9,7	10,1	10,7	11,5	12,0	12,6	13,1	13,6	14,1
Befolkningsvekst, prosent per 1.1.	1,6	1,0	0,7	1,0	1,5	1,1	1,0	0,8	0,8	0,7
Uføre 18-44 år, forholdstall (Norge = 100)	138,0	145,0	152,0	156,0	157,0	155,0	155,0	151,0	-	-
Andel barn i vedvarende lavinntektsusholdninger (EU60) (0-17 år, hele landet =100)	153,0	150,0	153,0	157,0	158,0	160,0	158,0	163,0	164,0	-
Andel minoritetsspråklige barn i barnehage (prosent)	66,0	63,8	73,0	68,6	71,8	79,3	79,9	77,5	82,2	85,1
Andel barn 3-5 år i barnehage (prosent)	96,0	96,3	97,1	96,8	96,3	96,6	96,5	95,8	97,0	97,4
Leseferdigheter, 5.trinn (laveste mestringsnivå, landet =100)	108,0	107,0	109,0	106,0	102,0	103,0	111,0	117,0	120,0	114,0
Vaksinasjonsdekning (barnevaksinasjonsprogrammet, 9 åringer, hele landet = 100)	102,0	96,9	97,1	96,9	97,4	97,4	97,0	96,4	96,9	-
Valgdeltakelse, fremmøteprosent	75,7	-	60,2	-	74,6	-	64,7	-	72,7	-

Note: Historiske tall for grunnskole, videregående opplæring og fagskole er justert på grunn av endringer i beregningsmetode.

Kilde: SSB, FHI

Å SKAPE I FREDRIKSTAD										
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Skatteinngang	84,5	83,3	84,8	86,1	86,2	87,0	85,1	85,1	85,0	84,0
Bruttoinntekt	90,8	89,6	89,7	90,9	90,7	91,6	90,0	90,2	90,0	-
Arbeidsledighet, totalt, bosatte i prosent av arbeidsstyrken	4,2	4,4	3,7	3,4	3,1	3,1	3,3	5,1	2,8	2,6
Arbeidsledighet, innvandrere gruppe 1	7,1	7,3	7,5	6,5	5,3	5,6	5,8	9,1	-	-
Arbeidsledighet, innvandrere gruppe 2	18,1	18,1	14,0	12,3	11,0	10,6	10,6	15,4	-	-
Vekst, antall sysselsatte totalt (prosent)	0,3	0,5	-1,5	1,9	1,7	1,1	1,0	-0,2	3,3	0,0
Syssetsetting, totalt, andel av arbeidsstyrken 15-74 år	63,0	62,7	60,8	60,7	61,0	61,3	61,5	61,0	62,6	63,0
Syssetsetting, innvandrere gruppe 1	71,1	70,2	67,6	68,3	69,5	70,4	69,7	67,5	69,4	69,8
Syssetsetting, innvandrere gruppe 2	44,2	45,8	44,4	44,6	46,4	47,7	49,1	47,3	50,6	51,1

Note: Gruppe 1: EU/EØS, USA; Canada, Australia og New Zealand. Gruppe 2: Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og Europa utenom EU/EØS.

Kilde: SSB, NAV

Å MØTE FRAMTIDEN I FREDRIKSTAD										
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Klimagassutslipp (antall tonn CO2e)	321 490,0	-	305 580,0	286 028,0	281 679,0	288 278,0	282 436,0	241 653,0	247 148,0	-
Klimagassutslipp, prosentvis endring siden 2016	-	-	-	-	-1,5	2,3	-2,0	-15,5	-13,6	-
Andel innbyggere som bor i tettsteder (prosent)	91,8	91,9	92,5	92,4	92,8	93,1	92,5	92,7	92,8	93,0
Andel boligbygging i byområdet (prosent)	20,8	28,7	8,0	38,1	30,0	5,6	32,0	54,0	47,0	0,4
Andel boligbygging i tettstedet, jf. fylkesplanen (prosent)	66,7	60,6	77,7	43,6	50,2	79,0	61,0	30,0	44,6	87,3
Andel boligbygging, omlandet (prosent)	12,5	10,7	14,8	18,0	19,8	15,0	8,7	15,8	8,4	12,3
Antall reisende med byfergene (i hele tusen)	825,0	956,0	969,0	1 235,0	1 336,0	1 388,0	1 471,0	1 234,0	1 254,0	1 469,0
Gang- og sykkelvei i km som er kommunale	61,0	61,0	62,0	65,0	42,0	42,0	43,0	44,0	45,0	44,0
Tilrettelagt for syklende, andel km (målt som andel av alle kommunale veier)	-	-	-	-	-	-	-	9,6	9,8	9,6
Andel badevannsprøver som tilfredsstiller kvalitetskravene (prosent)	-	-	-	97,0	90,0	100,0	99,0	99,0	98,0	99,0
Luftkvalitet: antall dager med overskridelse av grenseverdi for svevestøv (PM10)	-	-	-	15,0	8,0	2,0	5,0	5,0	13,0	19,0
Andel kommunale virksomheter som er miljøfyrtårnsertifisert (prosent)	-	-	-	34,0	36,0	36,0	35,0	40,0	59,0	70,0
Andel vannforekomster med god økologisk tilstand (prosent)	-	-	-	-	-	-	-	9,6	9,6	9,6
Avgang dyrket og dyrkbar mark (dekar)	-	-	-	-	-	-	-	2,7	1,0	2,5

Noter: Historiske tall for klimagassutslipp er justert på grunn av endringer i beregningsmetode.

Andel boligbygging i byområdet var lav i 2022. De ferdige boenhetene lå for det meste utenfor byområdet dette året. Dette vil endre seg når de store prosjektene, f.eks. på FMV-området, blir ferdige.

Antall reisende med byfergene er tilbake på samme nivå som før koronapandemien.

Kilde: Miljødirektoratet, SSB, Matrikkelen

Økonomisk resultat

Regnskapsresultat

Regnskapet for 2022 avsluttes i balanse, i henhold til kommunelovens bestemmelser med forskrifter. Resultatet, før strykninger (bruk av fond), er et mindreforbruk på 112,9 millioner kroner.

For å avslutte regnskapet i balanse er det gjennomført strykninger av bruk av disposisjonsfond i sin helhet, med 77,2 millioner kroner. I tillegg er det avsatt resterende mindreforbruk etter strykninger på 35,7 millioner kroner til disposisjonsfond. Siden regnskapet avsluttes med et mindreforbruk, er den økonomiske balansen marginalt styrket siden 2021.

Netto driftsresultat er på 30,1 millioner kroner, eller 0,4 prosent av brutto driftsinntekter. Dette er en resultatframgang fra 2021, som endte med et netto driftsresultat på -0,04 prosent. I hovedsak skyldes dette positiv utvikling i rammebetingelsene skatt/rammetilskudd og koronakompensasjon. Samtidig har pensjonsøkonomien bidratt positivt til resultatet.

Selvkostområdene vann, avløp og renovasjon har et samlet framførbart underskudd på i underkant av 34,5 millioner kroner. Dette kommer i tillegg til et framførbart underskudd fra 2021 på 0,4 millioner kroner. Per 31.12.2022, er det ikke lenger tilgjengelige fondsmidler innen selvkostområdene vann, avløp og renovasjon. Dette innebærer at det framførbare underskuddet belaster kommunekassens resultat for 2022 (Seksjon for teknisk drift). I henhold til regelverket, må underskuddene dekkes inn gjennom framtidige gebyrinntekter, og blir et positivt bidrag til kommunekassens regnskap i årene framover.

Spesielle forhold i driftsregnskapet

I regnskapet er det innarbeidet to estimatanslag, som vil gi positive utslag i 2023:

- *Ressurskrevende tjenester*
Det er inntektsført et statlig tilskudd til ressurskrevende tjenester som er estimert til 141,1 millioner kroner. Beløpet er ført til inntekt, men det endelige kravet overfor staten foreligger først etter at regnskapet for 2022 er avsluttet. Dette gir en sannsynlig merinntekt i 2023-regnskapet, da vi antar at det endelige kravet, og dermed refusjonen for 2022, vil være høyere enn inntektsført beløp.
- *Estimat lønnsoppgjør*
Utdanningsforbundet, Norsk Lektorlag og Skolenes landsforbund streiket i nesten fire måneder, før regjeringen stanset streiken med tvungen lønnsnemnd 27. september 2022. I regnskapet er det innarbeidet et lønnsestimert på 10 millioner kroner, i påvente av resultatet etter avgjørelsen i Rikslønnsnemnda, som kom 17. februar 2023.

Før mindreforbruket framkommer, blir all bruk og avsetning av fond postert. Bundne fond blir postert etter faktiske behov, uavhengig av budsjetterte beløp, siden dette er øremerkede midler. Bruk av, og avsetning til, ubundne fond blir postert opp til budsjettert nivå.

I budsjettet er det brukt 33,8 millioner kroner til gjennomførte tiltak, med inntektsføring fra diverse disposisjonsfond. Dette er fond som bystyret har prioritert til konkrete formål. Siden regnskapet avsluttes med positivt resultat, er det ikke nødvendig å bruke av disse fondene, slik at bruken strykes i henhold til regnskapsforskriftens bestemmelser.

Når årsregnskapet legges fram til behandling i bystyret i juni, vil det bli foreslått at de reverserte beløpene flyttes til kommunens frie disposisjonsfond (DF1001), siden de gjennomførte formålene er dekket med løpende driftsinntekter.

Bystyret har, i tillegg til ovennevnte, vedtatt å bruke inntil 43,4 millioner kroner til forskjellige formål. Formelt er disse inntektsført i regnskapet, men er ikke brukt til å dekke utgifter/tiltak i 2022. Dette kommer også inn under strykningsbestemmelsene og er tilbakeført til opprinnelig fond. Midlene er med dette tilgjengelige til planlagte formål når utgiftene påløper på et senere tidspunkt.

Investeringsregnskapet

Investeringsregnskapet avsluttes i balanse. Det er tatt opp 750 millioner kroner i nye låneopptak til finansiering av investeringsregnskapet. I tillegg kommer nytt lån på 250 millioner kroner i Husbanken til videreutlån (startlån).

Ved utløpet av året er låneporteføljen på 8 179,9 millioner kroner. Over drifts- og investeringsregnskapet er det samlet betalt 391,1 millioner kroner i avdrag på låneporteføljen. Noe i overkant av 50 prosent dekkes over kommunens frie inntekter. Resten dekkes gjennom kommunale gebyrer, husleier, brukerbetaling og statlige kompensasjonstilskudd.

Vesentlige resultatkomponenter og avvik i regnskapet for 2022

Årets resultat består i hovedsak av følgende hovedelementer:

- Ordinære frie inntekter (skatt, rammetilskudd inklusiv inntektsutjevning og eiendomsskatt) har samlet gitt en netto merinntekt på drøye 130,5 millioner kroner. Avvik mellom regnskap og budsjett skyldes i hovedsak økte skatteinntekter og inntektsutjevning.
- Det positive avviket på pensjonspostene endte på 154,0 millioner kroner, inklusiv arbeidsgiveravgift, som er 49,0 millioner kroner bedre enn budsjettet. Det ble blant annet inntektsført 217,8 millioner kroner som årets premieavvik, inklusiv arbeidsgiveravgift. Sistnevnte skal utgiftsføres over 7 år. Økonomisk sett burde det positive premieavviket vært satt av på eget disposisjonsfond, til finansiering av nedbetalingen av det akkumulerte premieavviket. Dette har heller ikke vært gjort tidligere år.
- Seksjonene endte med et samlet merforbruk på 80,0 millioner kroner. Resultatet inkluderer et negativt resultat i selvkostregnskapet innen vann, avløp og renovasjon med 34,5 millioner kroner. Korrigert for dette viser regnskapet et merforbruk i driftsutgiftene på 45,5 millioner kroner. Kostnadene innen selvkosttjenestene inkluderer kjøp av tjenester fra FREVAR KF.
- Netto finansposter, inkludert kompensasjonstilskudd og utbytte, er regnskapsført med en merutgift på 29,4 millioner kroner. I dette inngår negativ avkastning på den langsiktige forvaltningsporteføljen på 51,3 millioner kroner, som innebærer et budsjettavvik på 83,2 millioner kroner.
- Regnskapet er avsluttet i balanse, etter strykning av inntektsførte fondsmidler med 77,2 millioner kroner og avsetning til disposisjonsfond med 35,7 millioner kroner.

Økonomisk vurdering

En viktig premiss for å kunne gjennomføre bystyrets ambisjoner for utvikling av fredrikstadsamfunnet, i henhold til kommuneplanens målsettinger, er en sunn og bærekraftig økonomi. Selv om regnskapet for 2022 avsluttes med et mindreforbruk, er den sentrale resultatindikatoren netto driftsresultat lavere enn anbefalt nivå.

De siste årenes utvikling, viser relativt tydelig et gap mellom kommunens finansieringsbehov og finansieringsevne. Samtidig øker gjeldsvolumet, og det er et betydelig finansieringsbehov i årene framover.

Brutto gjeld ligger 7,3 prosent over brutto driftsinntekter, noe som innebærer at en større del av samlede inntekter går til betjening av gjeld, siden egenkapitalevnen er svak. Dersom det korrigeres for utlån av startlån og ubrukte lånemidler, blir gjeldsgraden på 87,2 prosent (87,1 prosent i 2021) Et høyere rentenivå utfordrer ytterligere den økonomiske bærekraften og handlingsrommet.

Demografiutvikling, endrede brukerbehov og det grønne skiftet er framtidige rammebetingelser kommunen må forholde seg til. Dette har vært, og er, sentrale temaer i bærekrafts- og omstillingsarbeidet. Resultatet for 2022 har gitt et økt handlingsrom i et kortsiktig perspektiv, siden fondsbalansen er styrket.

Netto driftsresultat ligger, som nevnt, relativt langt under det anbefalte måltallet på 1,75 prosent. Dette innebærer et begrenset økonomisk handlingsrom i et bærekraftig perspektiv. Omstillings- og endringsarbeidet prioriteres for å møte og reduserer det økende gapet mellom finansieringsbehov og finansieringsevne.

Sett i forhold til bystyrets budsjettvedtak fra desember 2021, er det relativt store endringer i premisser og rammebetingelser gjennom 2022:

- Fortsatt ekstraordinære koronautgifter gjennom første halvår, men med forutsetning om full statlig finansiering. Dette ble ikke avklart før sent i desember.
- Store endringer og korreksjoner i skatteinntektene som følge av regelendringer (utbytteskatt), økt lønnsvekst og god sysselsettingsvekst nasjonalt.
- Høyere kommunal lønns- og prisvekst (deflator) enn forutsatt i statsbudsjettet og i kommunens budsjett.
- Negative etterdønninger etter de enorme økonomiske støttetiltakene i forbindelse med koronapandemien, gjennom både finans- og pengepolitikken – både globalt og nasjonalt. Dette har medført raskt økt inflasjon, som igjen er møtt med raske rentehevinger for å få inflasjonen under kontroll og ned igjen mot styringsmål.
- Utfordringsbildet ble ytterligere forsterket etter Russlands angrepskrig mot Ukraina. Energikrise, råvarekrise, problemer i forsyningslinjene av råvarer og varer og ytterligere inflasjonspress.

I det følgende omtales endringer i rammebetingelser på et mer generelt grunnlag. De konkrete kronemessige utslagene framkommer under driftsoversikten.

I forhold til bystyrets opprinnelige budsjettforutsetninger, har det vært relativt store endringer gjennom året. Den første budsjettendringen kom gjennom oppjustering av skatteinntektene i revidert nasjonalbudsjett. Kommunene fikk beholde en relativt stor andel av oppjusterte skatteinntekter for å kunne finansiere mer av økte energiutgifter og generell kostnadsøkning som følge av større vekst i deflator (kommunal lønns- og prisvekst) enn forutsatt i statsbudsjettet. Det endelige resultatet viste at skatteinngangen på nasjonalt og lokalt nivå økte ytterligere utover signalene i revidert nasjonalbudsjett. Positiv skatteinngang og inntektsutjevning var ikke klar før slutten av desember.

Stortinget bevilget en koronakompensasjon gjennom nysaldering av statsbudsjettet tett opp mot jul. Dette dekket inn usikkerheten og merutgiftene i driftsrammen knyttet til oppfølging av koronapandemien.

For å demme opp for økende negative driftsprognoser gjennom vårcyklussen, innførte kommunedirektøren økonomiske strakstiltak. Tiltakene omfattet ansettelsesstopp, vikarkontroll, overtidskontroll, innkjøps-, reise-, kurs- og seminarstopp. Regnskapsutviklingen viser at tiltakene har gitt positive økonomiske resultater.

Det har vært en rask økning i markedsrentene, med forskjellige konsekvenser. Renteutslagene i låneporteføljen er stort sett håndtert med styring av låneporteføljen innenfor budsjettforutsetningene. En marginal merutgift er dekket gjennom renteinntektsposter som følger flytende renter. I et kommunekasseperspektiv har renteøkningen som gjelder kalkylerentene innen selvkostområdene, vann, avløp og renovasjon, gitt positiv renteeffekt, men motposten er merforbruk i selvkostregnskapet. Siden kommunen ikke lenger har tilgjengelige selvkostfond, er dette belastet kommunekassens regnskap. Merforbruket dekkes inn i årene framover, gjennom selvkostgebyrene.

Den største negative endringen kom gjennom verdifall i den langsiktige forvaltningsporteføljen som følge av rask renteøkning, som medførte negative avkastning på obligasjonsporteføljen, kombinert med børsfall. I tillegg var den økonomiske balansen i Fredrikstad Energi AS ikke tilstrekkelig til å kunne betale renter på foretaksobligasjonen. Selskapet har heller ikke utbetalt utbytte for driftsåret 2021.

Økonomi og korona

Gjennom nysaldering av statsbudsjett i desember, økte Stortinget kommunesektorens frie inntekter (rammetilskuddet) for å kompensere for ekstraordinære utgifter og reduserte inntekter som følge av koronapandemien. I hovedsak gjelder dette for første halvår 2022.

Fredrikstad kommune mottok 103,8 millioner kroner, som er fordelt i henhold til intern rapportering med følgende beløp:

Seksjon for helse og velferd	68,9 millioner kroner
Seksjon for utdanning og oppvekst	23,4 millioner kroner
Seksjon for kultur, miljø og byutvikling	7,9 millioner kroner
Seksjon for teknisk drift	3,5 millioner kroner

I tillegg kommer økte inntekter som er mottatt gjennom året:

- Økt rammetilskudd til beredskap covid-testing med 3,1 millioner kroner, som er benyttet til å styrke rammen til Seksjon for helse og velferd.
- Økt rammetilskudd til finansiering av vaksinasjonsutgifter med 14,9 millioner kroner. 10,9 millioner kroner er benyttet til å styrke rammen til Seksjon for helse og velferd, og av dette er 5,1 millioner kroner viderefordelt til:

Seksjon for utdanning og oppvekst	2,8 millioner kroner
Kommunedirektørens sentrale staber	1,3 millioner kroner
Seksjon for teknisk drift	1,0 millioner kroner

Udisponert beløp framkommer som en merinntekt på rammetilskuddet med 4,0 millioner kroner.

- Forlengelse av kvalifiseringsprogrammet med 0,2 millioner kroner. Rammen til Seksjon for helse og velferd er styrket tilsvarende.

Fredrikstad kommune mottok statlig tilskudd til kommunal kompensasjonsordning for lokale næringsvirksomheter. Etter søknadsprosesser ble tilskuddene utbetalt i to omganger:

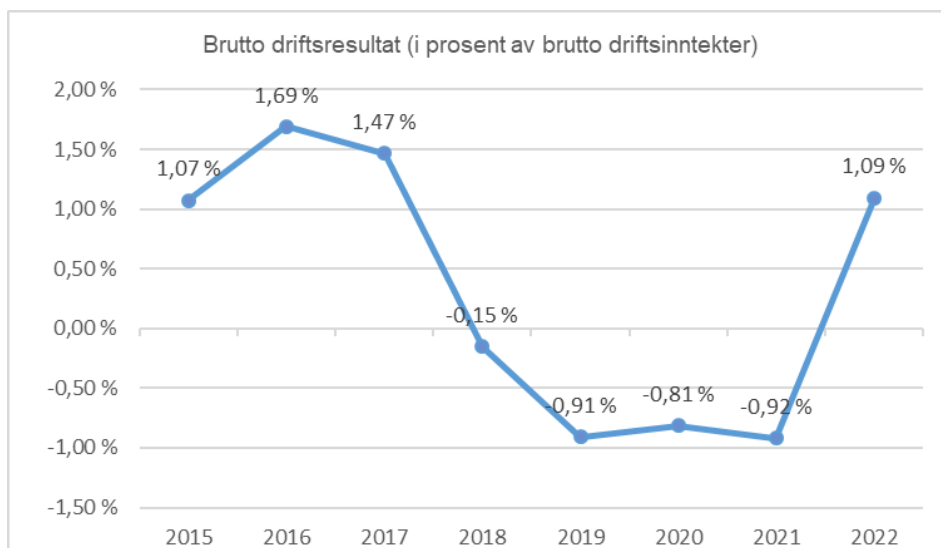
- Tildelingsrunde 6 5,4 millioner kroner
- Tildelingsrunde 7 2,3 millioner kroner

Økonomiske nøkkeltall

Kostnadsveksten fra år til år uttrykkes gjennom *deflator*, som er beregnet med et vektet gjennomsnitt av lønnsvekst og kostnadsvekst for varer og tjenester. Lønnsutviklingen veier tyngre enn utviklingen i varer og tjenester.

I 2020 var deflatoren på 1,0 prosent, i 2021 på 4,3 prosent og i 2022 på 6,2 prosent. Oppjustert anslag i revidert nasjonalbudsjett for 2022 var 3,7 prosent. Opprinnelig budsjett tok utgangspunkt i en deflator på 2,5 prosent.

Brutto driftsresultat viser forholdet mellom løpende driftsinntekter og -utgifter, og skal være tilstrekkelig til å dekke netto finansposter, egenkapitalbehov og sparing (korrigert for avskrivninger). Siden regnskapet avsluttes med et positivt brutto driftsresultat inkludert avskrivninger, er dette tilstrekkelig til å dekke alle utgiftene, inkludert muligheten til sparing, uten bruk av fond.

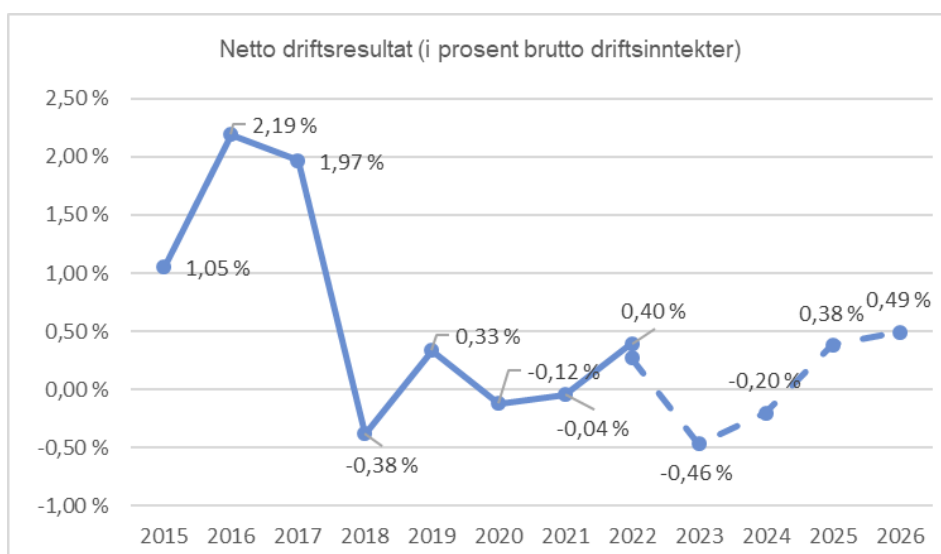

Tallgrunnlaget er ikke oppdatert med oppgaveendringer og viser kun regnskapsmessig endring mellom årene. Brutto driftsresultat (inklusive avskrivninger) har de siste årene vist en tydelig negativ utvikling. Utgiftsveksten har vært større enn veksten i samlede inntekter fram til 2021. Som grafen viser, endret dette seg i 2022. Samlet inntektsvekst er på 6,4 prosent. Det var en relativt stor endring mellom rammetilskudd (reduksjon) og skatt, slik at veksten kom gjennom skatteinntektene. Inntektsveksten ligger marginalt over deflator på 6,2 prosent.

Samlede driftsutgifter økte med drøye 4,2 prosent, som er under deflator, slik at det har vært en realnedgang i driftsutgiftene fra 2021 til 2022. Innstrammingsiltakene har gitt effekt, samtidig som energiutgiftene har trukket i negativ retning.

Regnskapene for de siste to årene inkluderer ekstraordinære koronautgifter og -kompensasjoner, slik at dette påvirker utviklingen mellom årene i liten grad.

Netto driftsresultat viser hva kommunen har igjen til egenfinansiering av investeringer eller sparing, etter at det er tatt hensyn til resultatet fra netto finansposter og avskrivninger. Dette er en viktig resultatindikator i kommunesektoren. I kommuneregnskapet er det avdrag, og ikke avskrivninger, som gir resultatvirkning. I regnskapet korrigeres avskrivninger ved at utgiftsposten får en tilsvarende inntektspost, slik at netto driftsresultat framkommer eksklusive avskrivninger, men inklusivt avdrag på gjeld.

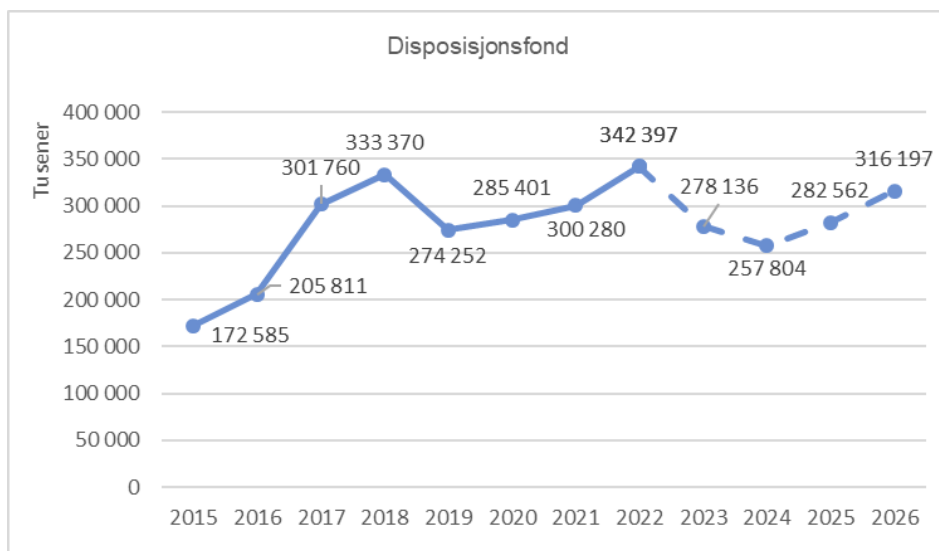
Grafen viser regnskapsutviklingen fra 2015 til 2022. Fra 2023 er det innarbeidet økonomiplanens forutsetninger for planperioden. Netto driftsresultat går fra negativt terreng, med bruk av fond, til en fondsstyrking i slutten av perioden.

Det er en marginal bedring fra 2021 til 2022, men ligger under anbefalinger for god økonomistyring. Resultatet er imidlertid bedre enn vedtatt budsjett, som la til grunn et netto driftsresultat på -0,2 prosent.

Det er anbefalt at *netto driftsresultat* over tid bør være på 1,75 prosent, for å kunne karakterisere økonomien som tilfredsstillende. Et positivt netto driftsresultat gir muligheter for egenkapitalfinansiering av investeringer og/eller å bygge opp fond, for framtidig handlefrihet. Netto driftsresultat gir også uttrykk for evnen til å drive formuesbevaring av kommunens eiendeler.

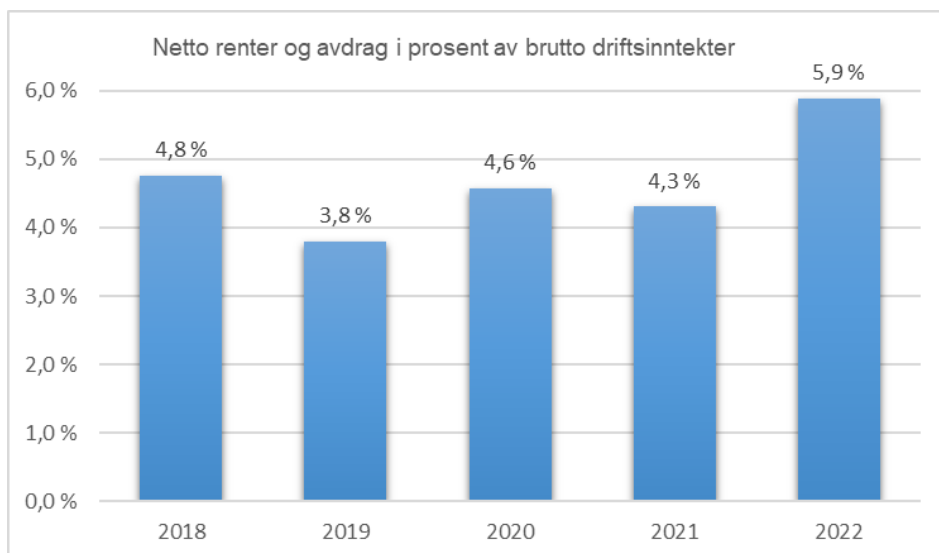
Økonomien er sårbar dersom rammebetingelsene – frie inntekter – går i negativ retning, og det er begrenset med disponible reserver for å redusere risikoen. Disponible reserver framkommer gjennom utviklingen i disposisjonsfond. Grafen nedenfor viser en positiv utvikling som følge av regnskapsmessig mindreforbruk med netto avsetning på 35,7 millioner kroner.

Grafen viser faktiske regnskapstall fram til 2022. Fra 2023 er forutsetningene i økonomiplanen innarbeidet. Nivået i 2026 vil med økonomiplanens forutsetninger ligge under nivået i 2022. Grafen inkluderer samlede disposisjonsfond inkludert fond som politisk er avsatt til konkrete formål. Endringen gjelder kun bruk av fritt disposisjonsfond.

Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter er endret fra 4,2 prosent i 2021 til 4,5 prosent i 2022. Dette skyldes den relativt kraftige inntektsveksten i 2022. Risikomessig viser nøkkeltallet at kommunen ligger under anbefalt nivå fra Teknisk beregningsutvalg på minimum 5 prosent, noe som forsterker seg i planperioden.

En økonomisk bærekraftig utvikling er avhengig av balanse mellom utviklingen i inntekter og netto finansielle poster. Forholdet mellom brutto driftsinntekter og netto finansielle poster vil svinge i takt med rentenivå, avdragsvolum, oppnådd finansavkastning, lånevolum og utviklingen i brutto driftsinntekter.

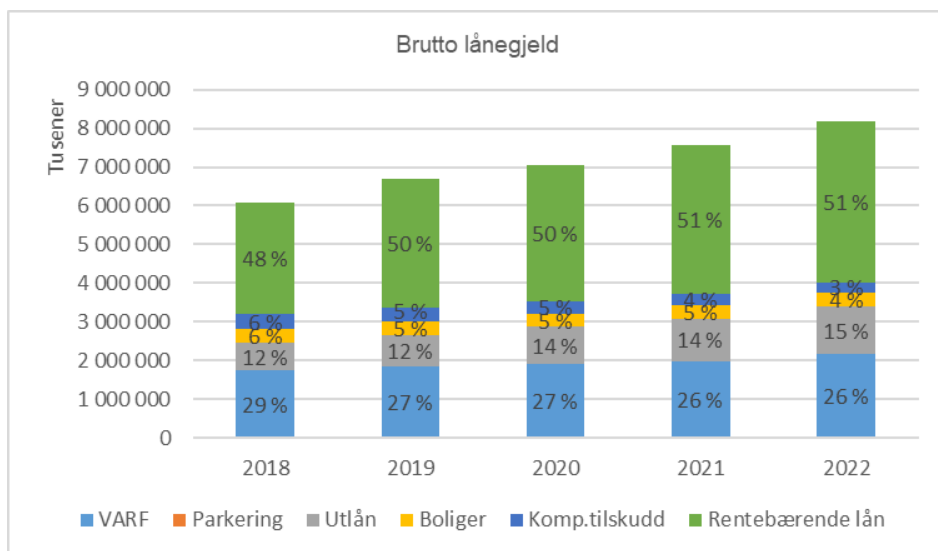
Fredrikstad kommune er ansvarlig for all gjeld, inkludert gjeld i FREVAR KF. Sistnevnte er ikke inkludert i tallene nedenfor. Grafen nedenfor viser utviklingen i brutto lånegjeld, og fordelingen mellom rentebærende gjeld og gjeld som dekkes gjennom gebyrer, brukerbetalinger og statlige tilskudd.

Renteekspontert gjeld er den andelen som håndteres og prioriteres innenfor kommunens frie inntekter og reduserer handlefriheten på kort og lang sikt. Avkastning og renter på likviditet påvirker netto rentebelastning for kommunekassen. Den resterende delen av porteføljen dekkes gjennom gebyrer, husleier, statlige kompensasjonstilskudd og renter fra utlån (startlån). Sistnevnte påvirkes også av renteutviklingen og spesielt utviklingen i flytende renter.

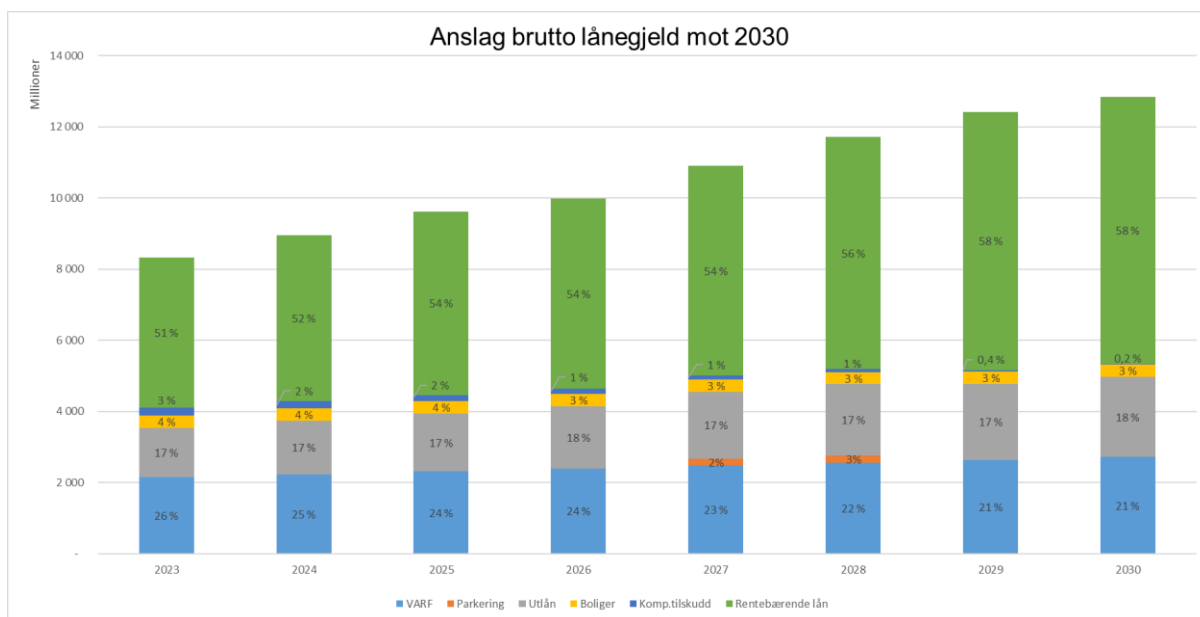
Renteforutsetningene (kalkylerenten) som legges til grunn for selvkostgebyrene vann, avløp, renovasjon og feier er fastsatt i en sentral veileder. Denne tar utgangspunkt i 5 års swap rente + 0,5 prosent. Denne speiler i utgangspunktet en fast stabil rente over tid. Driftsåret 2022 ble unntaket med renteøkning også for 5 års rentene. Renter og avdrag omtales senere i årsberetningen.

Som det framgår av grafen, er 51 prosent av brutto lånegjeld finansiert over frie inntekter. Dette innebærer at endringer i rentenivå og økt finansieringsbehov må dekkes innenfor de til enhver tid frie inntektene. I henhold til økonomiplan og framtidige behov, blant annet innen helse og oppvekst, vil denne delen av gjeldsporteføljen øke. Dette er anslått i grafen nederst.

Som det framgår av utviklingen, bindes en større andel av frie inntekter til betjening av lån. I et økonomisk bærekraftperspektiv reduseres handlefriheten og omstillingsbehovet i driftsutgiftene øker. Alternativet er at netto driftsresultat styrkes, og/eller egenkapitalevnen økes, gjennom salg av realaktiva som inngår i finansieringen, slik at lånebehovet reduseres tilsvarende. Salgsinntekter kan også settes av på fond med løpende avkastning, som etter nærmere regler betjener kapitalkostnader.

Grafen under anslår utviklingen i framtidig brutto gjeld med utgangspunkt i vedtatt økonomiplan og diverse plandokumenter for investeringsbehov innen oppvekst- og helsetjenester.

Intern hovedoversikt

Den interne hovedoversikten viser tilnærmet den samme strukturen som ligger til grunn for bystyrets budsjettvedtak og løpende rapportering gjennom året. Regnskapsoversikten viser bruttotallene, og blir mer detaljert enn budsjettvedtaket, siden bystyret vedtar budsjettet for tjenesteområdene/seksjonene som netto driftsrammer. Når det gjelder avvik, kommentarer, analyser og lignende, vises det til øvrige kommentarer i årsberetningen.

Tall i 1000 kroner						
	Regnskap			Justert årsbudsjett		
	Utg.	Innt.	Netto	Utg.	Innt.	Netto
<i>Frie inntekter</i>						
Skatt		2 855 632	-2 855 632		2 782 604	-2 782 604
Eiendomsskatt		327 385	-327 385		325 000	-325 000
Rammetilskudd		2 474 937	-2 474 937		2 419 831	-2 419 831
Sum frie inntekter	0	5 657 954	-5 657 954	0	5 527 435	-5 527 435
<i>Finansposter</i>						
Utbytte		12 425	-12 425		17 700	-17 700
Renter	141 296	30 100	111 196	136 452	24 506	111 946
Avdrag	300 050		300 050	333 933		333 933
Tap/Gevinst finansielle omløpsmidler	59 004	7 677	51 327		31 900	-31 900
Overføring fra FREVAR KF		22 000	-22 000		22 000	-22 000
Kompensasjonstilskudd		10 231	-10 231		10 800	-10 800
Kalkulatoriske inntekter inkl. indir.kostn.	-191 279		-191 279	-165 711		-165 711
Netto kapitalkostnader	309 070	82 433	226 637	304 674	106 906	197 768
Til disposisjon drift	309 070	5 740 388	-5 431 318	304 674	5 634 341	-5 329 667
Fellestjenester	428 594	408 993	19 601	82 711	83 726	-1 015
Kirketjenester	48 309		48 309	48 409		48 409
Kommunedirektørens sentrale staber	298 282	68 715	229 567	304 472	64 259	240 213
Tall Ships Races	3 208	805	2 402	2 500		2 500
SVIPR	3 652	3 652	0	3 658	3 658	0
Kultur, miljø og byutvikling	375 184	168 529	206 655	365 431	160 349	205 082
Teknisk drift	1 393 350	845 283	548 067	1 300 122	800 496	499 626
Utdanning og oppvekst	2 384 067	410 333	1 973 734	2 285 143	327 352	1 957 791
Helse og velferd	3 250 553	847 570	2 402 983	3 028 662	650 430	2 378 232
Sum tjenesteområder	8 185 198	2 753 880	5 431 318	7 421 108	2 090 270	5 330 838
Over- og underskuddsansvar			0		1 171	-1 171
Årets resultat	8 494 268	8 494 268	0	7 725 782	7 725 782	0

Note: 1) Positivt avvik = + og negativt avvik = -

Frie inntekter

Rammetilskuddet inkluderer mottatte ekstraordinære koronakompensasjoner og dekning av vaksinasjonsutgifter. Siste del av den sentrale bevilgningen knyttet til vaksinerer kom veldig sent i forhold til gjennomføring av formelle budsjettjusteringer og utgjør derfor et positivt avvik på 4,1 millioner kroner. Resterende merinntekt i rammetilskuddet gjelder i hovedsak inntektsutjevning.

Fellestjenester

Avviket på fellestjenester skyldes i hovedsak pensjonsposteringer med arbeidsgiveravgift. Blant annet er det inntektsført 217,8 millioner kroner i positivt premieavvik, som skal nedbetales over 7 år. Det er innsparing knyttet til blant annet ubrukte omstillingsmidler, kommuneomfattende HMS-midler, skattetaksering og midler til tidlig fase investeringer. Samtidig er det merutgifter på flere utgiftsposter, som for eksempel gebyrer, forsikringer, lisenser, skatt næringsrenovasjon og OU-midler.

Det er negativt avvik på effekt av innsparing anskaffelse og på disposisjonsfondpostene i forbindelse med at det er gjennomført styrkninger av all bruk av fond. Det er en større innsparing på utgiftssiden, som skyldes at budsjettet ble styrket i samsvar med vedtak om bruk av fond, uten at det er regnskapsført utgifter, siden disse ikke har påløpt.

Det store avviket på bruttotallene mellom regnskap og budsjett på fellestjenestene skyldes i hovedsak at avskrivninger ikke budsjetteres. Avskrivninger med 395,9 millioner kroner føres både på inntekts- og utgiftssiden, uten resultateffekt. I kommuneregnskapet er det i stedet avdrag på lån som føres som kostnad.

Driftsrammer seksjoner

Avvik kommenteres gjennom årsberetningen og i økonomiomtalen på seksjonsnivå.

Årsberetning – kommunekassen

Driftsregnskapet

	Regnskap 2022	Reg. budsjett 2022	Oppr. budsjett 2022	Regnskap 2021
<i>Driftsinntekter</i>				
1 Rammetilskudd	2 474 937 324,00	2 419 831 000,00	2 446 065 000,00	2 509 490 860,00
2 Inntekts- og formuesskatt	2 855 631 823,53	2 782 604 000,00	2 517 000 000,00	2 531 703 593,66
3 Eiendomsskatt	327 385 300,06	325 000 000,00	325 000 000,00	272 940 523,69
4 Andre skatteinntekter	0,00	0,00	0,00	0,00
5 Andre overføringer og tilskudd fra staten	232 874 259,90	160 692 000,00	133 249 000,00	261 206 649,53
6 Overføringer og tilskudd fra andre	739 358 235,89	569 559 000,00	552 602 000,00	696 978 266,09
7 Brukerbetalinger	210 110 855,99	188 945 000,00	189 723 000,00	201 840 403,34
8 Salgs- og leieinntekter	780 217 129,07	787 722 000,00	788 632 000,00	690 955 864,94
9 Sum driftsinntekter	7 620 514 928,44	7 229 353 000,00	6 952 271 000,00	7 165 116 161,25
<i>Driftsutgifter</i>				
10 Lønnsutgifter	3 762 706 998,37	3 660 931 072,00	3 557 781 610,00	3 620 248 597,94
11 Sosiale utgifter	932 779 474,89	1 008 137 928,00	985 171 390,00	900 322 833,20
12 Kjøp av varer og tjenester	1 894 727 038,89	1 792 015 000,00	1 616 418 000,00	1 787 962 489,35
13 Overføringer og tilskudd til andre	551 081 664,29	461 000 000,00	416 633 000,00	550 688 851,09
14 Avskrivninger	395 871 253,52	0,00	0,00	371 651 318,00
15 Sum driftsutgifter	7 537 166 429,96	6 922 084 000,00	6 576 004 000,00	7 230 874 089,58
16 Brutto driftsresultat	83 348 498,48	307 269 000,00	376 267 000,00	- 65 757 928,33
<i>Finansinntekter</i>				
17 Renteinntekter	31 683 395,09	25 426 000,00	25 426 000,00	26 056 595,24
18 Utbytter	12 435 782,00	17 770 000,00	17 770 000,00	6 795 608,00
19 Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	- 51 326 807,38	31 900 000,00	36 900 000,00	44 098 918,33
20 Renteutgifter	141 835 004,74	136 452 000,00	136 452 000,00	109 751 993,46
21 Avdrag på lån	300 050 310,00	333 933 000,00	333 933 000,00	276 250 310,00
22 Netto finansutgifter	- 449 092 945,03	- 395 289 000,00	- 390 289 000,00	- 309 051 181,89
23 Motpost avskrivninger	395 871 253,52	0,00	0,00	371 651 318,00
24 Netto driftsresultat	30 126 806,97	- 88 020 000,00	- 14 022 000,00	- 3 157 792,22
Disp. eller dekning av netto driftsresultat:				
25 Overføring til investering	14 153 119,00	14 153 000,00	0,00	1 571 217,41
26 Avsetninger til bundne driftsfond	38 008 182,62	13 326 000,00	463 000,00	50 692 107,24
27 Bruk av bundne driftsfond	- 64 150 973,13	- 44 703 000,00	- 22 791 000,00	- 70 300 242,46
28 Avsetninger til disposisjonsfond	42 116 478,48	6 380 000,00	13 000 000,00	96 646 000,00
29 Bruk av disposisjonsfond	0,00	- 77 176 000,00	- 4 694 000,00	- 81 766 874,41
30 Dekning av tidligere års merforbruk	0,00	0,00	0,00	0,00
31 Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	30 126 806,97	- 88 020 000,00	- 14 022 000,00	- 3 157 792,22
32 Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0,00	0,00	0,00	0,00

Frie inntekter

Tall i tusen kroner	Regnskap	Budsjett	Avvik
Skatteinntekter	2 855 632	2 782 604	73 028
Rammetilskudd	2 474 937	2 419 831	55 106
Eiendomsskatt	327 385	325 000	2 385
Sum	5 657 954	5 527 435	130 519

De frie inntektene endte opp med en merinntekt på 130,5 millioner kroner. I hovedsak skyldes dette store skatteinntekter, med tilhørende inntektsutjevning gjennom rammetilskuddet sent på året. Mottatte ekstraordinære koronatilskudd er utbetalt gjennom rammetilskuddet, og er budsjettjustert til seksjonene for å dekke netto merutgifter. Det vises til tidligere kommentarer.

Statsbudsjettet la premissene for skatteopplegget for 2022. Skatteøren for 2022 ble redusert fra 12,14 prosent i 2021 til 10,95 prosent. Dette ga isolert sett en betydelig nedgang i kommunesektorens skatteinntekter. Det ble antatt at lønns- og aktivitetsveksten ville trekke skatteinntektene opp til ønsket nivå.

Imidlertid ble det store endringer gjennom revidert nasjonalbudsjett. Skatteinntektene ble økt med 243,2 millioner kroner, samtidig som rammetilskuddet ble redusert med 131,2 millioner kroner. Kommunen fikk beholde 112 millioner kroner, som i hovedsak var knyttet til økte energikostnader og generell økt lønns- og prisvekst, utover statsbudsjettets anslag. Noe av dette er videreført i rammeforutsetningene for 2023.

Ved Stortingets behandling av statsbudsjettet ble det vedtatt en økning i utbytteskatten fra 2022. Dette førte til at mange skattytere tok ut ekstraordinært utbytte i 2021. Det ble bare i begrenset grad innbetalt tilleggsforskudd i 2021 for det ekstraordinære utbyttet, med den følge at skatten på dette utbyttet kom gjennom restskatt i 2022.

Økte uttak av utbytter i 2021, kombinert med blant annet lave renter og dermed også lave rentefradrag, medførte også at kommunenes andel av samlet skatt fra personlige skatteyttere til alle skattekreditorer ble undervurdert i den løpende foreløpige fordelingen av skatteinntektene gjennom 2021. Dette resulterte i at kommunene først fikk disse inntektene tilført ved det korrigerte fordelingsoppgjøret for 2021, i skatteinngangen for november i 2022. Det ble også fordelt mye midler til kommunesektoren ved avregningen av marginavsetningen.

I forhold til 2021 er det en skattevekst på 323,9 millioner kroner – en vekst på 12,8 prosent.

- Skatteinngang 2021: 2 531 703 594 kroner
- Skatteinngang 2022: 2 855 631 824 kroner

Skatteinngangen for 2022 ligger på 84 prosent av landssnittet, samme som for 2021. Gjennom inntektsutjevningen blir skatteinntektene justert opp til 94,5 prosent av landssnittet. På grunn av det høye skattenivået på landsbasis, tar inntektsutjevningen utgangspunkt i et høyere nivå, som ikke var forutsatt i budsjettforutsetningene. Dette resulterte i høy kronemessig inntektsutjevning.

Øvrige inntekter

Dette er inntekter som føres på de enkelte ansvar og tjenester. Samlet sett og i forhold til volumet er det små avvik i de øvrige inntektene. Det største avviket er på posten *Overføringer og tilskudd fra andre*. Disse inntektene har motposter på utgiftssiden og omfatter blant annet sykelønnsrefusjoner med en merinntekt på 85,8 millioner kroner, merverdiavgiftskompensasjon med en merinntekt på 32,0 millioner kroner, og refusjoner fra staten på 22,9 millioner kroner.

Merinntekten på *Andre overføringer og tilskudd fra staten* gjelder merinntekter øremerkede tilskudd og høyere integreringstilskudd enn budsjettet. I forhold til sistnevnte, mottok kommunen integreringstilskudd for hele året, selv om et større antall flyktninger ble bosatt på slutten av året.

Avviket på *Renteinntekter* skyldes økte renter, og ga merinntekter både på bankinnskudd og startlån. Dette må ses i sammenheng med avviket på *Renteutgifter*.

Utgifter

Lønn og sosiale poster utgjør drøye 62 prosent av samlede brutto driftsutgifter (inkludert avskrivninger). I forhold til budsjett viser regnskapet innsparing i fastlønn, men det er merforbruk i variable lønnsposter også når det tas hensyn til sykepengerefusjoner. Samlede lønnsutgifter eksklusiv sosiale utgifter har økt med 4,1 prosent siden 2021.

Kjøp av varer og tjenester består av mange ulike poster, og har et netto merforbruk på 102,2 millioner kroner. Dette er i hovedsak knyttet til vikarutgifter, kjøp av private tjenester og kjøp av tjenester fra FREVAR KF.

Merutgifter på merverdiavgiftskompensasjon, økonomisk sosialhjelp og kjøp av statlige, spesialiserte fosterhjem og institusjonsplasser utgjør avviket på *Overføringer og tilskudd til andre*.

Det vises forøvrig til økonomikommentarer på de enkelte tjenesteområdene.

Finansposter

Renteutgifter, avdrag, gebyrer og renteinntekter

<i>Tall i tusen kroner</i>	Regnskap	Budsjett	Avvik
<i>Renteutgifter</i>			
Renteutgifter lån	141 640	136 452	-5 188
Avdrag lån eksklusivt startlån	300 050	333 933	33 883
Div. rådgivningstjenester og gebyrer ¹⁾	1 953	1 500	-453
Prisjustering av investeringsfond	0	0	0
Renter diverse fond ²⁾	-14	244	258
Sum	443 629	472 129	28 500
<i>Renteinntekter</i>			
Mindreutgifter kalkulatoriske poster VARF ³⁾	25 568	0	25 568
Løpende renter	8 707	5 006	3 701
Langsiktig forvaltning (netto) ⁴⁾	-51 302	31 900	-83 202
Videreutlån	21 364	19 500	1 864
Sum	4 337	56 406	-52 069

Noter: 1) Regnskapsført beløp inkluderer inntektsføring av returkomisjon fra finansforvaltningen.

2) Renteposter fond vedrørende vilt, vann, avløp, slam, renovasjon, feier, byggesak, kulturell skolesekk, Søndre Viken IPR og IUA Østfold. Vann er belastet med renteutgift, mens øvrige fond er styrket med renteinntekter.

3) Gjelder selvkostregnskapet for vann, avløp, renovasjon, slam og feier.

4) Regnskapsført beløp inkluderer renter på klientkonto i finansforvaltningen.

Det vises til balansen og utfyllende kommentarer i avsnittet om finansforvaltning når det gjelder marked, resultater, beholdningsendringer, gjeldsutvikling og lignende.

Budsjettet følges opp løpende gjennom året, med fokus på netto finansposter, som også inkluderer statlige kompensasjonstilskudd og utbytte. Forventet avkastning fra langsiktig forvaltningsportefølje finansierer løpende drift før inntektene er realisert og representerer en risiko. Det er avsatt 21,9 millioner kroner av tidligere års resultater til et rentefond, for å redusere noe av denne risikoen. Det er ikke brukt av fondet i 2022. Helheten i utviklingen av renter/avdrag i forhold til renteinntekter og risiko blir vurdert ved utarbeidelsen av budsjettet og i den løpende økonomioppfølgingen.

Merutgifter på renter skyldes et høyere rentenivå enn forutsatt i budsjettet, mens innsparingen på avdrag skyldes en mindre justering av avdragsprofilen/tidspunkt for opptak av lån. Sett i forhold til total lånegjeld på nesten 8,2 milliarder kroner, er avvikene tilnærmet i balanse i forhold til budsjett.

Kalkulatoriske poster for vann, avløp, renovasjon og feier (VARF) viser et positivt avvik på i underkant av 25,6 millioner kroner. Kalkylerenten er basert på 5 års swap-rente, med tillegg av 0,5 prosentpoeng. Budsjettet forutsatte en kalkylerente på 2,25 prosent, mens reell rente ble 3,54 prosent. Dette gir positiv resultateffekt for finanspostene.

Investeringsvolumet var budsjettert med 310,6 millioner kroner, mens regnskapet viser investeringer på totalt 240,2 millioner kroner. Budsjetterte kalkulatoriske poster er beregnet ut fra opprinnelig investeringsnivå på 264,5 millioner kroner. Det resultatmessige avviket skyldes dermed i hovedsak endring i rente.

Selvkostfondene skal kompenseres med tilsvarende rentesats som benyttes i etterkalkylene. Dette utgjør for 2022 en netto renteinntekt på 0,1 millioner kroner. Fondsmidlene kommer innbyggerne til gode gjennom lavere framtidige gebyrer i løpet av en fem-årsperiode, og innarbeides som en inntekt i gebyrgrunnlaget. Det vises til kommentarer i kapittelet *balanseregnskapet* for fondsutviklingen.

Bystyret har tidligere vedtatt at investeringsfondet, etter kapitaltransaksjonene i Fredrikstad Energi AS, skal prisjusteres for å opprettholde realverdien av fondet. Det har ikke vært gjort prisjustering av fondet i 2022, siden plasseringsporteføljen har gitt negativ avkastning.

Den langsiktige forvaltningsporteføljen har en markedsverdi på 1 090,4 millioner kroner, inkludert foretaksfondsobligasjon til Fredrikstad Energi AS på 51 millioner kroner. Porteføljen har gitt en negativ avkastning på til sammen 51,3 millioner kroner. Kommunen har ikke mottatt avkastning fra Fredrikstad Energi AS i 2022, knyttet til foretaksobligasjonen. Resultatet gir et negativt avvik på 83,2 millioner kroner i forhold til budsjett.

Det vises til eget kapittel med analyser, resultater og kommentarer vedrørende 2022.

Kompensasjonstilskudd fra staten

<i>(tall i tusen kroner)</i>	Regnskap	Budsjett	Avvik
Pleie- og omsorg (sykehjem og omsorgsboliger)	9 114	8 700	414
Skole (nybygg og rehabilitering)	654	1 500	-846
Kirke (rehabilitering)	463	600	-137
Sum	10 231	10 800	-569

Som det framgår av tabellen, er det mindreinntekter i forhold til budsjett, som følge av noe lavere rentenivå enn forutsatt. Kompensasjonstilskuddene fra staten dekker kapitalkostnadene på et lånevolum på drøye 260 millioner kroner i 2022, og inngår i den selvfinansierende delen av porteføljen.

Utbytte og overføringer

<i>(tall i tusen kroner)</i>	Regnskap	Budsjett	Avvik
Utbytte Fredrikstad Energi AS og Østfold Energi AS	10 754	15 700	-4 946
Kundeutbytte Gjensidige	1 671	2 000	-329
Overføring fra FREVAR KF	22 000	22 000	0

Generalforsamlingen i Fredrikstad Energi AS vedtok at det ikke skulle utbetales utbytte i forbindelse med regnskapet for 2021. Den regnskapsførte utbytteinntekten gjelder Østfold Energi AS. Årsbudsjettet for samlet utbytte fra selskapene er på 15,7 millioner kroner og er i utgangspunktet ikke splittet mellom selskapene. Kundeutbyttet fra Gjensidige henger sammen med kommunens kundeforhold i selskapet. Samlet budsjett er 17,7 millioner kroner.

Vedtatt overføring fra FREVAR KF for 2022 på 22,0 millioner kroner er i henhold til budsjett-forutsetningen.

Resultater for seksjonene

Tall i millioner kroner	Regnskap	Budsjett	Avvik
Kommunedirektørens sentrale staber	229,6	240,2	10,6
The Tall Ships Races	2,4	2,5	0,1
Seksjon for kultur, miljø og byutvikling	206,7	205,1	-1,6
Seksjon for teknisk drift	548,1	499,6	-48,4
Seksjon for utdanning og oppvekst	1 973,7	1 957,8	-15,9
Seksjon for helse og velferd	2 403,0	2 378,2	-24,8
Sum tjenesteområder	5 363,4	5 283,4	-80,0

Note: Søndre Viken IPR (interkommunalt politisk råd) er ikke med i tabellen, da netto ramme er lik 0 kroner.

I tillegg til ovennevnte er det utbetalt tilskudd til Fredrikstad kirkelige fellesråd med 48,3 millioner kroner. Resultatet til Seksjon for teknisk drift inkluderer merutgiftene innen selvkosttjenestene, med 34,5 millioner kroner. Dette inkluderer kjøp av tjenester fra FREVAR KF. Merutgifter til energi for hele kommunen er ført samlet over resultatet til Seksjon for teknisk drift.

Det vises til kommentarer på de enkelte tjenesteområdene.

Justeringsrett og merverdiavgift

Fredrikstad kommune ble i 2017 pålagt å tilbakebetale 14,9 millioner kroner i tidligere uriktig fradragsført og kompensert inngående merverdiavgift, i forbindelse med utbygging av offentlig infrastruktur i 10 utbyggingsprosjekter. Kommunen har i ettertid samarbeidet med utbyggerne for å utarbeide justeringsoppstillinger for å overføre justeringsretten til kommunen. Tidligere har tre utbyggere utarbeidet og underskrevet justeringsoppstillinger. Dette gjelder følgende prosjekter; Vikertoppen, Glemmen gård og Trondalen. Glemmen gård var ferdig justert i 2020.

Pensjon

Fredrikstad kommune har regnskapsført følgende pensjonskostnader til Kommunal Landspensjonskasse (KLP) og Statens pensjonskasse (SPK):

Pensjonsutgifter

(tall i millioner kroner)	KLP		SPK	
	2022	2021	2022	2021
Premie, tilskudd sikringsordning, tilskudd pensjonskontor, tilskudd overføringsavtalen og administrasjonskostnader	522,8	262,1	58,0	59,3
- herav reguleringspremie	254,0	111,0	.	.
Årets premieavvik	221,1	86,3	-3,3	1,5
Amortisert premieavvik	86,8	95,2	0,1	-1,3
Overføring fra premiefond	83,4	233,8	.	.
Egenkapitalinnskudd	14,2	13,3	.	.

Note: I tillegg kommer arbeidsgiveravgift. Det er ikke arbeidsgiveravgift på egenkapitalinnskuddet.

Fra 1. januar 2020 er det innført nye regler for offentlig tjenstepensjon, som et ledd i tilpasning til pensjonsreformen. Endringer i regelverket om overgang til nye samordningsregler mellom tjenstepensjonsordningene og folketrygden har påvirket kravet til størrelsen på premiereserven. Dette har for Fredrikstad kommune medført frigjorte midler som er avsatt på premiefondet sammen med overskuddet. Midlene kan kun brukes til å betale pensjonspremie, og disponering av disse midlene vil bli innarbeidet som en forutsetning i framtidige økonomiplaner. Ved utgangen av 2022 er premiefondet samlet for alle ordningene på 256,4 millioner kroner.

I budsjettet for 2022 var det innarbeidet to forutsetninger:

- Det er budsjettet med et positivt avvik på til sammen 105 millioner kroner, knyttet til pensjonstransaksjonene i årsavslutningen. Dette er fordelt med 95 millioner kroner for KLP og 10 millioner kroner for SPK.
- Det er ikke forutsatt bruk av de frigjorte premiereservene i KLP ved utarbeidelsen av budsjettet, men kun eventuelt overskudd for 2021 med 21,3 millioner kroner.

Sistnevnte forutsetning ble endret gjennom året, da det ble klart at kommunen ville motta større overskudd og at premien ville øke langt over det anslaget som ble innarbeidet i budsjettet høsten 2021. Det ble brukt 83,4 millioner kroner av premiefondet i 2022. Beløpets størrelse er basert på en vurdering i forhold til påvirkningen på amortisert premieavvik, som må dekkes inn i planperioden, og som påvirker kommunens bunnlinje i disse årene. Det ble bestemt at det ikke benyttes ytterligere midler fra premiefondet i 2022, blant annet på bakgrunn av signaler fra KLP om usikkerhet rundt avkastning i 2022 og dermed redusert styrking av premiefondet i 2023.

Kommunens pensjonsøkonomi er blant annet avhengig av årets lønnsoppgjør, trygderegulering og finansavkastning. Det er mange forutsetninger som legges til grunn for beregning av pensjonsutgiftene, som antall medlemmer, estimat på pensjonsforpliktelser, pensjonsmidler og inn- og utbetalinger. Lønnsveksten og trygdeoppgjøret er de største faktorene som gir utslag i pensjonsutgiftene. Årsaker til økt pensjonspremie er økt reguleringspremie grunnet høyere lønnsøkning i 2021 enn antatt, men også at pensjonsreguleringen for alderspensjonister ble endret, høy regulering av pensjon i 2021, høy lønnsvekst i 2022 og at både pris- og lønnsutviklingen påvirker.

Beregning av netto pensjonskostnad er basert på prinsipper fastsatt i en regnskapsstandard, og skal i utgangspunktet gi en stabil og jevn fordeling av pensjonskostnaden over tid. Beregning av faktisk innbetalt pensjonspremie er basert på andre prinsipper. Forskjellen mellom disse betegnes som premieavvik. Hvis innbetalt premie er større enn kostnaden, skal differansen inntektsføres i regnskapet, og omvendt hvis premien er lavere. Deretter skal det utgifts- eller inntektsføres i årene etterpå, til det er utjevnet.

Det tilbakeførte overskuddet for 2021 til premiefondet er ikke utbetalt til kommunen, men har gått til å redusere de ordinære premieinnbetalingene som kommunen foretar gjennom året. Dersom overskuddet hadde blitt utbetalt, ville ordinære premier blitt tilsvarende høyere, slik at samlet kostnad hadde blitt den samme.

Premieavviket til og med 2010 utgifts- eller inntektsføres over 15 år, mens avvik oppstått fra og med 2011 føres over 10 år. Avvik opparbeidet fra 2014 skal utgiftsføres over 7 år. Som følge av stadig redusert amortiseringstid på nye premieavvik, vil det akkumulerte premieavviket som skal dekkes inn, øke i årene framover og redusere det samlede økonomiske handlingsrommet.

Gjennom årene har premien vi betaler til KLP i hovedsak vært høyere enn det som trekkes fra virksomhetene og de ansatte. Det har gjort at det har vært nødvendig å benytte deler av det positive premieavviket (som skal inntektsføres) til å finansiere den resterende premien. Det positive premieavviket som inntektsføres ett år, må utgiftsføres fordelt på de neste 7 årene. Rent økonomisk burde kommunens økonomi være så god at det hadde vært mulig å avsette det positive premieavviket til fond ved hver årsavslutning, slik at vi kunne brukt av fondet for å finansiere utgiftene i årene framover. Det har ikke vært tilfelle slik at deler (av og til det meste) av det positive premieavviket har vært med på å bidra positivt til kommunens årsresultat det året det oppstår. Dette har medført behov for å innarbeide midler hvert år i budsjettet for å dekke inn amortisert beløp (inndekking av tidligere inntektsført positivt premieavvik) i de enkelte budsjettår.

Samlet premieavvik for KLP og SPK, inkludert arbeidsgiveravgift, er ved utløpet av 2021 på 554,5 millioner kroner, og skal nedbetales innenfor en periode på henholdsvis 7, 10 og 15 år. Årets premieavvik for 2022 er samlet for begge ordningene inntektsført med 248,5 millioner kroner inkludert arbeidsgiveravgift. Dette blir nedbetalt over 7 år fra 2021.

Det innbetalte egenkapitalinnskuddet til KLP ble på 14,2 millioner kroner. Dette er noe lavere enn budsjettert, men på nivå med tidligere år. Det er regnskapsført i kommunens investeringsregnskap, og finansiert med egenkapital.

Over- og underskuddsreglement og overskuddsfond

Utgangspunktet for reglementet var at det skulle kunne legges til rette for økonomistyring utover det enkelte budsjettåret. Reglementet forutsetter et økonomisk handlingsrom, enten i form av fondsmidler eller inndekking av underskudd fra virksomhetene, som kan finansiere bruk av overskudd fra tidligere år. De senere årene har ikke reglementet vært praktisert. Det har kun vært bruk av overskudd basert på tidligere fondsavsetninger i 2012 og 2015. Per 31. desember 2022 er samlet saldo på fondet på 11,6 millioner kroner, og er fordelt slik:

Saldo overskuddsfond per 31.12.2022

(tall i kroner)

Kommunedirektørens sentrale staber	7 644 970
Kultur, miljø og byutvikling	1 559 702
Teknisk drift	762 224
Utdanning og oppvekst	357 756
Helse og velferd	86 711
Felles ansvar ¹⁾	1 171 000
Sum	11 582 363

Note: 1) Beløpet gjelder bruk av tidligere års overskudd for kommunedirektørens sentrale staber (594 000 kroner), Seksjon for miljø og byutvikling (177 000 kroner) og Seksjon for utdanning og oppvekst (400 000 kroner). Midlene er overført til et felles ansvar i kommunen gjennom strykningene som er foretatt i regnskapet for 2022 og står samlet i påvente av politisk vedtak.

Det vises til kapitlet for balanseregnskapet, hvor de ulike fond omtales nærmere.

Investeringsregnskapet

	Regnskap 2022	Justert budsjett 2022	Oppr.budsjett 2022	Regnskap 2021
<i>Investering i varige driftsmidler</i>				
Administrasjon og fellesutgifter	15 059 373,35	16 562 000,00	81 650 000,00	23 513 940,79
Oppveksttjenester	44 296 197,18	46 690 000,00	32 650 000,00	117 091 797,34
Omsorgstjenester	300 193 995,01	342 746 000,00	278 950 000,00	226 689 463,31
Helse- og sosialtjenester	34 516 680,64	44 165 000,00	71 500 000,00	18 158 154,73
Næringsområder og miljø	1 858 479,11	1 674 000,00	1 500 000,00	3 523 711,18
Boligområder	437 925,00	550 000,00	3 550 000,00	2 327 760,00
Kultur	46 466 338,27	81 043 000,00	201 200 000,00	57 669 435,97
Vann, avløp og renovasjon	240 219 759,06	310 595 000,00	264 500 000,00	234 604 145,27
Samferdsel og andre tekniske tjenester	163 807 651,58	191 013 000,00	188 525 000,00	139 075 135,95
1 Sum investeringer i varige driftsmidler	846 856 399,20	1 035 038 000,00	1 124 025 000,00	822 653 544,54
 2 Tilskudd til andres investeringer	 13 000 000,00	 13 000 000,00	 13 000 000,00	 13 000 000,00
3 Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	18 720 819,00	21 248 000,00	16 748 000,00	14 207 148,00
4 Utlån av egne midler	0	0	0	0
5 Avdrag på lån	0	0	0	0
6 Sum investeringsutgifter	878 577 218,20	1 069 286 000,00	1 153 773 000,00	849 860 692,54
 7 Kompensasjon for merverdiavgift	 96 148 104,98	 146 996 000,00	 151 341 000,00	 104 788 736,29
8 Tilskudd fra andre	47 872 614,54	97 836 000,00	44 530 000,00	33 902 637,25
9 Salg av varige driftsmidler	32 380 096,86	60 258 000,00	17 250 000,00	17 835 534,75
10 Salg av finansielle anleggsmidler	0,00	0,00	0,00	0,00
11 Utdeling fra selskaper	0,00	0,00	0,00	0,00
12 Mottatte avdrag på utlån av egne midler	0,00	0,00	0,00	0,00
13 Bruk av lån	702 210 171,50	763 288 000,00	923 354 000,00	691 788 477,95
14 Sum investeringsinntekter	878 610 987,88	1 068 378 000,00	1 136 475 000,00	848 315 386,24
 15 Videreutlån	 262 567 023,45	 261 711 000,00	 250 000 000,00	 243 317 994,18
16 Bruk av lån til videreutlån	261 711 000,00	261 711 000,00	250 000 000,00	243 317 994,18
17 Avdrag på lån til videreutlån	91 026 691,00	91 027 000,00	41 571 000,00	140 595 984,00
18 Mottatte avdrag på videreutlån	94 107 302,31	95 573 000,00	41 571 000,00	97 819 328,19
19 Netto utgifter videreutlån	-2 224 587,86	-4 546 000,00	0,00	42 776 655,81
 20 Overføring fra drift	 -14 153 119,00	 -14 153 000,00	 0,00	 -1 571 217,41
21 Avsetninger til bundne investeringsfond	60 258 207,85	61 686 000,00	0,00	68 583 300,40
22 Bruk av bundne investeringsfond	-57 139 731,31	-57 188 000,00	0,00	-111 561 482,96
23 Avsetninger til ubundet investeringsfond	34 074 000,00	34 074 000,00	3 450 000,00	18 055 782,00
24 Bruk av ubundet investeringsfond	-20 781 000,00	-20 781 000,00	-20 748 000,00	-17 828 344,14
25 Dekning av tidligere års udekket beløp	0,00	0,00	0,00	0,00
26 Sum overføring fra drift og netto Avsetninger	2 258 357,54	3 638 000,00	-17 298 000,00	-44 321 962,11
27 Framført til inndekning i senere år (udekket beløp)	0	0	0	0

Investeringsregnskapet er fordelt mellom:

- Investeringer på tjenesteområdene med 846,9 millioner kroner, i tillegg kommer overføringer til Fredrikstad kirkelige fellesråd med 13,0 millioner kroner. Regnskapet for 2022 omfatter investeringsutgifter som er budsjettet og vedtatt før 2021.
- Investeringer i aksjer og andeler i selskaper med 18,7 millioner kroner:
 - Egenkapitalinnskudd KLP med 14,2 millioner kroner.
 - Innskudd egenkapital UNIKOM AS med 4,5 millioner kroner.

Investeringene er finansiert med:

- Refusjon for merverdiavgiftskompensasjon, med 96,1 millioner kroner.
- Tilskudd fra andre, med 47,9 millioner kroner, som inkluderer blant annet investeringstilskudd fra Husbanken knyttet til utleie- og omsorgsboliger, spillemidler og belønningsmidler. Det er også inntektsført 20,1 millioner kroner i forbindelse med overtakelsen av bygningsmasse og tomt fra Smedbakken borettslag. Det er relativt store avvik mellom regnskap og justert budsjett. Dette skyldes i hovedsak rebudsjetterte tilskudd som ikke er inntektsført/mottatt i 2022. Dette vil bli rebudsjettert til 2023.
- Salg av varige driftsmidler med 32,4 millioner kroner, som gjelder innløsning av festetomter og salg av uhensiktsmessige boliger. I 2022 har det vært en større gjennomgang og avslutning av investeringsanlegg. I den forbindelse har det vært gjort budsjettjusteringer av salgsinntekter som er mottatt tidligere år. I tillegg er det mindre salg av tomt og grunn enn budsjettet, og forsinket innbetaling fra salg av eksisterende bygg og anlegg.
- Bruk av lån utgjør totalt 702,2 millioner kroner til finansiering av investeringsutgiftene og 261,7 millioner kroner til videreutlån (startlån). Avviket mellom regnskap og budsjett henger sammen med forsinket framdrift på investeringsanleggene.
- Lånekundene har innbetalt 94,1 millioner kroner i avdrag. Av dette er 60,7 millioner kroner ekstraordinære avdrag som løpende gjennom året er satt av til bundet investeringsfond. Det er fra fondet brukt 57,6 millioner kroner til innbetaling av ekstra avdrag på kommunens lån i Husbanken, hvorav 0,5 millioner kroner er av innbetalinger i 2022. Saldo på fondet ved utgangen av 2022 er 60,2 millioner kroner. Det har ikke vært nødvendig å bruke av fondet for å finansiere ordinære avdrag på innlånene da mottatte ordinære avdrag er høyere.

Overføring fra drift og netto avsetninger består av:

- Overføring fra driftsregnskapet er på 14,2 millioner kroner. Dette gjelder finansiering av innskudd egenkapital UNIKOM AS, reguleringsplan Floa, parkeringsplasser Elingaard og noen mindre investeringer på seksjonene.
- Avsetning til og bruk av bundne investeringsfond gjelder avsetning av ekstraordinære avdrag på startlån, og finansiering av avdrag på kommunens innlån i Husbanken.
- Bruk av ubundne investeringsfond gjelder finansiering av egenkapitalinnskudd KLP med 14,2 millioner kroner, finansiering av kjøp av biler og maskiner og årsoppgjørdisposisjoner. Avsetning til ubundne fond gjelder inntekter i forbindelse med salg av uhensiktsmessige boliger, salg av biler og tomter.

De største investeringene under de ulike tjenesteområdene er:

- *Sentrale investeringer*
Ombygging Bryggeriveien, oppgradering Onsøy rådhus og strømaggregat beredskap.
- *Oppveksttjenester*
Rolvøy barnehage, rehabilitering Fredrikstadmarka barnehage, ombygging Ambjørnrød skole, Lunde skole, Gudeberg og ny Råkollen skole, og it-investeringer.
- *Helse og velferd*
Helseparken Onsøyheimen, storstue Østsiden sykehjem og rehabilitering av Borgarveien eldrecenter.
Kjøp av boliger og nybygg, blant annet utleieboliger i Kreutzgate og omsorgsboliger i Østheimveien.

- *Kultur og fritid*
Flerbrukshall på Trosvik, Arena Fredrikstad og nye kunstgressbaner på Begby og Gressvik.
- *Teknisk*
Vann- og avløpsarbeid Kråkerøy-Kallera, Paul Holmsensvei, Pettersand-Labråten, Knipleveien, Lahellemoen, Råkollveien-Kongleveien, Fagerliveien-Bratthammeren, vannledning Skåra, vannledning Grundvik-Haviken og ny avløpsledning Sarpsborg-Fredrikstad.
Stordammen, nye el-ferger, Lisleby el-fergeleie, nye dekker vei, og gang/sykkelvei Lisleby.

Investeringsregnskap og justert budsjett

Bystyret har behandlet fire saker med rebudsjetteringer igjennom året (bystyresak 84/22, 135/22, 158/22 og bystyresak – delegerte 1/22). Kommunedirektøren har hatt fokus på økt realisme i investeringsbudsjettet. Bevilgningsoversikt investering viser fortsatt avvik mellom regnskap og justert budsjett, og har derfor fortsatt et forbedringspotensial.

Forbedringsarbeidet videreføres, men utfordringsbildet omfatter nesten 400 pågående anlegg med mindre avvik, som i sum blir relativt stort. Saksbehandlingsfristen inn mot årets siste bystyremøte er i månedsskiftet oktober/november. Framdrift og kapitalbehov er ikke endelig avklart på dette tidspunktet.

Det er avsluttet til sammen 179 investeringsanlegg i bystyresakene 14/22, 89/22, 90/22 og 91/22. Flere investeringsanlegg vil bli avsluttet i løpet av 2023.

Balanseregnskapet

(tall i kroner)	Regnskap 2022	Regnskap 2021
EIENDELER		
Anleggsmidler	18 925 735 746	17 754 538 298
Faste eiendommer og anlegg	8 486 605 184	8 050 736 476
Utstyr, maskiner og transportmidler	528 009 114	513 538 124
Utlån	1 274 428 589	1 106 235 723
Aksjer og andeler	720 810 451	753 089 632
Obligasjoner	51 000 000	
Pensjonsmidler	7 864 882 408	7 330 938 343
Omløpsmidler	2 241 049 172	2 077 514 616
Kundefordringer	319 873 341	310 411 867
Premieavvik	562 845 699	414 765 368
Aksjer og andeler	212 999 855	235 270 027
Sertifikater	277 436 512	396 539 741
Obligasjoner	548 863 325	458 816 732
Kasse, postgiro, bankinnskudd	319 030 439	261 710 881
SUM EIENDELER	21 166 784 918	19 832 052 913
EGENKAPITAL OG GJELD		
Egenkapital	4 023 928 848	3 957 127 881
Disposisjonsfond	342 396 925	300 280 447
Bundne driftsfond	104 712 413	130 855 203
Ubundne investeringsfond	488 203 871	474 910 871
Bundne investeringsfond	81 766 372	78 647 896
Merforbruk/mindreforbruk i driftsregnskapet	0	0
Udekket beløp i investeringsregnskapet	0	0
Kapitalkonto	3 022 172 675	2 987 756 872
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker AK Drift	-15 323 408	-15 323 408
Langsiktig gjeld	16 174 863 642	15 002 003 168
Pensjonsforpliktelser	7 995 004 839	7 431 067 364
Lån	8 179 858 803	7 570 935 804
Kortsiktig gjeld	937 992 428	872 921 864
Likviditetsslån	0	0
Leverandørgjeld	265 575 225	268 218 292
Annen kortsiktig gjeld	694 103 211	595 242 890
Premieavvik	8 313 991	9 460 682
SUM EGENKAPITAL OG GJELD	21 166 784 918	19 832 052 913

Anleggsmidler

Volumveksten i faste eiendommer, anlegg, utstyr og maskiner skyldes nye investeringer. Økningen i utlån er i hovedsak knyttet til startlån.

Følgende tabell viser de bokførte verdiene på eiendeler (etter avskrivninger, salg og nye investeringer):

Tall i kroner	2022	Andel	2021	Andel
Biler, maskiner ol	221 894 230	2,46 %	189 876 489	2,22 %
Inventar og utstyr	252 242 616	2,80 %	264 588 599	3,09 %
Datautstyr ol	53 872 269	0,60 %	59 073 076	0,69 %
Skoler og barnehager	2 580 212 493	28,62 %	2 526 243 611	29,50 %
Idrettshaller	485 085 247	5,38 %	477 168 730	5,57 %
Kulturbygg	126 943 628	1,41 %	122 574 393	1,43 %
Administrasjonsbygg	432 962 188	4,80 %	436 325 168	5,09 %
Sykehjem/institusjoner/boliger	1 187 207 509	13,17 %	1 015 279 281	11,85 %
Tekniske anlegg vann, avløp, renovasjon	2 106 074 456	23,36 %	1 982 355 006	23,15 %
Veier og parkeringsplasser	936 951 178	10,39 %	901 689 655	10,53 %
Parker og friarealer	219 458 776	2,43 %	181 912 505	2,12 %
Tomter og øvrige eiendommer	117 309 709	1,30 %	112 288 127	1,31 %
Kommunale grunneiendommer	193 750 000	2,15 %	193 750 000	2,26 %
Kommunale grunneiendommer – festet bort	100 650 000	1,12 %	101 150 000	1,18 %
Sum	9 014 614 298		8 564 274 640	

Utlån

Volumet på startlån er netto økt med 168,7 millioner kroner fra 2021, og er totalt på 1 265,8 millioner kroner. Øvrige utlån på til sammen 8,6 millioner kroner er sosiale lån og utlån til Fredrikstad ballklubb.

Noen nøkkeltall:

- Brutto økte utlånsvolum av startlån med 262,6 millioner kroner. Det er tatt opp 250 millioner kroner i nye innlån fra Husbanken (startlån). I tillegg ble ubrukte lånemidler på 56,7 millioner kroner overført fra 2021. Kommunen har hatt 306,7 millioner kroner til disposisjon i 2022, hvorav 45 millioner kroner ble vedtatt rebudsjettert til 2023.
- Lånekundene har innbetalt 94,6 millioner kroner i avdrag. Av dette er 60,7 millioner kroner ekstraordinære avdrag løpende avsatt til bundet investeringsfond. Det er fra fondet brukt 57,1 millioner kroner til innbetaling av ekstra avdrag på kommunens lån i Husbanken, i tillegg til bruk av 0,5 millioner kroner fra fondsavsetning gjort i 2022.
Saldo på fondet per 31. desember 2022 er 60,2 millioner kroner, som kan benyttes til nedbetaling av lån i 2023.
- Det er avskrevet lån for i underkant av 0,2 millioner kroner i 2022.

Lånevolumet er relativt stort, men tapsprosenten er, og har vært lav, samtidig som restanseprosenten ligger lavt. Dette skyldes tett oppfølging av låntakerne. Etter to ubetalte terminer starter dialogen med sikte på betalingsavtaler. Personlig kontakt har stor betydning for å redusere risikoen.

Når det gjelder ekstraordinære innfrielser, skyldes dette ofte endring i livssituasjon, som kan medføre behov for større familiebolig med lån i privat bank og startlånet innfris.

Aksjer og andeler

Aksjer og andeler gjelder eiendeler i selskaper, som blant annet Isegran Eiendom AS, Fredrikstad Energi AS, Østfold Energi AS, Fredrikstad parkering AS og andelen i KLP (Kommunal Landspensjonskasse).

Omløpsmidler

Kommenteres under avsnittet *Finansforvaltning*.

Fond

Status og utvikling

(tall i tusen kroner)	01.01.2022	Netto endring	31.12.2022
Disposisjonsfond	300 280	42 116	342 397
Bundne driftsfond	130 855	-26 143	104 712
Ubundne investeringsfond	474 911	13 293	488 204
Bundne investeringsfond	78 648	3 118	81 766
Sum	984 694	32 385	1 017 080

Disposisjonsfond

Netto endring på disposisjonsfondene tilsvarer avsetning til fond. Da kommunens resultat før strykninger viste et mindreforbruk på 112,9 millioner kroner, kunne all bruk av fond på 77,2 millioner kroner strykes. Disse er tilbakeført til sine respektive fond, i påvente av bystyrets disponering gjennom vedtak av årsregnskapet for 2022. I tillegg måtte det avsettes 35,7 millioner kroner til fond for at driftsregnskapet skulle avsluttes i balanse. Disse midlene er avsatt til fritt disposisjonsfond i påvente av bystyrets disponering gjennom vedtak av årsregnskapet for 2022.

I tillegg består avsetningene av midler det som er vedtatt avsatt gjennom økonomiplan 2022–2025 og budsjett 2022. Unntaket er prisjustering av fondet etter kapitaluttak FEAS med 5 millioner kroner, avsatte midler til skiklubben på 0,8 millioner kroner og tiltak mot barnefattigdom på 1,0 millioner kroner. Da avsetning og bruk vedrørende disse er vedtatt for samme året, er bruk av disse fondene postert som reversering av avsetningen. I forhold til totalvolum og framtidig behov for reserver og egenkapital, har kommunen fortsatt lite reserver.

Saldo for utvalgte disposisjonsfond:

- Fritt disposisjonsfond – 157,2 millioner kroner. Fondet ble styrket gjennom avsetning av mindreforbruk etter strykninger for 2022 med 35,7 millioner kroner og 80,7 millioner kroner gjennom vedtak av årsregnskapet for 2021.
- Høyesterettsdom private barnehager – 20,2 millioner kroner
- Rentefond – 21,9 millioner kroner
- Bevilgninger 1. tertialrapport 2017 – 16,8 millioner kroner
- Kraftlinjen/kabel til Kråkerøy – 13,7 millioner kroner
- Overskuddsfond seksjoner – 11,6 millioner kroner
- Fredrikstad kommunes smart- og næringsfond – 13,2 millioner kroner
- Arildsborg Curlingsenter – 10 millioner kroner
- Prisregulering av fond etter kapitaluttak i Fredrikstad Energi AS (FEAS) – 10,0 millioner kroner
- Smart Fredrikstad til innovative prosjekter (internt) – 9,3 millioner kroner
- Lekeplasser/skolegårder/sykkelparkering/aktivitetspark – 6,0 millioner kroner
- Tårnet på Isegran – 6 millioner kroner
- Vedlikehold – 5 millioner kroner
- Trafikksikkerhetsplan – 4,2 millioner kroner
- Elektronisk eiendomsarkiv – 4,0 millioner kroner
- Klima og energifond – 3,6 millioner kroner
- Tiltak mot barnefattigdom – 3,2 millioner kroner
- Lokalsamfunn – 2,9 millioner kroner
- Bjølstaddammen – 2,1 millioner kroner
- Tall Ships Races – diverse fond på til sammen 1,8 millioner kroner
- Innovasjonsfond – 1,8 millioner kroner
- Trafikksikker kommune – 1,5 millioner kroner

Saldo på fondene ovenfor inneholder også de beløp som ble tilbakeført gjennom strykninger i årsavslutningen for 2022. For de fondene som opprinnelig ble disponert, med til sammen 33,8 millioner kroner for å dekke utgifter påløpt i 2022, vil det, ved den politiske behandlingen av årsregnskapet for 2022, bli vurdert en omdisponering av disse.

I henhold til budsjett- og regnskapsforskriftene er det ikke mulig å avsette driftsmidler direkte til investeringsfond. Avsetninger, som ovennevnte prisregulering av fond etter kapitaluttak fra Fredrikstad Energi AS (FEAS), må derfor vurderes i sammenheng med aktuelle investeringsfond som er investeringsfond etter kapitaluttak i FEAS.

Bundne driftsfond

De bundne driftsfondene er blant annet ubrukte øremerkede tilskudd, gaver, ubrukte etablerings- og utbedringstilskudd og selvkostfond (vann, avløp, slam, renovasjon og feier).

Netto er det en reduksjon på 20,3 millioner kroner på selvkostfondene. Utviklingen i disse framkommer i tabellen nedenfor.

Utvikling i selvkostfond

(tall i tusen kroner)	01.01.2022	Netto endring	31.12.2022
Vann	0	0	0
Avløp	12 386	-12 386	0
Renovasjon	6 898	-6 898	0
Renovasjon slamtømming	1 328	467	1 796
Feier	2 783	257	3 041
Byggesak	1 759	-1 759	0
Sum	25 155	-20 318	4 837

Note: For områdene vann, plansaker, oppmåling, eierseksjoner og utslippstillatelser var det ikke fondsmidler ved inngangen til 2022, og det er heller ikke avsatt midler i løpet av året.

Selvkostområdet for vann har per 31.12.2022 et framførbart underskudd på 28 735 965 kroner. Dette kommer i tillegg til et framførbart underskudd fra 2021 på 403 937,02 kroner, som ikke er inndekket i 2022.

Selvkostområdet for avløp har per 31.12.2022 et framførbart underskudd på 5 518 963 kroner.

Selvkostområdet for renovasjon har per 31.12.2022 et framførbart underskudd på 285 262 kroner.

Som det framgår av oversikten ovenfor finnes det ikke fondsmidler for områdene vann, avløp, renovasjon og byggesak per 31.12.2022. Selvkostreglene forutsetter at ubrukte fondsmidler skal brukes i løpet av fem år. For selvkostområdet feier var det i 2022 budsjettet med å bruke 1,2 millioner kroner fra fond. Som følge av strakstiltakene som ble innført våren 2022, endte resultatet for området likevel med mindreforbruk. I budsjettet for 2023 er det forutsatt bruk av fond på 1,7 millioner kroner.

De framførbare underskuddene framkommer som en del av resultatet for Seksjon for teknisk drift, og inngår som en del av kommunekassens årsresultat. I henhold til regelverket må underskuddene dekkes inn av framtidige gebyrinntekter og blir et positivt bidrag til kommunekassens regnskap.

Ubundet investeringsfond

Fritt disponibelt investeringsfond (UK2004) har en saldo på 116,0 millioner kroner. Det er brukt 14,2 millioner kroner til egenkapitalinnskudd i KLP. Det har i tillegg vært opprydding i gamle fond på til sammen 7,5 millioner kroner, som er overført til det frie investeringsfondet. Fondet er også styrket med 11,7 millioner kroner fra salg av boligtomter, og det er gjort noen posteringer gjennom årsoppgjørdisposisjoner i tråd med budsjettet, med netto avsetning 1,2 millioner kroner.

På andre ubundne investeringsfond er det avsatt 18,1 millioner kroner til fond etter salg av uhensiktsmessige boliger, til finansiering av nye hensiktsmessige boliger. Det er netto brukt 3,5 millioner kroner fra fondet for salg og kjøp av biler og maskiner.

Kapitaluttak etter kapitaltransaksjoner i Fredrikstad Energi AS 1999/2000 (UK 2011) har en bokført saldo på 224 millioner kroner. I tillegg kommer 15,0 millioner kroner som prisjustering av fondet. Sistnevnte føres som disposisjonsfond.

Bundne investeringsfond

Bundne investeringsfond gjelder i hovedsak ekstraordinære avdrag på startlån, men også noe øremerkede investeringstilskudd. Det er mottatt ekstraordinære avdrag fra startlån på 60,7 millioner kroner.

Det har vært nedbetalt 59,2 millioner kroner i ekstra nedbetaling av Husbanklån. Dette har vært finansiert av:

- 57,1 millioner kroner (saldo per 31.12.2021) av fondet
- 0,5 millioner kroner av årets ekstraordinære avdrag/fondsavsetning
- 1,6 millioner kroner av årets ordinære avdrag

Det har ikke vært nødvendig å bruke av fondet for å finansiere avdrag på innlån (startlån) da ordinære avdrag har vært tilstrekkelig til å dekke disse. Saldo på fondet for startlån er 60,2 millioner kroner ved årets slutt.

Langsiktig gjeld

Lånegjeld

(tall i millioner kroner)

	2022
Saldo 01.01	7 570,9
Nytt låneopptak	750,0
Nye startlån	250,0
Avdrag i driftsregnskapet	300,1
Avdrag i investeringsregnskapet	91,0
Saldo 31.12	8 179,9

Tabellen viser utviklingen i låneporteføljen. Alle lån er tatt opp i samsvar med bystyrevedtak. I tillegg til lånegjeld har kommunen pensjonsforpliktelser på 8,0 milliarder kroner, inkludert arbeidsgiveravgift av netto pensjonsforpliktelser. Dette føres som en del av kommunens totale gjeld. Tilsvarende føres kommunens pensjonsmidler på 7,9 milliarder kroner som en eiendel i balansen.

Status ubrukte lånemidler per 31. desember 2022:

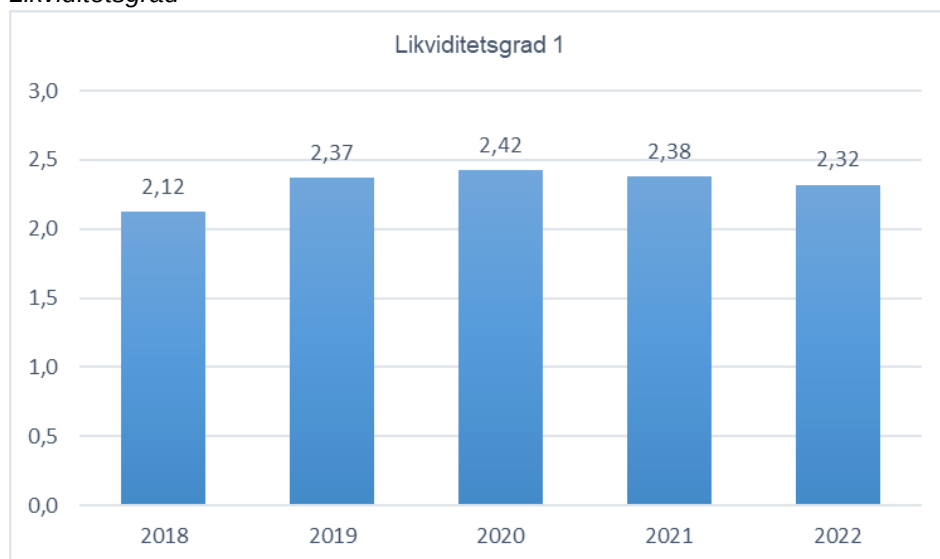
- Ubrukte lånemidler til investeringer er 224,3 millioner kroner.
- Ubrukte lånemidler til startlån er 45,0 millioner kroner.

Det vises til tidligere kommentar vedrørende sammensetning av låneporteføljen og finanskommentar lenger ut i årsberetningen.

Garantiforpliktelser

Ved utløpet av 2022 har Fredrikstad kommune et samlet garantiansvar overfor banker med 497,8 millioner kroner. Fordelingen mellom kreditor og låntaker framkommer i note 12 til regnskapet. Tapsrisikoen er vurdert som lav.

Likviditetsgrad

Likviditetsgrad 1 viser forholdet mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld, og uttrykker kommunens evne til å dekke kortsiktige forpliktelser. Likviditetsgrad 1 tar utgangspunkt i alle omløpsmidlene og bør være over 2. Som vist i grafen endte likviditetsgrad 1 på 2,32 prosent i 2022.

Finansforvaltning

Makrokommentar

Listen over elementer som har preget økonomien og finansmarkedet i 2022 er lang. Viktigst er naturligvis krigen i Ukraina, økte priser og en påfølgende renteoppgang. Ettervirkningene av kraftige offentlige stimulanser etter 2020 ble tydelig. Dette gjorde at 2022 ble et svært utfordrende år i finansmarkedene, og kommunen fikk sitt tredje år med negativ avkastning i sin 20-års historikk.

Avkastningen i obligasjonsmarkedet for 2022 ble den svakeste siden 1976. Kraftige offentlige stimulanser etter covid-19, kombinert med endringer både på tilbuds- (utfordringer med å levere nok varer) og etterspørselssiden (folk hadde mer oppsparte midler som ga økt konsum) førte til at inflasjonen steg kraftig i løpet av året. Holdningen til sentralbankene var at inflasjonen var midlertidig, men den viste seg ut over høsten å være mer permanent enn det en kunne si på forhånd. Hyppige renteøkninger fra sentralbankene har vært konsekvensen. Dette har nå ført flere lands økonomi mot resesjon (negativ vekst i brutto nasjonalprodukt).

Aksjeåret vi har lagt bak oss var både turbulent, og preget av store avkastningsforskjeller mellom regioner, sektorer og stiler. Valuta har også spilt en betydelig rolle, der særlig den amerikanske dollaren har styrket seg mot norske kroner.

Låneportefølje

Ved utløpet av året er vektet gjennomsnittrente steget fra 1,44 prosent til 2,44 prosent. Porteføljen har en brutto rentesensitivitet på 51,4 millioner kroner. Dette uttrykker samlet rentekostnad ved en økning i rentenivået på 1 prosentpoeng med utgangspunkt i gjeldende status. I økonomiplanen er det tatt høyde for et rentenivå på 4,0 prosent. Helheten vurderes på nytt høsten 2023, i arbeidet med rullering av økonomiplanen.

Brutto rentesensitivitet dempes gjennom tilsvarende endringer i rentestrømmene som dekker gjeld utover frie inntekter. Det vises til tidligere kommentar vedrørende fordelingen mellom renteeksponert gjeld, selvfinansierende gjeld og renteinntekter/avkastning.

Fordeling av låneporteføljen

	Saldo	Andel
Lån med fast rente:		
Rentebinding > 1 år	3 036 094 393	37,13 %
Rentebinding < 1 år	3 510 000 000	42,92 %
Sum rentebinding	6 546 094 393	80,05 %
Flytende rente (p.t. vilkår)	1 631 739 410	19,95 %
Diverse lån	2 025 000	
Sum total	8 179 858 803	100,0 %

Diverse lån består av gjeld overfor Fredrikstad fotballklubb (FFK) på 2,0 millioner kroner, og smålån på til sammen 25 000 kroner. Gjeldsposten overfor FFK er en del av oppgjøret ved kjøpet av Fredrikstad stadion.

Nedenfor følger en detaljert oversikt over gjeldsportefølje per 31. desember 2022. Denne legges til grunn for refinansieringer i 2023.

Fordeling av porteføljen per lån

Långiver	ISIN/ lånenummer	Restgjeld	Rente- vilkår	Forfall
Husbanken				
HB – Flytende	11503561	20 307 918,00	1,732	01.04.2029
HB – Fast 2,38 % 12/32	11520509.10	29 094 393,00	2,379	01.04.2042
HB – Flytende	11516864.10	54 750 000,00	1,729	01.03.2041
HB – Flytende	11516864.40	51 818 173,00	1,729	01.12.2036
HB – Flytende	11520509.40	31 278 979,00	1,729	01.01.2043
HB – Flytende	11508899.10.B	28 735 700,00	1,732	01.04.2034
HB – Flytende	11520509.30.(2)	61 813 610,00	1,729	01.10.2042
HB – Flytende	11524019	61 500 000,00	1,732	30.04.2043
HB – Flytende	11532055	81 270 000,00	1,732	01.05.2045
HB – Flytende	11537564.10	78 660 060,00	1,732	01.05.2047
HB – Flytende	11537564.50	57 700 000,00	1,732	01.05.2048
HB – Flytende	11540051.10	122 400 000,00	1,732	01.05.2048
HB – Flytende	11541752	167 000 000,00	1,732	01.06.2049
HB – Flytende	11543324	180 000 000,00	1,732	01.04.2050
HB – Flytende	11543723	70 000 000,00	1,732	01.10.2050
HB – Flytende	11544291.10	250 000 000,00	1,732	01.04.2051
HB – Flytende	11545066	250 000 000,00	1,732	01.04.2052
Sum Husbanken		1 596 328 833	1,743	
KLP Kommunekreditt				
KBN – P.t rente	20100637.B	64 504 970,00	3,950	08.10.2038
KBN – Fastrente – 5 ÅR	20190136	430 000 000,00	2,125	14.03.2024
KBN – Fast – 5 ÅR	20200044	500 000 000,00	1,876	10.02.2025
KBN – Fast – 3 ÅR	20200366	205 000 000,00	0,715	14.09.2023
KBN – Fast – 4 ÅR	20210173	320 000 000,00	1,377	19.05.2025
Sum Kommunalbanken		1 519 504 970,00	1,773	

Långiver	ISIN/ lånenummer	Restgjeld	Rente- vilkår	Forfall
Verdipapirmarkedet				
Danske Bank – FRN OBL 3 år	NO0011050221	400 000 000,00	3,243	12.07.2024
DNB – Fast – 4 år	NO0011088684	350 000 000,00	1,518	03.09.2025
DNB – SRT 9 mnd	NO0012554668	270 000 000,00	2,380	17.03.2023
DNB – Fast – 3,5 år	NO0012738634	267 000 000,00	4,540	30.04.2026
DNB – Sert – 6 mnd	NO0012753013	350 000 000,00	3,949	12.05.2023
Handelsbanken – Sert – 5 mnd	NO0012701285	160 000 000,00	3,750	15.02.2023
Handelsbanken – Sert – 3 mnd	NO0012756586	200 000 000,00	3,597	15.02.2023
Nordea – 5 år fast	NO0010821424	400 000 000,00	2,135	20.04.2023
Nordea – 5 års fastrente	NO0010834179	300 000 000,00	2,394	11.10.2023
Nordea – Fastrente – 10 år	NO0010859754	270 000 000,00	2,369	23.07.2029
SPB1M – SRT 12 mnd	NO0012539065	180 000 000,00	2,170	01.06.2023
SEB – FRN OBL 2,5 år	NO0010917289	330 000 000,00	3,248	12.07.2023
SEB – Fast 5 år	NO0010945835	350 000 000,00	1,515	04.03.2026
SEB – FRN OBL 2 år	NO0012526278	225 000 000,00	3,590	21.05.2024
SEB – FRN OBL 2 år	NO0012643271	330 000 000,00	3,835	26.08.2024
SEB – SRT 9 mnd	NO0012701277	160 000 000,00	4,040	01.06.2023
Sum verdipapirmarkedet		4 542 000 000,00	2,930	
Diverse lån				
Fredrikstad fotballklubb		2 000 000	3 mnd NIBOR + 0,8 %	
Østfold Meieri		5 000	-	
Elingaards venner		20 000	-	
Sum smålån		2 025 000		
Sum lån		8 179 858 803		

Det vises til tidligere kommentar i årsberetningen vedrørende fordeling av låneporteføljen og inntektsstrømmene som dekker renter og avdrag.

Langsiktig kapitalforvaltning

Premisser for forvaltningen og resultater

Kommunen har en tredelt målsetting knyttet til plassering og forvaltning av langsiktige finansielle aktiva, adskilt fra kommunens midler beregnet for driftsformål:

1. Opprettholde realverdi (prisjustering), i henhold til bystyrets vedtak for kommunens investeringsfond.
2. I den grad kommunens økonomi tilsier det, bør det avsettes midler til bufferfond, som et virkemiddel til bruk i perioder med lav avkastning/svikt i forhold til budsjettforutsetningene, slik at kortsiktige svingninger i finansmarkedet ikke gir umiddelbar negativ effekt i forhold til kommunens tjenesteproduksjon.
3. Søke å oppnå avkastning på langsiktige finansielle aktiva, som i gjennomsnitt er 1,5 prosentpoeng høyere enn et plasseringsalternativ med risiko tilsvarende 3 måneder NIBOR til akseptabel risiko.

Bidrag fra den samlede finansforvaltningen skal i minst mulig grad være utslagsgivende for kommunens tjenesteproduksjon for øvrig. Dette forutsetter realistiske budsjettanslag gjennom ordinær budsjettprosess, og at i den grad det er mulig, skal settes av midler til et bufferfond dersom avkastningen er tilstrekkelig. Rentefondet er per dato på 21,9 millioner kroner. I forhold til volum og avkastning burde dette fondet vært større.

Den langsiktige porteføljen består av investeringsfond og opparbeidet avkastning. Løpende avkastning/verdistigning har stort sett vært brukt til å finansiere driftsnivået, og ikke til styrking av framtidig handlefrihet gjennom avsetning til bufferkapital i form av et disposisjonsfond. Det er fortsatt en utfordring at avkastningen benyttes til å finansiere driften før pengene er opptjent. Avkastningen burde først vært opptjent, og benyttet i ettertid til finansiering av driften. Samlet økonomi har ikke gitt rom for dette.

I forvaltningen legges det vekt på likviditet, risiko og avkastningsmuligheter. Hele porteføljen er likvid, og kan innløses i penger i løpet av tre dager, dersom behovet er til stede. En del av porteføljen vil til enhver tid være plassert i pengemarkedsfond, som også er tilpasset kravene til forvaltning av kortsiktig likviditet med hensyn på risiko og avkastning. Dette blir et risikoreduserende element, samtidig som vi reduserer noe på det definerte omfanget på langsiktig likviditet.

Investeringsproduktene som benyttes skal være oversiktlige og relativt enkle å forstå. Risikoavklaring er viktigere enn tilsynelatende avkastningsmuligheter. Fordelingen mellom aktivaklassene er innenfor rammene som er nedfelt i finansreglementet. Det legges opp til forutsigbarhet, fokus på langsiktighet og ikke kortsiktige svingninger.

Sannsynlighet for negativ avkastning et enkelt år er 8 prosent. Verdifall gitt Finanstilsynets definisjon av stresstest er -8,6 prosent.

Porteføljen har i 2022 vært forvaltet innenfor rammene i finansreglementet. Risikoen i porteføljen var gjennom året noe lavere enn normalposisjonen i finansreglementet som følge av overvekt i pengemarkedsinvesteringer.

Porteføljens fondssammensetting er innenfor tillatte rammer for avvik (målt gjennom relativ risiko) i finansreglementet. I de ulike delporteføljene er det lagt stor vekt på å benytte fondskombinasjoner som har gode egenskaper samlet.

Kommunen har vedtatt å følge Statens Pensjonsfond Utlands etiske kriterier. Ved utgangen av 2022 er rundt 180 selskaper globalt ekskludert. Kommunen har for tiden ingen brudd på de etiske kriteriene i sine investeringer. Økt fokus på etikk og bærekraft i forvaltningen legges til grunn i det videre arbeidet med forvaltningen.

Porteføljen skal minimum rebalanseres når porteføljevektene når minimums- eller maksimumsgrensene.

Markedsverdi og fordeling av langsiktig portefølje

	2022	Andel	2021	Andel	2020	Andel	2019	Andel
Obligasjoner Norge	192 138 225	22,3 %	153 361 695	17,9 %	179 796 883	19,3 %	170 318 779	19,4 %
Fredrikstad Energi AS ¹⁾	51 000 000		51 000 000		51 000 000		51 000 000	
Obligasjonsfond utland	356 725 100	32,7 %	305 455 037	26,8 %	348 003 519	29,1 %	329 395 760	28,9 %
Pengemarkedsfond	277 436 512	25,4 %	396 539 741	34,7 %	399 339 032	33,3 %	393 405 720	34,5 %
Aksjer Norge (fond)	76 007 874	7,0 %	80 024 424	7,0 %	73 748 327	6,2 %	68 744 324	6,0 %
Aksjer utland (fond)	136 991 981	12,6 %	155 245 604	13,6 %	145 639 852	12,2 %	127 623 795	11,2 %
Bankinnskudd	84 664		60 262		332 756		97 871	
	1 090 384 356		1 141 686 863		1 197 860 369		1 140 586 249	

Note: 1) Dette er en anleggsobligasjon og en direkte plassering av Fredrikstad kommune. Den er ikke forvaltet av Grieg, men inngår i rapporteringen av den langsiktige porteføljen.

Avkastning i prosent

	2022	2021	2020	2019
Totalportefølje	-4,49 %	4,00 %	5,32 %	7,47 %
- Obligasjoner	-6,67 %	-0,24 %	5,76 %	5,49 %
- Pengemarked	1,56 %	0,78 %	1,51 %	1,94 %
- Aksjer	-9,47 %	22,10 %	11,72 %	22,10 %

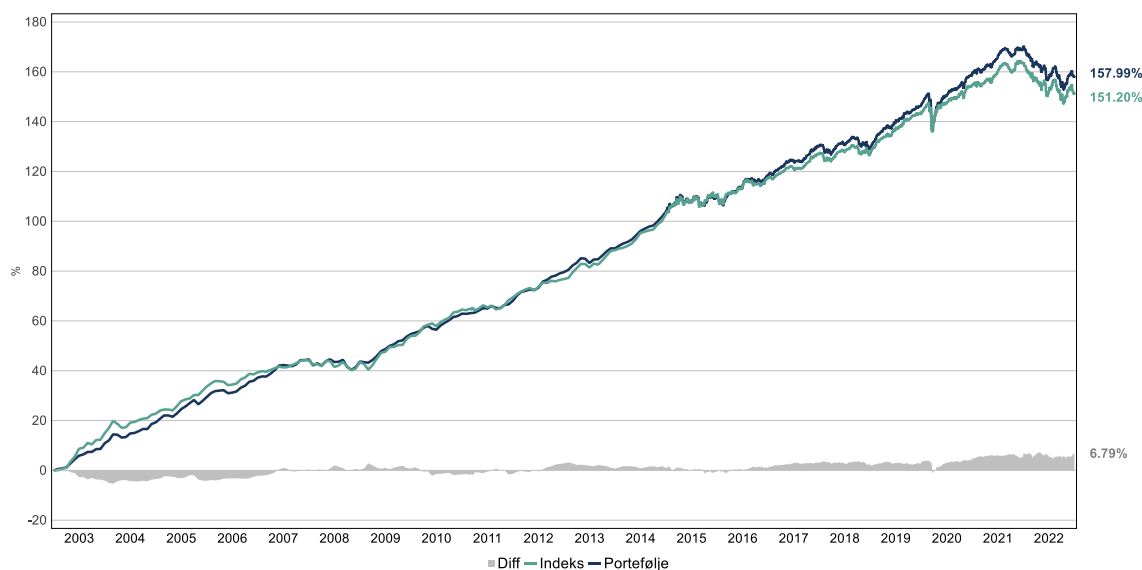
I 2022 ble avkastningen på kommunens langsiktige portefølje -4,5 prosent (-51,3 millioner kroner). Porteføljens markedsverdi er ved årsskiftet i underkant av 1,1 milliarder kroner. Avkastningen siste 20 år er cirka 158 prosent.

Kommunens investeringsstrategi er utformet med bakgrunn i kommunens målsettinger og risikobærende evne, og har en langsiktig forventet avkastning, som på indekssnivå er 1,5 prosent poeng høyere enn en bankrente over tid. Reell oppnådd meravkastning i forhold til bankrenten er siden oppstart 3,6 prosent-poeng per år.

Risikoreduserende tiltak med rentestyring i renteporteføljen, har dempet den negative avkastningen med mellom 15–20 millioner kroner.

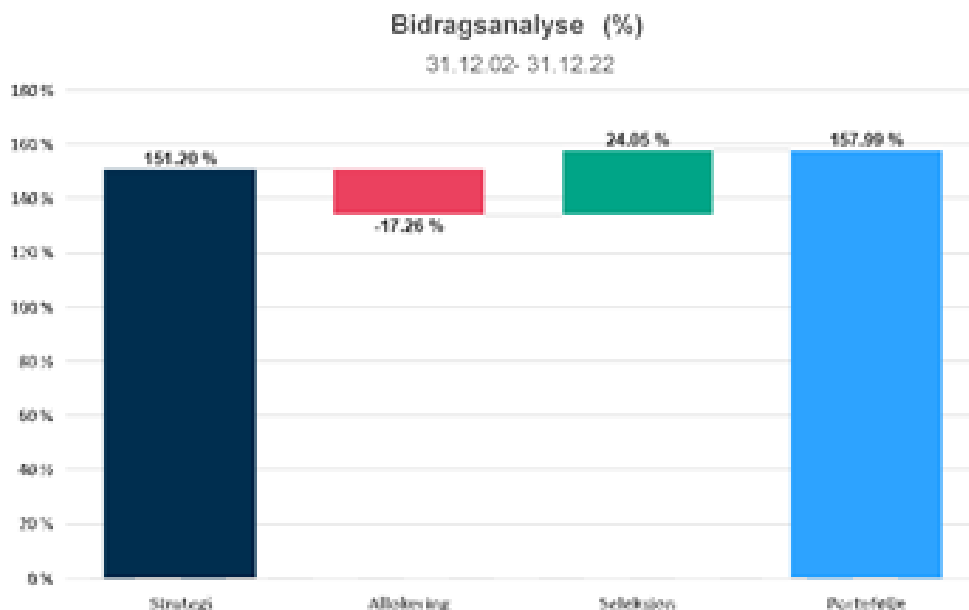
Porteføljeutvikling 2022 og siden oppstart

Grafen under viser totalporteføljens utvikling siden 2003. Akkumulert avkastning er 158 prosent, noe som gir en årlig geometrisk avkastning på 4,9 prosent.

Kommunens vedtatte strategi vil forventningsmessig forklare det meste av oppnådd avkastning og svingninger i denne over tid. Frihetsgrader i strategien gir innenfor spesifiserte risikorammer anledning til aktive valg rundt seleksjon (valg av forvaltere) og allokering (avvik fra strategivekter).

Grafen under viser sammensetningen av oppnådd avkastning. Porteføljen har oppnådd cirka 6,8 prosent-poeng høyere avkastning enn kommunens referanseindeks.

Allokeringsbeslutninger (avvik fra strategiske vektorer i strategien), har i sum bidratt med cirka 17,2 prosent-poeng mindreavkastning. Seleksjonsbeslutninger, med andre ord valg av forvaltere, har i sum bidratt med cirka 24,0 prosentpoeng meravkastning.

For 2022 er oppnådd meravkastning i forhold til kommunes referanseindeks på cirka 0,2 prosent-poeng. Meravkastningen kommer gjennom seleksjonseffekter fra alle aktivaklassene, altså ved at forvalterne i sum har bidratt med høyere avkastning enn de referanseindeksene forvalterne måles mot.

Kostnader i forvaltningen

Forventet meravkastning for kommunens investeringsstrategi er som nevnt over tid 1,5 prosent i forhold til en bankplassering. Et viktig virkemiddel for å oppnå dette er å holde kostnadselementet i forvaltningen så lavt som mulig. Verdipapirfond har årlige forvaltningshonorar som varierer mellom aktivaklassene, forvalterne og investert beløp. Variasjonene er størst innenfor aksjefond, som følge av ulike forvaltningsstiler, minsteinnskudd med mer. Kommunen mottar fakturaer på et forvaltningshonorar, og all returprovisjon tilføres kommunens klientkonto etter hvert som forvalterne utbetaler den, før den overføres til den ordinære bankkontoen.

Kortsiktig likviditet/driftslikviditet

Den kortsiktige likviditeten er plassert i bankinnskudd og følger flytende NIBOR-renter (renter som gjelder bankene mellom i det interne bankmarkedet) med positive marginer. Renten har i snitt ligget på 2,48 prosent gjennom året.

Per 31.12.2022 er saldo i banken på 318,4 millioner kroner. Driftskreditten er ikke brukt ved overgangen til 2023.

Rådgivingsavtaler

Fredrikstad kommune benytter eksterne rådgivere i forvaltning av gjeldsporteføljen og den langsiktige forvaltningsporteføljen. Alle beslutninger tas av kommunen.

Internkontroll (kommuneloven § 25-1)

Et godt samspill mellom rollene til bystyret, kontrollutvalget, revisjonen og kommunedirektøren er avgjørende elementer i et godt internkontrollarbeid. God virksomhetsstyring består ikke alene av internkontrollarbeid, men et godt internkontrollarbeid er avgjørende for å ha et kontinuerlig fokus på kvalitet, effektivitet og måloppnåelse.

Kommunedirektørens ledergruppe har ansvar for det strategiske perspektivet med den sektorovergripende internkontrollen i kommunen. Direktørene, med sine linjeledere og medarbeidere, er ansvarlige for det operasjonelle perspektivet, eller den tjenestespesifikke internkontrollen.

God virksomhetsstyring og internkontroll henger sammen. Kommunedirektøren skal sørge for at det er betryggende balanse mellom tillit og kontroll i virksomheten. Rutiner, regler, prosedyrer og kontrollaktiviteter utgjør en viktig del av internkontrollen. Arbeidet med internkontroll er systematisk og kunnskapsbasert, med en risikobasert tilnærming. Det er i stadig endring, i samsvar med utviklingen av Fredrikstad kommunes organisasjon og virksomhet.

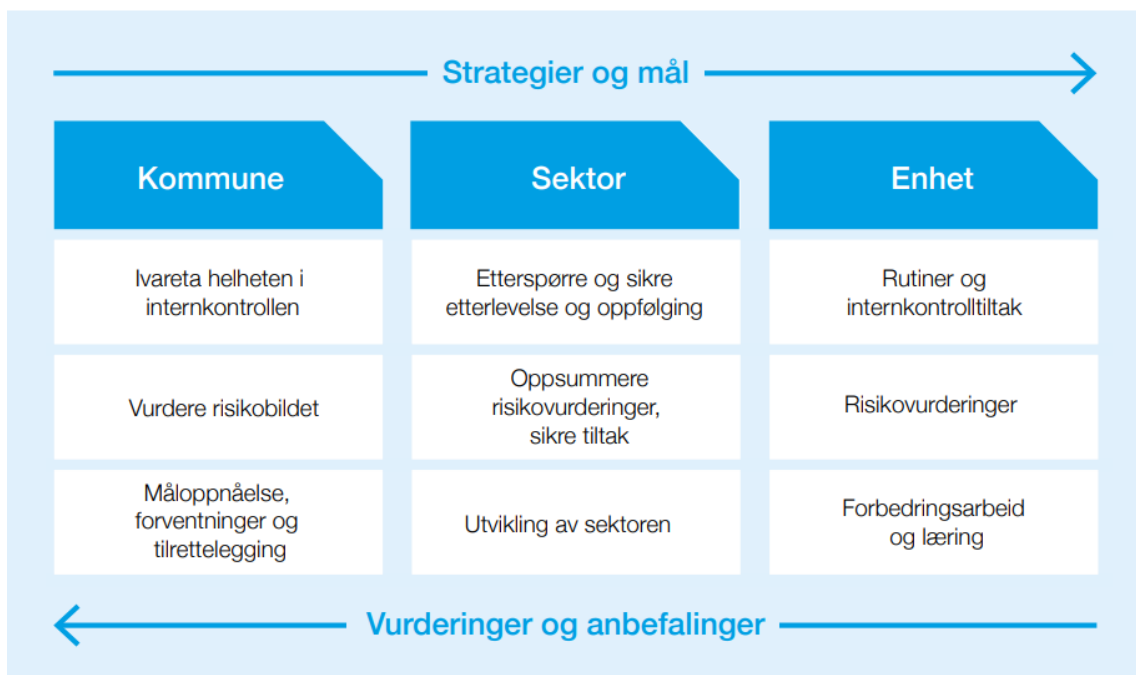

Kilde: Direktoratet for forvaltning og ikt; *Internkontroll*

Motiverte ledere og medarbeidere er avgjørende for å kunne opprettholde og utvikle et godt kontrollmiljø. Internkontrollarbeidet skal være en arena for læring og utvikling. Systematisk internkontrollarbeid skal oppleves som sunn fornuft og ha en god nytteverdi. Når egen kunnskap og erfaring kan brukes i rutinebeskrivelser, prosedyrer og risikovurderinger, er det motiverende for ledere og medarbeidere. Oppfølging av innmeldte avvik skal gi effekt for kvalitetsarbeidet og påvirke utviklingen av tjenester. Bruk av risikoanalyser kan bidra til forenklinger og redusere sårbarheten i den daglige driften.

Bruk av digitale verktøy i internkontrollarbeidet, som kvalitetssystemet og Fredrikstadkompasset, har en sentral plass i dette arbeidet. Verktøyene er lett tilgjengelige for alle ledere og ansatte, og ligger på forsiden av intranettet når man logger seg på. Kvalitetssystemet har en integrert risikomodul, som gjør det enkelt å utforme og utarbeide risikoanalyser for egen virksomhet. I 2022 har man startet arbeidet med å anskaffe et nytt kvalitetssystem, da dagens leverandør ikke lenger vil støtte dagens versjon etter 2023.

Kommunedirektøren har fokus på å hente ut synergier i internkontrollrelaterte saker tverrfaglig. I 2022 har man fortsatt arbeidet med å styrke og profesjonalisere kommunens arbeid med internkontroll generelt, og eierskap i selskaper og virksomheter spesielt, blant annet med kommunens nye eierskapsmelding.

Kilde: Eksempel på roller og ansvar på ulike nivåer. Fra KS 2020 *Orden i eget hus. Kommunedirektørens internkontroll*

Avvik, forbedringsforslag, risikovurderinger og skademeldinger meldes i kommunens felles system, kvalitetssystemet. Disse er moduler i kvalitetssystemet, sammen med dokumentbasen med alle kommunes gjeldende rutinebeskrivelser. Ansatte uten tilgang til elektroniske løsninger kan melde avvik manuelt og levere til nærmeste leder. Avvikssystemet blir brukt både som dokumentasjon av hendelser og i forbedringsarbeid, som kilde til læring, kvalitetsforbedring og kartlegging av risikoer.

Meldte avvik (tall hentet fra RiskManager/Business Analyze)

	2019	2020	2021	2022
HMS	2 097	1 855	1 830	1 988
Informasjonssikkerhet og personvern	106	75	71	64
Tjenestekvalitet	3 287	2 055	1 763	2 493
Forbedringsforslag	135	102	108	85
Opplæringsloven § 13-10	40	37	0	0
Legemiddelhåndtering ¹⁾	3 741	3 592	3 213	3 341
Hjelpemiddelformidling	..	6	1	3
Fredrikstadmodellen for anskaffelser av varer/tjenester	0	4	0	0
Totalt	9 406	7 726	6 986	7 974

Elektronisk avviksbehandling gjør at kommunen får et bedre oversiktsbilde og samtidig sikrer at avviksmeldingene behandles korrekt internt i organisasjonen, på riktig beslutningsnivå og innenfor gjeldende tidsfrister.

Alle alvorlige HMS-avvik blir behandlet i SAMU – seksjonenes arbeidsmiljøutvalg.

Et annet sentralt internkontrollsystem er Fredrikstadkompasset. Det er et verktøy i virksomhetstyringen i Fredrikstad kommune. Å utvikle og fornye virksomhetskritiske nøkkelindikatorer (mål- og resultatstyring), og samtidig ha hovedtall fra løpende regnskap og budsjett umiddelbart tilgjengelig på samme flate, gir rask og effektiv styringsinformasjon for ledere og medarbeidere.

For å sikre at både nye og nåværende ledere får ny og oppdatert kunnskap innen felter som økonomi, ehandel, anskaffelse og etikk, er det lagt opp til digitale temabaserte eLæringskurs.

Tydelige ledere skal videreutvikle en kvalitets- og forbedringskultur også gjennom aktiv bruk av Kvalitetssystemet, oppfølging av avvik og forbedringsforslag. Kommunedirektøren har fokus på oppfølging og gjennomføring av forbedringsforslag. For å kunne lykkes er det avgjørende at ledere og medarbeidere har relevant og riktig kompetanse for å sikre en god og riktig tjenesteutførelse med ønsket kvalitet.

Etiske prinsipper

En avgjørende faktor for et godt internkontrollmiljø, i tillegg til systemer, rutiner og kontroller, er holdninger som bygger på gode etiske prinsipper.

Fredrikstad kommunes etiske prinsipper, vedtatt av bystyret, gjelder for både folkevalgte og medarbeidere i kommunen.

De 10 etiske prinsippene, som alle ansatte skal følge, er:

1. Vi møter alle med respekt.
2. Vi forvalter samfunnets fellesmidler på best mulig måte.
3. Vi vurderer egen inhabilitet og ber rett instans å vurdere habilitet.
4. Vi tar ikke imot gaver, arv eller andre ytelser.
5. Vi er en åpen og etterrettelig kommune.
6. Vi har ytringsfrihet og rett til å si ifra.
7. Vi tar selvstendig ansvar.
8. Vi er miljøbevisste.
9. Vi er bevisste på når vi har taushetsplikt, og etterlever den.
10. Vi har et bevisst forhold til bruk av sosiale medier.

Det er laget kursmateriell, workshops og filmsnutter som brukes i hele organisasjonen for at alle skal bli kjent med og følge de etiske prinsippene.

Likestilling

I oppfølging av likestillings- og diskrimineringsloven, og kommunens fokus på likebehandling blant ansatte, jobbes det med likestilling på flere områder.

Medarbeiderundersøkelse om likestilling og inkludering

Det ble, som planlagt, gjennomført en medarbeiderundersøkelse om likestilling og inkludering høsten 2022. Undersøkelsen kartlegger fire forhold (forskjellsbehandling, trakassering, seksuell trakassering og ufrivillig deltid) som påvirker opplevelsen av et likestilt og inkluderende arbeidsmiljø. 3 888 medarbeidere besvarte undersøkelsen (58 prosent).

Hovedfunnene var:

- *Det er liten eller ingen endring i andelen som opplever forskjellsbehandling*
 - 0,1 prosent (393 ansatte) oppgir at de har opplevd forskjellsbehandling i løpet av det siste året. Det er prosentmessig likt som i 2020.
- *Det er liten eller ingen endring i andelen som opplever trakassering*
 - 10,6 prosent (411 ansatte) oppgir å ha opplevd trakassering det siste året. Det er prosentmessig likt som i 2020
- *Det er en liten økning i andelen som opplever seksuell trakassering*
 - 3 prosent (109 ansatte) oppgir at de har opplevd seksuell trakassering i løpet av det siste året. Det er en økning fra 2,3 prosent i 2020.
- *Det er en liten nedgang i andelen som arbeider ufrivillig deltid*

Rekruttering

Kommunen følger tilsetningsreglement og tilsetningsrutine for å sikre lik behandling ved tilsettinger. I alle utlysningstekster framgår det at «kvalifiserte personer med innvandrerbakgrunn og/eller redusert funksjonsevne» oppfordres til å søke. Det framkommer i rutinen for tilsetting at det ikke skal innhentes opplysninger om blant annet funksjonsnedsettelse i tilsetningsprosessen, og at minst én kvalifisert søker med innvandrerbakgrunn skal innkalles til intervju.

Medarbeiderundersøkelsen viste at det er en nedgang i andelen som oppgir at man arbeider ufrivillig deltid i kommunen. Denne har gått fra 37 prosent til 25 prosent.

Det er fortsatt slik at en større andel menn enn kvinner jobber fulltid. Det satses fortsatt på heltidskultur, og arbeid med ulike turnusordninger er en videre viktig satsning.

Lønn

Fredrikstad kommune har gjennom flere år hatt fokus på likebehandling mellom kvinner og menn innenfor lønn og avansement. Lønnspolitikken sørger for god praksis på området, og lønnsfastsettingssaker hvor likelønn vurderes er godt implementert. Innplassering i forhandlingskapittel skjer etter Hovedtariffavtalens (HTA) bestemmelser og Fredrikstad kommunes lønns- og stillingsregulativ.

Lønnspolitikken skal bidra til å:

- Motivere til kompetanseutvikling
- Motivere til mer heltid
- Beholde, utvikle og rekruttere
- Sikre kvalitativt gode tjenester
- Fremme og ivareta likestilling mellom kjønnene

Kriterier, som legges til grunn for lønnsinnplassering, er kompetansekrav, arbeidsoppgaver og ansvarsområde. I tilfeller der det gjelder å rekruttere og beholde blir det foretatt en markedsvurdering, og en vurdering av om lønnsnivået må justeres for å sikre tilsetting/beholde arbeidstaker. Personlig vurdering gjøres ut fra kompetanse, personlige egenskaper, erfaring og lønnsansiennitet.

Det er i hovedsak stillinger lønnsinnplassert i hovedtariffavtalens kapittel 4 som er tilknyttet ansiennitetsstiger. I noen tilfeller vil det være behov for opprettholdelse av lønn ved overgang til lavere lønnet stilling. Det gis da en personlig ordning for den enkelte. Dette kan være ved omorganisering, sykdom, skade, rasjonalisering eller andre grunner, som ikke skyldes arbeidstakerens forhold.

Årsberetning – konsolidert regnskap

Enheter som inngår i det konsoliderte regnskapet

I det konsoliderte regnskapet til Fredrikstad kommune inngår regnskapet for:

- Fredrikstad kommune (kommunekassen)
- FREVAR KF
- Interkommunalt utvalg mot akutt forurensning Østfold (IUA)
- Søndre Viken interkommunalt politisk råd (SVIPR)

Vurdering av enhetene og eventuell eliminerings

Fredrikstad kommune (kommunekassen) skal være med som en del av det konsoliderte regnskapet, og det er foretatt eliminerings mot FREVAR KF.

FREVAR KF er kommunens eneste kommunale foretak. Foretaket er en del av kommunens juridisk enhet og er innarbeidet i det konsoliderte regnskapet. Det er foretatt eliminerings mot kommunekassen. FREVAR KF har ingen transaksjoner mot IUA.

Interkommunalt utvalg mot akutt forurensning Østfold (IUA) var tidligere et interkommunalt samarbeid opprettet med hjemmel i den gamle kommunelovens § 27. IUA ble omdannet til et kommunalt oppgavefellesskap i 2020. Det har i 2021 vært drøftinger rundt selskapsavtalen og formaliteter som må endres dersom regnskapet fortsatt skal være en del av kommunekassens regnskap.

Siden forventede brutto driftsinntekter er mindre enn 5 millioner kroner, kan IUA, dersom det er fastsatt i samarbeidsavtalen, unnlåte å utarbeide eget årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning. Alle forhold rundt oppgavefellesskapet er ikke avklart, og det vil bli jobbet videre med tilrettelegging av regnskapsføringen i 2023. For 2022 er regnskapet en del av kommunekassens regnskap.

Søndre Viken IPR er et regionalt politisk samarbeidsorgan. Forventede brutto driftsinntekter er mindre enn 5 millioner kroner, og rådet ønsker derfor å benytte seg av unntaksbestemmelsen om å ikke utarbeide eget årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning. Det ble i 2022 klart at det var behov for en justering av samarbeidsavtalen for å kunne benytte seg av unntaksbestemmelsen. Det pågår en prosess med revidering av samarbeidsavtalen, som ikke var avsluttet før avleggelsen av regnskapet for 2022, hvor dette vil bli innarbeidet. For 2022 er derfor deres regnskap enn del av kommunekassens regnskap.

Enheter som er utelatt etter § 10-3

Det er ingen enheter som Fredrikstad kommune er kontorkommune for som er utelatt fra konsolideringen.

Enheter som har kommet til eller gått ut av det konsoliderte årsregnskapet siden forrige regnskapsår

Det er ingen enheter som har kommet til eller gått ut av det konsoliderte årsregnskapet siden forrige regnskapsår.

Regnskapsopplysninger om enheter som nevnt i bokstav b og c, hvis dette har betydning for vurderingen av kommunens økonomiske utvikling og stilling.

Ikke relevant da ingen selskaper Fredrikstad kommune er kontorkommune for er utelatt.

Andelen av inntekter, utgifter, eiendeler, gjeld eller egenkapital som er knyttet til de øvrige deltakerkommunene i interkommunale samarbeid som ikke er egne rettssubjekt, hvis dette har vesentlig betydning for vurderingen av kommunens økonomiske utvikling og stilling.

Det er ingen inntekter, utgifter, eiendeler, gjeld og egenkapital knyttet til de øvrige deltakerkommunene som har vesentlig betydning for vurderingen av kommunens økonomiske utvikling og stilling.

Økonomiske vurderinger av det konsoliderte regnskapet

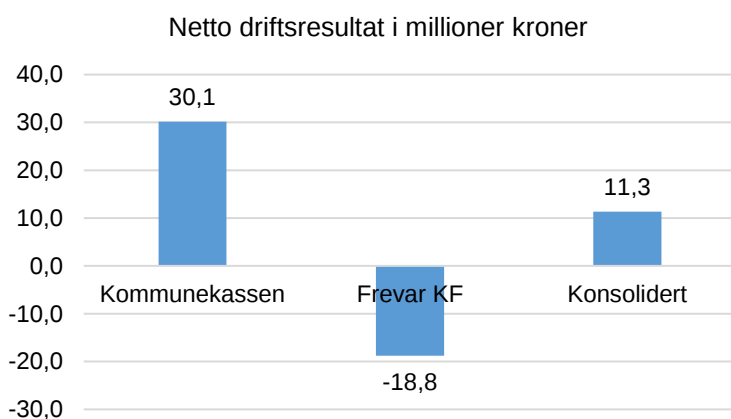
Siden kommunen kun har ett kommunalt foretak, påvirker regnskapstallene for FREVAR KF det konsoliderte regnskapet i svært liten grad. Det er kun faktorer som påvirkes av FREVAR sitt regnskap som er kommentert her. For andre nøkkeltall og analyser vises det til årsberetningen for kommunekassen.

FREVAR KF fører regnskap etter regnskapsloven og legger fram eget regnskap for bystyret. I tillegg er foretaket, som en del av kommunen, forpliktet til å utføre tjenester innenfor VAR-kapitlet til selvkost. Beregning av selvkost, inngår i det endelige selvkostoppgjøret i Seksjon for teknisk drift, som krever inn kommunale avgifter fra innbyggerne.

Det regnskapsmessige resultatet, som bystyret disponerer, er også i henhold til regnskapsloven. Med krav om konsolidering av FREVAR KFs regnskap med kommunens øvrige regnskap, har det vært nødvendig å omarbeide regnskapet til å følge kommunale prinsipper. Dette vil alltid føre til at resultatet fra FREVAR KF i det konsoliderte regnskapet vil avvike fra det ordinære resultatet til foretaket.

Foretakets regnskapsmessige resultat etter regnskapsloven er et overskudd på 8,1 millioner kroner etter skatt. Netto driftsresultat etter kommuneloven er minus 18,8 millioner kroner. Netto driftsresultat etter kommuneloven for konsolidert regnskap er 11,3 millioner kroner.

Transaksjonene mellom selvkostvirksomheten i foretaket og kommunen er eliminert i de økonomiske oversiktene som følger videre i dokumentet.

FREVAR KF har investeringsutgifter på 31,3 millioner kroner i 2022.

Kommunekassen og foretaket har en samlet gjeldsportefølje på til sammen 8,7 milliarder kroner. I tillegg kommer lånegjeld på pensjonsforpliktelser.

Driftsregnskapet

	Kommunekassen	KF A	Elimineringer	Konsolidert årsregnskap 2022	Konsolidert årsregnskap 2021
Rammetilskudd	-2 474 937 324			-2 474 937 324	-2 509 490 860
Inntekts- og formuesskatt	-2 855 631 824			-2 855 631 824	-2 531 703 594
Eiendomsskatt	-327 385 300			-327 385 300	-272 940 524
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-232 874 260			-232 874 260	-261 206 650
Overføringer og tilskudd fra andre	-739 358 236	-141 783 697	160 895 289	-720 246 643	-684 033 351
Brukerbetalinger	-210 110 856			-210 110 856	-201 840 403
Salgs- og leieinntekter	-780 217 129	-315 526 080		-1 095 743 209	-928 524 190
Sum driftsinntekter	-7 620 514 928	-457 309 776	160 895 289	-7 916 929 416	-7 389 739 572
Lønnsutgifter	3 762 706 998	64 938 904		3 827 645 903	3 677 007 405
Sosiale utgifter	932 779 475	18 454 494		951 233 969	918 378 099
Kjøp av varer og tjenester	1 894 727 039	329 716 588	-138 895 289	2 085 548 337	1 899 713 617
Overføringer og tilskudd til andre	551 081 664	26 060 673	-22 000 000	555 142 337	560 721 473
Avskrivninger	395 871 254	36 260 917		432 132 170	408 016 240
Sum driftsutgifter	7 537 166 430	475 431 575	-160 895 289	7 851 702 716	7 463 836 835
Brutto driftsresultat	-83 348 498	18 121 799	0	-65 226 700	74 097 263
Renteinntekter	-31 683 395	-3 007 961		-34 691 356	-27 400 279
Utbytter	-12 435 782			-12 435 782	-6 795 608
Gevinst og tap på finansielle omløpsmidler	51 326 807			51 326 807	-44 098 918
Renteutgifter	141 835 005	10 844 993		152 679 998	115 890 380
Avdrag på lån	300 050 310	29 100 422		329 150 732	304 747 810
Netto finansutgifter	449 092 945	36 937 455		486 030 400	342 343 384
Motpost avskrivninger	-395 871 254	-36 260 917		-432 132 170	-408 016 240
Netto driftsresultat	-30 126 807	18 798 337	0	-11 328 470	8 424 407
Disponeringer eller dekning av netto driftsresultat					
Overføring til investering	14 153 119	6 140 809		20 293 928	6 669 009
Avsetninger til bundne driftsfond	38 008 183			38 008 183	50 692 107
Bruk av bundne driftsfond	-64 150 973			-64 150 973	-70 300 242
Avsetninger til disposisjonsfond	42 116 478	-2 939 145		39 177 333	
Bruk av disposisjonsfond		-22 000 000		-22 000 000	100 281 593
Dekning av tidligere års merforbruk					-95 766 874
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	30 126 807	-18 798 337		11 328 470	-8 424 408
Framført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0

Det vises til kommentarer for kommunekassen når det gjelder de frie inntektene. Når det gjelder overføringer til/fra andre, er det korrigert for de transaksjonene som går mellom kommunekassen og foretaket. Dette er tjenester innenfor selvkostområdene.

Skatt på næringsavfall

Kommunens skattepliktige virksomhet knyttet til næringsavfall omfatter to enheter: FREVAR KF og virksomhet renovasjon.

FREVAR KF fører et særregnskap etter regnskapsloven og avlegger eget årsregnskap med noter og årsberetning hvor andel betalbar skatt av årets beregnede skattekostnad framkommer. Regnskapet til virksomhet renovasjon knyttet til næringsavfall føres etter kommuneloven og andel betalbar skatt framkommer direkte i kommuneregnskapet.

Fredrikstad kommune leverer en skattemelding for den samlede skattepliktige næringsvirksomheten til virksomhet renovasjon og FREVAR KF. FREVAR KF ikke er en selvstendig juridisk enhet, men en driftsenhet i Fredrikstad kommune. Skattekostnaden er beregnet for 2022, men ikke fastsatt før levert skattemelding 2022 er behandlet.

For 2022 er det i kommunekassen postert et estimat i driftsregnskapet på skatt på 1,3 millioner kroner. Skattemeldingen for 2022 er ikke ferdigstilt når regnskapet for 2022 utarbeides.

Investeringsregnskapet

	Kommunekassen	KF A	Elimineringer	Konsolidert årsregnskap 2022	Konsolidert årsregnskap 2021
Investeringer i varige driftsmidler	846 856 399	31 304 394		878 160 793	861 778 827
Tilskudd til andres investeringer	13 000 000			13 000 000	13 000 000
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	18 720 819			18 720 819	14 207 148
Sum investeringsutgifter	878 577 218	31 304 394		909 881 612	888 985 975
Kompensasjon for merverdiavgift	-96 148 105			-96 148 105	-104 788 736
Tilskudd fra andre	-47 872 615			-47 872 615	-33 902 637
Salg av varige driftsmidler	-32 380 097	-350 000		-32 730 097	-18 360 535
Salg av finansielle anleggsmidler					-5 000 000
Bruk av lån	-702 210 172	-25 163 585		-727 373 757	-725 815 969
Sum investeringsinntekter	-878 610 988	-25 513 585		-904 124 573	-887 867 877
Videreutlån	262 567 023			262 567 023	243 317 994
Bruk av lån til videreutlån	-261 711 000			-261 711 000	-243 317 994
Avdrag på lån til videreutlån	91 026 691			91 026 691	140 595 984
Mottatte avdrag på videreutlån	-94 107 302			-94 107 302	-97 819 328
Netto utgifter videreutlån	-2 224 588			-2 224 588	42 776 656
Overføring fra drift	-14 153 119	-6 140 809		-20 293 928	-6 669 009
Avsetninger til bundne investeringsfond	60 258 208			60 258 208	68 583 300
Bruk av bundne investeringsfond	-57 139 731			-57 139 731	-111 561 483
Avsetninger til ubundet investeringsfond	34 074 000	350 000		34 424 000	23 580 782
Bruk av ubundet investeringsfond	-20 781 000			-20 781 000	-17 828 344
Dekning av tidligere års udekket beløp					
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	2 258 358	-5 790 809		-3 532 451	-43 894 754
Framført til inndekning i senere år (udekket beløp)	0			0	0

Investeringene i foretaket er innenfor vann, avløp og renovasjon. Dette er i hovedsak finansiert med bruk av lån, noe salg og resterende overføring fra drift. Det vises forøvrig til kapitlet om investeringer under kommunekassen og årsrapport 2022 for FREVAR FK.

Balanseregnskapet

	Kommunekassen	KF A	Elimineringer	Konsolidert årsregnskap 2022	Konsolidert årsregnskap 2021
Anleggsmidler					
Faste eiendommer og anlegg	8 486 605 184	513 544 750		9 000 149 934	8 463 468 501
Utstyr, maskiner og transportmidler	528 009 114	49 077 969		577 087 083	567 701 479
Aksjer og andeler	720 810 451	28 460 781		749 271 232	781 541 413
Obligasjoner	51 000 000			51 000 000	-
Utlån	1 274 428 589			1 274 428 589	1 106 235 723
Pensjonsmidler	7 864 882 408	159 386 825		8 024 269 233	7 476 520 667
Sum anleggsmidler	18 925 735 746	750 470 325		19 676 206 071	18 395 467 783
Omløpsmidler					
Bankinnskudd og kontanter	319 030 439	124 895 458		443 925 897	377 757 073
Aksjer og andeler	212 999 855			212 999 855	235 270 027
Obligasjoner	548 863 325			548 863 325	458 816 732
Sertifikater	277 436 512			277 436 512	396 539 741
Kundefordringer	319 873 341	92 937 193		412 810 534	371 020 796
Premieavvik	562 845 699			562 845 699	414 765 368
Sum omløpsmidler	2 241 049 171	217 832 651		2 458 881 822	2 254 169 737
SUM EIENDELER	21 166 784 917	968 302 975		22 135 087 892	20 649 637 520
Egenkapital					
Disposisjonsfond	-342 396 925	-144 278 677		-486 675 602	-408 230 480
Bundne driftsfond	-104 712 413	-13 360 585		-118 072 998	-145 037 060
Ubundet investeringsfond	-488 203 871	0		-488 203 871	-474 910 871
Bundne investeringsfond	-81 766 372			-81 766 372	-78 647 896
Kapitalkonto	-3 022 172 675	-76 477 337		-3 098 650 012	-3 110 008 141
Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen drift	15 323 408			15 323 408	15 323 408
Sum egenkapital	-4 023 928 848	-234 116 599		-4 258 045 447	-4 201 511 041
Langsiktig gjeld					
Gjeld til kredittinstitusjoner	-2 932 858 803	-505 113 328		-3 437 972 131	-3 145 099 554
Obligasjonslån	-3 927 000 000			-3 927 000 000	-3 838 300 000
Sertifikatlån	-1 320 000 000			-1 320 000 000	-951 000 000
Pensjonsforpliktelser	-7 995 004 839	-168 879 660		-8 163 884 499	-7 586 281 830
Sum langsiktig gjeld	-16 174 863 642	-673 992 988		-16 848 856 630	-15 520 681 384
Kortsiktig gjeld					
Leverandørgjeld	-265 575 225	-53 675 233		-319 250 458	-268 218 292
Annen kortsiktig gjeld	-694 103 211	-6 518 156		-700 621 367	-649 766 121
Premieavvik	-8 313 991			-8 313 991	-9 460 682
Sum kortsiktig gjeld	-967 992 427	-60 193 389		-1 028 185 816	-927 445 095
SUM EGENKAPITAL OG GJELD	-21 166 784 917	-968 302 976		-22 135 087 893	-20 649 637 520

Anleggsmidler

Følgende tabell viser de bokførte verdiene på eiendeler (etter avskrivninger og nye investeringer):

Tall i kroner	2022	Andel	2021	Andel
Kommunekassen				
Biler, maskiner ol	221 894 230	2,46 %	189 876 489	2,22 %
Inventar og utstyr	252 242 616	2,80 %	264 588 599	3,09 %
EDB-utstyr og kontormaskiner	53 872 269	0,60 %	59 073 076	0,69 %
Skoler og barnehager	2 580 212 493	28,62 %	2 526 243 611	29,50 %
Idrettshaller	485 085 247	5,38 %	477 168 730	5,57 %
Kulturbbygg	126 943 628	1,41 %	122 574 393	1,43 %
Administrasjonsbygg	432 962 188	4,80 %	436 325 168	5,09 %
Sykehjem/institusjoner/boliger	1 187 207 509	13,17 %	1 015 279 281	11,85 %
Tekniske anlegg vann, avløp, renovasjon	2 106 074 456	23,36 %	1 982 355 006	23,15 %
Veier og parkeringsplasser	936 951 177	10,39 %	901 689 655	10,53 %
Parker og friarealer	219 458 776	2,43 %	181 912 505	2,12 %
Tomter og øvrige eiendommer	117 309 709	1,30 %	112 288 127	1,31 %
Kommunale grunneiendommer	193 750 000	2,15 %	193 750 000	2,26 %
Kommunale grunneiendommer – festet bort	100 650 000	1,12 %	101 150 000	1,18 %
FREVAR KF				
Kjøretøy/anleggsmaskiner	4 861 861	1,10 %	4 731 435	1,05 %
Inventar/utstyr	4 754 816	1,07 %	4 761 501	1,06 %
Maskiner	39 461 289	8,90 %	44 670 417	9,93 %
Bygninger	324 508 511	73,22 %	323 923 560	72,02 %
Ledninger/dammer	69 592 486	15,70 %	71 681 521	15,94 %
Sum	9 457 793 261		9 014 043 074	

Aksjer og andeler

Kommunekassen	Antall/andel aksjer	Saldo i balansen
Sum kommuneforetak*		471 849 652
Sum private selskapet og andre*		19 685 832
FREVAR KF		
Fredrikstad Fjernvarme AS	43,1 %	28 450 781
Norsk vann - medlemsandel	Medlemsandel	1 000
Borg CO2 AS	9 %	9 000
SUM PRIVATE SELSKAPER OG ANDRE		48 146 613

Note: *Se kommunekassens årsregnskap for å se detaljert oversikt.

Pensjon

Pensjonskostnad og pensjonspremier

	Kommunekassen	FREVAR KF	Konsolidert
Samlet pensjonskostnad	450 065 406	10 414 932	460 480 338
Årets pensjonspremier	580 851 596	9 249 990	590 101 586

I tillegg til beløpene i tabellen, betales det arbeidsgiveravgift av pensjonspremier.

Pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser inklusiv arbeidsgiveravgift

	31.12.2022	01.01.2022	Endring
Balanseførte pensjonsmidler			
- Kommunekassen	7 864 882 408	7 330 938 543	533 943 865
- FREVAR KF	159 386 825	145 582 324	13 804 501
Balanseførte pensjonsforpliktelser			
- Kommunekassen	7 995 004 839	7 431 067 364	563 937 475
- FREVAR KF	168 879 660	155 214 466	13 665 194

Verdiene på pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser i kommunekassen og FREVAR KF er ikke sammenlignbare og kan ikke slås sammen til et felles konsolidert beløp på grunn av ulik håndtering av estimatavvik. I kommunens balanse inngår estimatavviket fordelt mellom pensjonsmidlene og pensjonsforpliktelsene, mens i FREVAR KFs aktuarberegning er ikke dette fordelt på midler og forpliktelser. Hos FREVAR KF framkommer estimatavviket som et nettobeløp på pensjonsforpliktelsene.

Det skal hvert år posteres arbeidsgiveravgift av netto pensjonsforpliktelse. I 2022 er pensjonsmidlene, for kommunekassen, større enn pensjonsforpliktelsene for KLP. Det skal ikke betales arbeidsgiveravgift av netto pensjonsmidler ifølge brev datert 27/4-22 (referanse 22/2379-2) fra Kommunal- og distriktsdepartementet.

Omløpsmidler

	31.12.2022	01.01.2022	Endring
Omløpsmidler	2 458 881 822	2 254 169 737	204 712 085
- Kommunekassen	2 241 049 171	2 077 514 616	163 534 555
- FREVAR KF	217 832 651	176 655 121	41 177 530

FREVAR KF har ikke markedsbaserte finansielle omløpsmidler. Foretaket har 124,9 millioner kroner i bank og 92,9 millioner kroner i kundefordringer per 31. desember 2022.

Egenkapital

Tall i tusen kroner	01.01.2022	Netto endring	31.12.2022
Disposisjonsfond	408 230	78 446	486 676
Bundne driftsfond	145 037	-26 964	118 073
Ubundne investeringsfond	474 911	13 293	488 204
Bundne investeringsfond	78 648	3 118	81 766
Sum	1 106 826	67 893	1 174 719

Bundne driftsfond

	Beholdning 01.01.2022	Avsetninger	Bruk av fond	Beholdning 31.12.2022
Selvkostfond	23 396 105	724 963	19 284 388	4 836 680
Øremerket statstilskudd	102 910 571	37 128 988	44 768 854	95 270 705
Næringsfond/Kraftfond	0	0	0	0
Gavefond	4 548 527	154 232	97 731	4 605 028
FREVAR KF – Etterdrift deponi	12 005 125	1 355 460	0	13 360 585
FREVAR KF – Opprydding SYFA	2 176 732		2 176 732	0
Sum	145 037 060	39 363 643	66 327 705	118 072 998

De bundne driftsfondene er blant annet ubrukte øremerkede tilskudd, gaver, ubrukte etablerings- og utbedringstilskudd og selvkostfond (vann, avløp, slam, renovasjon og feier).

Det vises til kommunekassens dokument for ytterligere detaljer.

Ekstern lånegjeld

	Saldo 31.12.22
Lån til egne investeringer	
- Kommunekassen	6 581 504 970
- FREVAR KF	505 113 328
Andre lån	2 025 000
Lån til videreutlån	1 596 328 833
Sum gjeld	8 684 972 131

Samlet lånegjeld for det konsoliderte regnskapet er 8,7 millioner kroner, i tillegg kommer lånegjeld på pensjonsforpliktelser.

Internkontroll, etiske prinsipper og likestilling

Det vises til kommunekassens årsberetning for forhold som gjelder kommunekassen.

FREVAR KF følger overordnede etiske retningslinjer utarbeidet av Fredrikstad kommune, og har i tillegg egne retningslinjer/rutiner i systemet Risk Manger. Dette er et system som brukes for dokumenthåndtering, avvikshåndtering og risikokartlegging. Det er utarbeidet retningslinjer for behandling av personopplysninger (GDPR), miljø og kvalitetsstyring internt og eksternt, arbeidsreglement (med regler for mottak av gaver), reglement for tjenestereiser, økonomiinstruks og retningslinjer for etiske kjøp.

Meldte avvik FREVAR

	2018	2019	2020	2021	2022
HMS	48	44	48	62	50
Driftsavvik	83	143	104	97	115
Ytre miljø	97	66	78	106	43
Systemavvik	14	34	33	30	44
Innkjøpsavvik/Eksterne analysetjenester	31	45	30	30	23
Mottaksavvik	17	28	37	20	34
Eksterne klager	9	0	3	2	10
Annet	33	49	27	23	15
Totalt	332	409	360	370	334

Kommunikasjon og samhandling

FREVAR KF jobber for et åpent samarbeid, og har regelmessige oppfølgingsmøter. Foretaket har flere faste samhandlingsarenaer, blant annet samhandlingsmøte mellom arbeidsgiver og tillitsvalgte (SMAT), arbeidsmiljøutvalg (AMU), forhandlingsutvalget (FU) og allmøter. I arbeidsmiljøutvalget deltar også representanter fra bedriftshelsetjenesten i Fredrikstad kommune.

I tillegg gjennomføres det møter vedrørende aktuelle saker som ikke faller naturlig inn i faste fora. Samhandlingsmøtene er viktige fora for aktuelle saker som omfatter de ansatte og deres arbeidshverdag og vilkår.

FREVAR har jobbet med digitalisering og samhandler mye i digitale kanaler, som Teams, Sharepoint, Yammer med mer.

Det vises for øvrig til tilsvarende kapitler for kommunekassen.

Likestilling

Ved utgangen av året hadde foretaket 89 ansatte. Foretaket har et aktivt forhold til likestilling. Kvinneandelen har økt med 3 prosent i 2022. Det er nå 28,09 prosent kvinner, og 71,91 prosent menn ved foretaket.

Av styrets 7 medlemmer er 4 kvinner og 3 menn. Dette utgjør en andel på 57,14 prosent kvinner og 42,85 prosent menn. Foretakets ledergruppe består av 3 kvinner og 2 menn ved årsskiftet.

Av 89 ansatte er det 7 personer som jobber i deltidsstillinger. Av de som jobber deltid strekker stillingene seg fra 51 prosent til 90 prosent deltidsarbeid. Når det er behov for økning av stillinger, får deltidsansatte fortrinnsrett og mulighet for å øke stillingsprosenten.

Interne prosesser

Varslingsordningen

Varslingsdokumentene revidert

Kommunens varslingsdokumenter ble revidert av arbeidsmiljøutvalget den 31. oktober 2022. Det ble primært gjennomført strukturelle og språklige justeringer, og ingen realitetsendringer.

Varslingsdokumentet ble delt i to, for å rendyrke prinsippene for varslings, med beskrivelse og forklaring av varslingsordningen i et hoveddokument (varslingsordningen).

Den praktiske behandlingen av varslings saker ble tatt ut og nærmere beskrevet i et eget dokument (varslingsrutinen). Det ble også innført et nytt rapporteringskrav til årsrapporten, etter forslag fra kommunedirektøren; status for samtlige pågående varslings saker.

Varslingssaker i 2022

BDO AS håndterer alle funksjoner og oppgaver i forbindelse med mottak (varslingsmottak), vurdering, og forslag til innledende behandling av varsler (varslingsråd).

Totalt har det blitt innmeldt 26 varsler i 2022. I tabellen under er varslene sortert etter kategori, med utgangspunkt i om varslet er vurdert å gjelde et kritikkverdig forhold i tråd med definisjonen i arbeidsmiljøloven eller ikke. Av hensyn til bevaring av anonymitet, er varslene ikke sortert mellom ansatt og innbygger:

Forhold	Innhold i varsler i denne kategorien for 2022	Status
Fare for klima eller miljø	- Forsøpling og mulig forurensing - Varsel om forsøpling – Vetatoppen - Planlagt felling av mulig verneverdig tre	Under behandling
Korrupsjon eller annen økonomisk kriminalitet	- Påstått korrupsjon ved innvilgelse av byggetillatelse - Forhold i XXX	Under behandling
Uforsvarlig arbeidsmiljø	- Arbeidsmiljø ved angitte steder (tre saker) - Arbeidsmiljø – manglende bemanning - Manglende oppfølging av elever	Under behandling
Brudd på person-opplysningssikkerheten	- Vedtak om språkopplæring	Under behandling
Ikke-kritikkverdige forhold	- Arbeidsforhold - Brudd på taushetsplikt - Etablering for opplag for båt og bobil - Felling verneverdige trær - Ikke-fungerende ringesnor - Manglende likebehandling av medlemmer i XX - Mulig brudd på byggeforskrifter – manglende rømningsveier - Påstått ulovlig utleie - Saksbehandling av byggesak - Serveringssted nekter å ta imot kontanter - Uprofesjonelt forhold	Under behandling

Økonomi

For 2022 er det regnskapsført 723 171 kroner i kostnader til kommunens varslingsordning, mot et budsjett på 1 000 000 kroner. Dette omfatter også utbetalte opppreisninger etter tidligere varslings saker.

Vurdering

Kommunedirektøren mener at varslingsordningen bidrar til en strukturert oversikt over innmeldte varsler i Fredrikstad kommune. Systemene og rutinene legger også godt til rette for rask og forsvarlig oppfølging av innmeldte saker, og sikrer en mer enhetlig oppfølging av sakene. Kommunedirektøren vurderer at varslingsordningen virker etter sin intensjon, og at datamaterialet viser at ordningen har tillit, både internt og blant innbyggerne.

Medarbeidere og organisasjon

Arbeidsgiverstrategien mot 2030 setter to hovedmål for kommunen som arbeidsgiver:

- Attraktiv arbeidsgiver
- Endringsdyktig og lærende organisasjon.

Den skisserer også fem innsatsområder som skal bidra til at kommunen blir en attraktiv, endringsdyktig og lærende organisasjon for sine medarbeidere – nå og i framtiden:

- Tydelig ledelse
- Riktig kompetanse
- Verdiskapende samspill
- Helsefremmende arbeidsplasser
- Smidig organisasjon

Tydelig ledelse

Tydelig ledelse handler om å være trygg i rollen som leder og legge til rette for mestring og motivasjon hos medarbeiderne, vise tillit og gjennomføringskraft, og mestre styring innen fastsatte rammer.

For å forenkle ledelsesfeltet, og gjøre det lettere å omsette god ledelse i praksis, er mestringsorientert ledelse valgt som den overordnede ledelsesfilosofien i kommunen, og ligger til grunn for ledelsesprogrammet. I mestringsorientert ledelse er det et fokus på tillit, læring, utvikling og motivasjon ut ifra medarbeiderens individuelle forutsetninger og behov.

Ledelsesprogram

2022 var det første hele året med nytt ledelsesprogram, etter at det ble vedtatt våren 2021. Programmet tilbyr lederopplæring og lederutvikling til alle kommunens ledere. Ledelsesprogrammet skal sørge for at lederne har en solid plattform for ledelse, får en god forståelse for lederrollen og lederoppdraget, og opplever trygghet og mestring i lederhverdagen.

Ledelsesprogrammet bygger på kommunens arbeidsgiverstrategi, verdier og lederplakat, og skal gi en tydelig ramme for god ledelse i Fredrikstad kommune. Programmet tar sikte på å forenkle og konkretisere ledelsesfeltet, og fokuserer på å utvikle mestringsorientert ledelse. Programmet skal også tydelig vise den "røde tråden" i hva som er god og ønsket ledelse i kommunen, og hvordan man som leder skal utvikle dette og utøve ledelse i praksis.

Ledelsesprogrammet bygger på følgende sentrale elementer:

- Mestringsorientert ledelse som overordnet ledelsesretning
- Behovstilpasset tilbud til ulike lederroller
- Et felles sett med lederkompetanser for alle ledere
- Kompetanseutvikling gjennom 70–20–10-rammeverket, og variasjon av metoder og arenaer for læring.

En av læringsarenaene i ledelsesprogrammet er kommunedirektørens obligatoriske ledermøter for hele kommunens lederkorps. I 2022 ble det avholdt fire slike ledermøter, hvorav et var digitalt. Ledermøtene tok blant annet for seg temaene økonomisk bærekraft og mål- og resultatstyring,

endring og omstilling, medarbeiderundersøkelsen om likestilling og inkludering, og økonomiplan og budsjett.

Lederutvikling i seksjonene

I tillegg til å delta i kommunens overordnede lederutviklingstilbud, har seksjonene egne lederutviklingstiltak og avholder samlinger for alle sine ledere.

I seksjonene deltar alle ledere i kommunens ledelsesprogram. I Seksjon for helse og velferd har etatene/virksomhetene gjennomført utvidede ledersamlinger med aktuelle temaer for ledere, og med spesielt fokus på mestringsorientert ledelse. Det arbeides også kontinuerlig med gode lederavtaler.

Seksjon utdanning og oppvekst bruker virksomhetsledermøtene aktivt til lederutvikling. I seksjon for kultur, miljø og byutvikling er endringsledelse og omstilling et fokusområde.

Riktig kompetanse

Riktig kompetanse handler om rett person på rett plass. Opplevelsen av å være kompetent og få brukt sin jobbrelevante kompetanse fører til økt innsats og ytelse, mer motivasjon, høyere lojalitet og mindre fravær og turnover.

I Seksjon for helse og velferd har NAV gjennom store deler av året gjennomført en omorganisering, basert på resultatene fra 10-faktorundersøkelsen og ansattes egne innspill på lærings- og mestrings situasjoner. Dette resulterte i at medarbeiderne ved NAV fra mars 2023 skal arbeide innenfor mer spesialiserte områder, for å sikre at kompetansebehovene blir bedre ivaretatt.

Gjennom året har etat omsorgssentre hatt hovedfokus på opplæring innen ProAct, og dette arbeidet fortsetter også i 2023. Opplæring gjennomføres etter *train the trainer*, en modell der man identifiserer potensielle trenere eller fasilitatorer som har tilknytning til det aktuelle feltet. Fasilitatorene gis opplæring og instruksjon som gjør dem i stand til å lære opp og trene andre. Videre benyttes det e-læringsverktøy fra veilederen.no, Kompetansebroen og KS-læring.

Tildelingskontoret for helse og velferd erfarer at det har vært vanskelig å rekruttere kvalifiserte saksbehandlere med erfaring, spesielt til vikariater. Straktiltakene har gjort det vanskelig å gjennomføre kompetansehevende tiltak og faglig oppdatering i form av kurs.

I Seksjon for utdanning og oppvekst har staben, som er i en omorganiseringsprosess, hatt stort fokus på å kartlegge hvilken kompetanse som er viktig i den nye sammensetningen av staben. Etat barnehage og etat skole har begge deltatt i kompetansehevende statlige tiltak; ReKomp og DeKomp. Dette innebærer at hele profesjonsfellesskap, som alle ansatte i en barnehage, eller alle ansatte på en skole, sammen oppnår kompetanseheving innenfor et gitt tema.

I etat barnehage og etat skole tilbys veiledning av nyutdannede nytilsatte lærere i barnehage og skole. Veiledningsordningen tilbys samlet for lærere i barnehage og skole, og er et aktivt grep for å fremme helhet og sammenheng i UO seksjonen – i tråd med kommunedelplan oppvekst. Veiledningstilbudet driftes ved bruk av interne veiledere.

Program heltid og team heltid har hatt reduserende aktivitet gjennom året 2022 og er nedlagt som endringsinitiativ per 31.12. Med virkning fra 01.01.2023 tydeliggjøres ansvaret for utvikling av hele stillinger som norm og heltidskultur til mål- og resultatstyringsansvarlige i linjen i kommuneorganisasjonen.

Kompetanseplaner

I Seksjon for helse og velferd har alle etater/virksomheter utviklet egne kompetanseplaner. Arbeid med å lage en overordnet strategisk kompetanseplan tilknyttet seksjonen ble startet opp høsten 2022. I seksjon helse og velferd har de fleste ferdige kompetanseplaner. Etat friskliv og mestring benytter helhetlig *Plan for kompetanse og rekruttering*, som beskriver nåværende situasjon, behov for framtidig

kompetanse, kompetansetiltak til medarbeidere, behov for å skaffe ny kompetanse og eventuelle utfordringer i forbindelse med dette. Planen skal oppdateres i 2023 på bakgrunn av samorganiseringen av etatene tjenester til funksjonshemmede og friskliv og mestring og behovet for en helhetlig plan som rommer alle kompetansebehov.

Etat omsorgssentre har utarbeidet kompetanseplan i nært samarbeid med etatens HMS-grupper. Alle virksomheter har opplæringsplaner som henger sammen med kompetanseplanen. Etaten har behov for ansatte med kompetanse innen sykepleie, geriatri/demens og psykisk helse, i tillegg til klinisk observasjon. Etat hjemmesykepleie sin kompetanseplan er utgangspunktet for virksomhetenes interne opplæringsplaner, årshjul om internundervisning, e-læring, *skulder ved skulder*-opplæring og veiledning

I Seksjon for teknisk drift er alle virksomheter i gang med arbeidet med kompetanseplaner, men målet om 100 prosent fullførte kompetanseplaner er ikke nådd i 2022.

I Seksjon for utdanning og oppvekst har etat tjenester til barn og familier påbegynt en kartlegging og utarbeidelse av kompetanseplaner i virksomhetene. Dette er et pågående arbeid.

SimFredrikstad

Bruken av Sim Fredrikstad er nå godt etablert i Seksjon for helse og velferd. I tillegg har HR også begynt å benytte senteret til kompetanseutviklingstiltak. I 2022 ble 700 av de 900 timene benyttet. I 2022 var det en periode der kurs og kompetansehevede tiltak ikke ble prioritert i Seksjon for helse og velferd, på grunn av økonomiske strakstiltak. Det er derfor et større potensiale for å benytte senteret enn det som ble gjort i 2022. Målet for senteret videre er å få innlemmet flere seksjoner. Seksjon for utdanning og oppvekst benyttet senteret én gang i 2022.

Arbeidet ved SimFredrikstad har i løpet av 2022 blitt involvert i flere ulike prosjekter, i tillegg til å ha etablert kontakt med flere nye eksterne samarbeidspartnere. Prosjekt digiview ble tildelt prosjektmidler via samarbeidsmidlene ved HIØ og vil se på hvordan tilrettelegge for læring av velferdsteknologi, nærmere bestemt digitalt tilsyn. I prosjektet har det blitt opprettet et samarbeid mellom praksisveiledere ved HIØ, veiledere i kommunen samt studenter med mål om å utvikle gode modeller for læring. Videre har det blitt etablert samarbeid med utviklingssenteret, der kommunen har deltatt med ansatte fra blant annet hjemmesykepleie med SimFredrikstad som arena i prosjekt SimFerkommune. Her fikk flere ansatte instruktørkompetanse knyttet opp til simulering som metode i undervisningen. Senterets opptaksmuligheter har blitt benyttet regelmessig til å gjennomføre opptak av undervisning samt produksjon av instruksjonsvideoer til opplæring av ansatte.

Lærlingordningen

Antall lærekontrakter per 31. desember 2022 er 154. Tre av kontraktene er lærekandidater, som skal ta deler av et fagbrev. 81 lærlinger har avlagt fagprøve i 2022, 97 prosent har bestått, og cirka 30 kontrakter har alternative opplæringsformer.

“På vei mot fagbrev” ble i 2022 etablert i samarbeid med NAV. Dette prosjektet har som mål å hindre utenforskap bland ungdom opp til 30 år. Metodene i “På vei mot fagbrev” blir nå brukt som mal for andre kommuner i Norge gjennom KS Inn i jobb. Kommunen samarbeider også med NAV om å tilby utdanning for flerkulturelle i helsearbeiderfaget via lærlingordningen.

Fredrikstad kommune deltar også i prosjektet «Menn i helse», i samarbeid med NAV. Det er fortsatt utfordringer med å få ansettelse i kommunen etter endt læretid, på tross av fortrinnsrett til ledig stilling. Mange har starter på videre studier etter endt læretid. Det gis veiledning til assistenter om praksiskandidatordningen og fagbrev på jobb.

Lærlingordningen har faste opplæringspunkter for Faglige ledere, veiledere og for lærlingene gjennom året.

Verdiskapende samspill

Det må være en rimelig balanse i hva vi forventer av hverandre, en gjensidig anerkjennelse mellom ledere og medarbeidere sine roller etter lov og avtaleverk, og begge parter må bidra til at den andre lykkes i sin rolle.

Resultater fra medarbeiderundersøkelsen, og tiltak for å følge dem opp, skal følges opp i de ulike personalgruppene. Det er flere steder vanskelig å få samlet hele personalgruppen, da de fleste jobber i turnus med lite rom for å innarbeide personalmøter i arbeidsplanene. I de tilfeller legges det vekt på å benytte andre møtepunkter til samtaler om temaene i denne sammenheng.

Medarbeiderundersøkelsen om likestilling og inkludering

Fredrikstad kommune gjennomfører annethvert år en medarbeiderundersøkelse som kartlegger fire forhold som påvirker opplevelsen av et likestilt og inkluderende arbeidsmiljø. De fire forholdene er forskjellsbehandling, trakassering, seksuell trakassering og ufrivillig deltid.

Undersøkelsen ble gjennomført høsten 2022. 3888 personer svarte på undersøkelsen. Det utgjør en svarprosent på 58 prosent. Det er betydelig ned fra forrige undersøkelse, men fremdeles innenfor normalen for denne type undersøkelser.

Hovedfunnene var:

- Det er liten eller ingen endring i andelen som opplever forskjellsbehandling
 - 10,1 prosent (393 ansatte) oppgir at de har opplevd forskjellsbehandling i løpet av det siste året. Det er prosentmessig likt som i 2020.
- Det er liten eller ingen endring i andelen som opplever trakassering
 - 10,6 prosent (411 ansatte) oppgir å ha opplevd trakassering det siste året. Det er prosentmessig likt som i 2020
- Det er en liten økning i andelen som opplever seksuell trakassering
 - 3 prosent (109 ansatte) oppgir at de har opplevd seksuell trakassering i løpet av det siste året. Det er en økning på 2,3 prosent fra 2020.
- Det er en liten nedgang i andelen som arbeider ufrivillig deltid.

Resultatene for hver seksjon er presentert for direktørenes ledergrupper. Resultatene på overordnet nivå er presentert for samlet lederkorps. Det er laget en oppfølgingsplan som skal følges opp både sentralt og i seksjoner og virksomheter.

Helsefremmende arbeidsplasser

Helsefremmende arbeidsplasser kjennetegnes av systematisk arbeid som skaper arbeidsglede, jobbgasjement, godt nærvær, gode resultater og lønnsomhet.

Kommunen har i 2022 fulgt opp forvaltningsrevisjon med fokus på arbeidsmiljø og sykefravær, som ble gjennomført av Østre Viken kommunerevisjon i 2021. Blant annet er det jobbet med en undersøkelse/analyse av årsaker til sykefravær. Det arbeides også med en arbeidsmiljøportal som en del av kommunens intranett Frekit. Målet med denne er at ulike aktører i HMS-arbeidet lett skal finne råd, tips og inspirasjon til arbeidsmiljø- og HMS-arbeidet. Man tar sikte mot lansering av denne sammen med nytt intranett i 2023.

Selv med utstakt tilrettelegging er det av ulike grunner ikke alle medarbeidere som har helse til å fortsette i egen stilling. Kommunen strekker seg da langt for å følge opp og prøve ut annet arbeid, og omplassere medarbeidere til annen stilling.

Utviklingen i sykefraværet

Sykefraværet i 2022 var 10,3 prosent, noe som er en økning på 0,8 prosentpoeng fra 2021. Sykefraværet i første kvartal var sterkt preget av et stort utbrudd av korona, etterfulgt av en periode med lavere fravær før en stigning igjen i 4. kvartal.

Sykefravær

	2020	2021	2022
Stab for virksomhetsstyring og økonomi	3,3		
Stab for innovasjon og utvikling	4,2		
Kommunedirektørens sentrale staber ¹⁾		4,0	5,9
Seksjon for kultur, miljø og byutvikling	5,2	5,1	6,6
Seksjon for teknisk drift	6,3	7,6	8,6
Seksjon for utdanning og oppvekst	8,5	9,6	10,1
Seksjon for helse og velferd	10,6	10,7	11,6
Totalt	8,8	9,5	10,3

Note 1: Stab for virksomhetsstyring og økonomi og Stab for innovasjon og utvikling er fra 2021 samlet under Kommunedirektørens sentrale staber.

Smidig organisasjon

Årsverk faste ansatte

ÅRSVERK FASTE ANSATTE (ST-%)				Q	:
	2020	2021	2022		
Fredrikstad kommune	4 884,0	4 920,9	4 865,4		
Sentrale staber	201,6	207,2	191,3		
Kultur, miljø og byutvikling	197,5	195,4	200,7		
Teknisk drift	520,3	531,7	523,8		
Utdanning og oppvekst	1 789,8	1 769,8	1 767,6		
Helse og velferd	2 173,7	2 216,8	2 182,0		
ØKUS og Tall Ship Races	1,0	1,0	1,0		

Andel heltid

ANDEL HELTID				Q	:
	2020	2021	2022		
Fredrikstad kommune	59%	60%	61%		
Sentrale staber	94%	95%	94%		
Kultur, miljø og byutvikling	59%	60%	61%		
Teknisk drift	84%	84%	85%		
Utdanning og oppvekst	73%	74%	74%		
Helse og velferd	43%	45%	46%		
ØKUS og Tall Ship Races	100%	-	-		

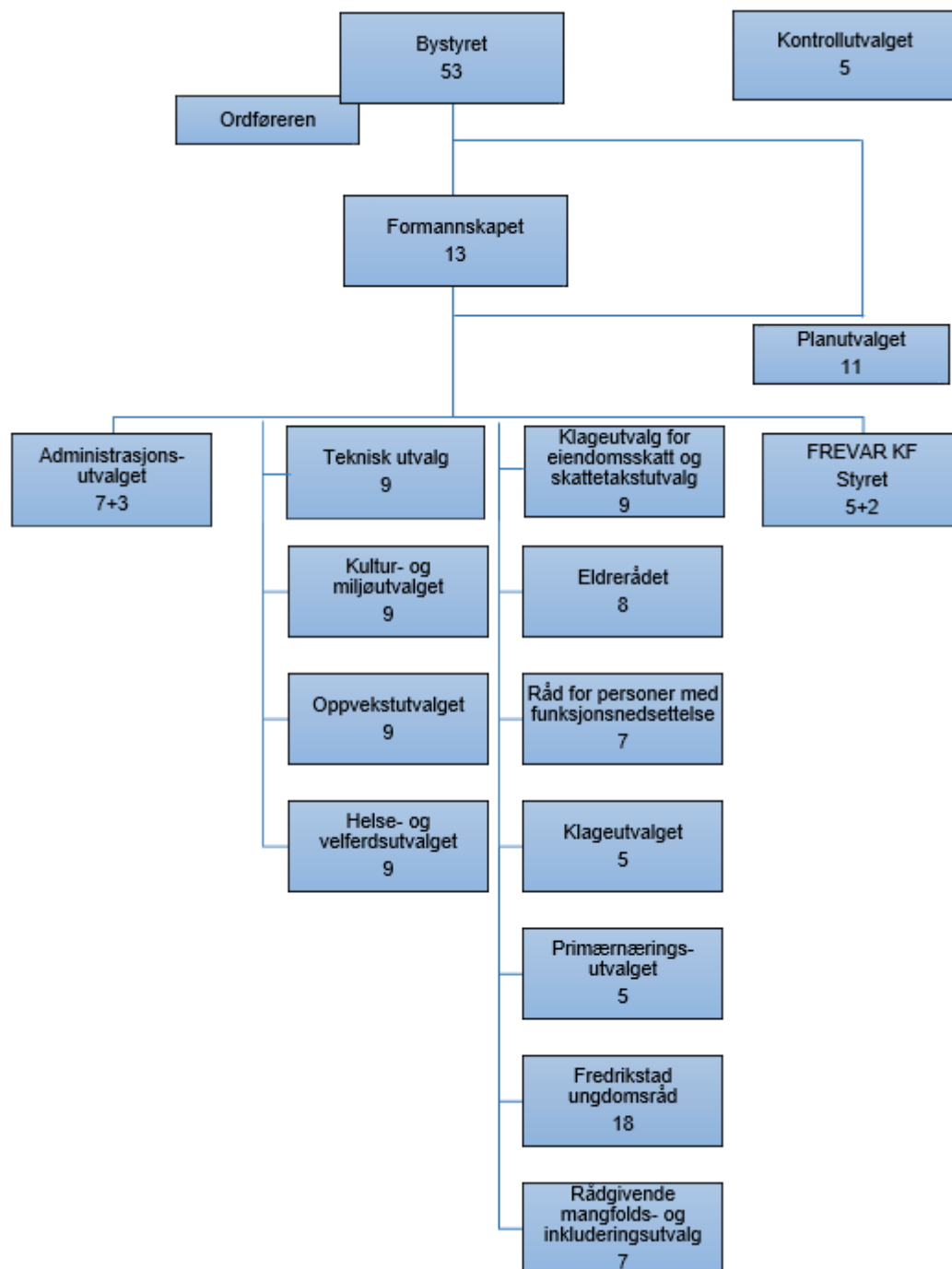
Antallet årsverk er redusert fra 2021 til 2022. Spesielt stabene har en prosentvis stor reduksjon, noe som er i tråd med politiske beslutninger om å redusere administrative stillinger.

Etter at heltidsandelen i kommunen gjennom flere år har beveget seg i riktig retning, ser vi også fra 2021 til 2022 en liten økning. Dette kan ha sammenheng med at det i siste del av 2022 har vært iverksatt økonomiske strakstiltak, med strengere vurdering av kommunens mål opp mot sentrale stillingsutlysninger. Det er derfor viktig at arbeidet med å utvikle heltidskultur fortsetter, og at man kan komme tilbake til den positive trenden. Som nevnt skal dette arbeidet nå i større grad forankres som en linjeaktivitet, støttet opp av kommunens stabsfunksjoner.

Organisering

Politisk organisering

Figuren nedenfor viser den politiske organiseringen i Fredrikstad kommune ved utgangen av 2022. Tallene viser antall medlemmer i de ulike organene.

Bystyret (53 representanter) ledes av ordføreren og er kommunens øverste myndighet. Det bestemmer hvilke utvalg og råd som skal etableres, hva de skal gjøre og hvilken myndighet de skal få.

De ulike tjenesteområdene ledes av fire politiske hovedutvalg: oppvekstutvalget, helse- og velferdsutvalget, kultur- og miljøutvalget og teknisk utvalg. Utvalgene disponerer de økonomiske rammene som bystyret tildeler dem.

Administrativ organisering

Figuren nedenfor viser den administrative organiseringen ved utgangen av 2022.

Kommunedirektørens sentrale staber består av stab for virksomhetsstyring og økonomi (VIRØK) og stab for innovasjon og utvikling (INNUT). Organisatorisk ligger politisk ledelse, kommunedirektør og brukerombud utenfor stabsseksjonen, men utgiftene til disse er en del av den totale budsjettammen. Stabsseksjonen har også en del fellesutgifter i budsjettammen, som gjelder hele kommuneorganisasjonen.

Seksjon for helse og velferd er organisert i fire etater og to virksomheter; etat omsorgssentre, etat hjemmesykepleie, etat tjenester til funksjonshemmede, etat friskliv og mestring, virksomhet mat, vaskeri og praktisk bistand og tildelingskontoret for helse og velferd. NAV Fredrikstad rapporterer også til seksjonen. I tillegg kommer en fagstab, som ivaretar drifts- og utviklingsoppgaver.

Seksjon for utdanning og oppvekst er organisert i tre etater; barnehageetaten, skoleetaten og etat for tjenester til barn og familier. I tillegg kommer en fagstab, som ivaretar drifts- og utviklingsoppgaver.

Seksjon for teknisk drift er organisert i tre etater og to virksomheter; etat for bygg og eiendom, etat for vann, avløp og renovasjon, etat for bydrift, prosjektutvikling og brann og redning. I tillegg kommer en fagstab, som ivaretar drifts- og utviklingsoppgaver.

Seksjon for kultur, miljø og byutvikling er organisert i tre etater; kulturetaten, miljø- og byutviklingsetaten og etat aktive liv. Seksjonen har ansvar for prosjektet The Tall Ships Races Fredrikstad 2023, og for programsatsingen Aktive Fredrikstad.

Tjenesteyting organisert gjennom kommunale foretak (KF) og interkommunale selskaper (IKS)

Kommunale foretak (KF) og eierandeler i interkommunale selskaper (IKSer) er en del av Fredrikstad kommune som konsern. Dette inngår i analyser av kommunens tjenesteproduksjon, sammenlignet med andre kommuner.

FREVAR KF

FREVAR KF skal forvalte og drifte kommunens prosessanlegg for avløpsrensing, vannproduksjon, energigjenvinning og avfallshåndtering. Tjenesteproduksjonen er delt i næringsvirksomhet og kommunale oppgaver. FREVAR driver også aktiv behandling av næringsavfall.

Virksomheten skal drives etter forretningsmessige prinsipper og levere tjenester på konkurransedyktige vilkår, sammenlignet med tilsvarende foretak og bedrifter. Alle avgiftsfinansierte tjenester som leveres til Fredrikstad kommune, leveres til selvkost. FREVAR KFs tjenester skal ytes til Fredrikstad kommune, men kan i tillegg tilbys andre.

FREVAR KF har omfattende aktivitet i tilknytning til miljø, sirkulærøkonomi og ressursgjenvinning. Det skal gjøres betydelige investeringer i forbrenningsanlegg, avfallssortering og vann- og avløpsrensing i ulike anlegg. FREVAR KF eier 43,6 prosent av aksjene i Fredrikstad Fjernvarme AS.

Østfold kontrollutvalgssekretariat (ØKUS)

Østfold kontrollutvalgssekretariat (ØKUS) er et interkommunalt samarbeid. Samarbeidet er en videreføring av Østfold Kommunerevisjon, etter at hoveddelen (utøvende revisjon) er utskilt som eget IKS. Sekretariatet var tidligere et interkommunalt samarbeid opprettet med hjemmel i den gamle kommunelovens § 27.

Interkommunalt utvalg mot akutt forurensning (IUA Østfold)

Kommunene har, ifølge forurensningsloven § 43, plikt til å sørge for nødvendig beredskap mot mindre tilfeller av akutt forurensning som kan inntreffe eller medføre skadevirkninger i kommunen. Videre har kommunene plikt til å samarbeide regionalt om beredskap mot akutt forurensning. IUA Østfold er organisert som et interkommunalt samarbeid etter kommunelovens § 19 Kommunalt oppgavefellesskap. Selskapet legger til rette for samarbeid om beredskap mot akutt forurensning mellom kommuner i Østfold-regionen, Viken Øst. Fredrikstad kommune er vertskommune for selskapet.

Borg Havn IKS

Borg Havn IKS er et interkommunalt selskap eid av Fredrikstad, Sarpsborg og Hvaler kommuner. Sarpsborg og Fredrikstad har begge eierandel på 48 prosent, og Hvalers eierandel er 4 prosent. Formålet med selskapet er offentlig havnevirksomhet. Selskapet er både et forvaltningsorgan og næringslivets tilrettelegger og partner innen sjøtransport og logistikk. Borg Havn IKS har som formål å samordne all kommunal havnevirksomhet i nedre Glommaregionen, og ivareta pålagte oppgaver etter havne- og farvannsloven. Borg Havn IKS driver også aktiv eiendomsutvikling av egne arealer for havnerelatert næringsutvikling. For at havnen skal kunne opprettholde og videreutvikle trafikkgrunnlaget, skal de kunne engasjere seg i alle former for havnetilknyttet virksomhet som vurderes hensiktsmessig og økonomisk fordelaktig for havnen og det næringsliv havnen skal betjene.

Østre Viken kommunerevisjon IKS

Østre Viken kommunerevisjon IKS er en interkommunal revisjonsordning, som utfører revisjonstjenester, selskapskontroll, etterlevelsesrevisjon og forvaltningsrevisjon. Selskapet reviderer også andre kommunale foretak og bedrifter. Oppdragsgivere er kontrollutvalgene i kommunene. Østre

Viken kommunerevisjon IKS eies av de 12 kommunene Aremark, Fredrikstad, Halden, Hvaler, Indre Østfold, Marker, Moss, Rakkestad, Råde, Sarpsborg, Skiptvet og Våler.

Driftsassistansen i Viken IKS

Driftsassistansen i Viken IKS er et interkommunalt selskap som eies av 11 kommuner i Viken. Selskapets hovedoppgave er å bistå eierkommunene med rådgivende ingeniørtjenester og teknisk assistanse innen vann- og avløpsfagfeltet.

Selskapet skal bistå kommunene slik at deres vannforsynings- og avløpssystemer tilfredsstiller egne og myndighetenes krav, og være en faglig veileder og et kompetanseorgan for medlemmene. En felles målsetting for alle kommunene er å gi innbyggerne best mulig drikkevannskvalitet og trygghet for at avløpsvann blir behandlet ved hjelp av de best mulig tilgjengelige teknikker, slik at rekreasjonsområder og øvrige resipienter blir minst mulig belastet. Selskapet skal også være et ressurs- og kompetansesenter innenfor vann- og avløpstjenester for eierkommunene.

Øst 110-Sentral IKS

I forbindelse med politireformen er brannvesenets 110-sentraler samlokalisert med politiets operasjonssentraler. Det er en felles 110-sentral for Follo, Romerike og Østfold, som dekker 29 kommuner. Selskapet drifter alarmsentral for brann og redning til kommuner i Øst politidistrikt. Hovedoppgavene er mottak og registrering av nødmeldinger, å kunne opprettholde kommunikasjon med den som melder ulykken, alarmering av mannskaper og kommunikasjon med innsatsstyrkene, samt samordning med nødalarmsentralene for helse og politi. Selskapet skal sikre alarmering og utkalling av tilstrekkelig innsatsstyrke og overordnet vakt etter mottak av nødmelding, samt sikre best mulig støtte, informasjon, og samordning til innsatsstyrke, stab og relevant ledelse, samt etablering av samband med innsatsstyrken, overordnet vakt og øvrige nødetater.

Østfold Avfallssortering IKS

Østfold Avfallssortering IKS er et interkommunalt selskap som eies av Movar IKS sammen med 5 kommuner (Fredrikstad, Halden, Hvaler, Rakkestad og Sarpsborg). Selskapet skal etablere og drifte et nytt og effektivt avfallssorteringsanlegg for deltakerkommunene.

Søndre Viken IPR

Søndre Viken IPR er et regionalt politisk samarbeidsorgan. Det interkommunale politiske rådet skal legge til rette for samarbeid mellom kommunene og felles forståelse for utfordringene i regionen, og arbeide for en samfunnsutvikling som bidrar til at regionen er bærekraftig, et godt sted å leve, og attraktiv for næringsdrivende og besøkende. Rådet vil kunne samarbeide om, og behandle saker innen, områder som arealplanlegging, transport (NTP), kollektivtrafikk, havner og fergesamband, klima og miljø, videregående opplæring, fagskole, tannhelse, kulturminner, idrett og friluftsliv og næringsutvikling, samt generelt kommune- og regionsamarbeid. Rådet er et politisk organ, hvor konsensus tilstrebes for å finne felles løsninger og uttale seg i politiske og strategiske spørsmål.

Helse og velferd

Foto: Ricardo Skyrud

Innledende kommentar

Helse- og velferdstjenestenes oppgaver er å tilby relevant hjelp når innbyggerne har behov for det. De skal gi likeverdige, trygge og effektive tjenester, medvirke til god helse og livskvalitet, styrke tjenestemottakernes egenmestringsevne og gi pårørendestøtte. Dette innebærer en individsentrert tilnærming, sammen med faglige- og kvalitetssikrede tiltak.

Håndteringen av koronapandemien hadde stort fokus og krevde mye ressurser, også gjennom første halvdel av 2022. Pandemien har vist at organisasjonen har god beredskap og evne til å tilpasse seg en ny og krevende situasjon.

Samtidig har 2022 vært utfordrende med stramme økonomiske rammer. Seksjonen har gjennom året jobbet systematisk med omstilling, ved å dreie og forsterke arbeidet med å utvikle virkningsfulle, kostnadseffektive, trygge og likeverdige tjenester, med helsefremmende og forebyggende hovedfokus.

Gitt utfordringene som samfunnet og kommunen står overfor, må det endringer til for å møte framtidens behov for helse- og omsorgstjenester. Mål og strategier fokuserer på viktigheten av forebyggende og helsefremmede tiltak, kombinert med økt tilrettelegging og mangfold i boligtilbudet og flere hjemmebaserte tjenester, for å redusere behovet for tradisjonelle institusjonstilbud. Samtidig er det strategisk viktig å sikre tilstrekkelig tilgang til både korttidsopphold i institusjon og botilbud med heldøgns tjenester, som ivaretar både likeverdige, trygge og effektive tjenester, og miljømessig bærekraft.

Plan for helse- og omsorgsbygg mot 2040 er en langtidsplan for botilbudet innen heldøgns omsorg for eldre og syke i Fredrikstad kommune. Planen er behandlet i to omganger. Del 1, som omfattet kunnskapsgrunnlag, mål og strategier, ble behandlet i 2021. I september 2022 ble hele planen, inkludert del 2 om byggutvikling, behandlet og vedtatt. Nye Helseparken Onsøyheimen tas i bruk med totalt 120 plasser fra 2023, og store deler av 2022 har gått med til å planlegge overflytting av pasienter fra Fredrikstad korttidssenter.

Seksjonen følger opp en rekke nasjonale innsatsområder og styringssignaler; Pasient- og brukersikker kommune, helhetlige pasientforløp, pårørendestøtte, kvalitetsreformen for eldre, flere i arbeid og redusert utenforskap gjennom inkludering og kvalifisering av utsatte grupper på arbeidsmarkedet. Vi har arbeidet videre med heltidssatsingen, økt kompetanse og forbedringsarbeid innen arbeidsorganisering og turnus, og jobber målrettet med å øke rekrutteringen til helsefaglige stillinger som er vanskelige å få besatt, spesielt sykepleiere og leger.

Arbeidet med temaplan for palliative helse- og omsorgstjenester, en faglig tilnærming og organisering av tjenestetilbudet til alvorlige syke og døende, har pågått gjennom store deler av året og behandles i helse- og velferdsutvalget tidlig i 2023. Underveis i planarbeidet har det blitt igangsatt forbedring av praksis, og besluttet endringer i organisering og lokalisering av tjenester.

Seksjonen hadde et netto merforbruk på 24,7 millioner kroner, som skyldes økt brukerbehov og mindre effekt av innsparingstiltak. Merforbruket tilsvarer 1,04 prosent av nettorammen til seksjonen. Det har vært krevende å håndtere et innsparingskrav på 55,3 millioner kroner, og seksjonen har hatt en måloppnåelse på 51 prosent. Samtidig har koronakompensasjonen fra staten, bystyrets kompensasjon av lønnsveksten, god effekt av strakstiltakene og integreringstilskudd til bosetting av flyktninger bidratt til å redusere noe av merforbruket.

Viktige hendelser

Koronapandemien

Håndteringen av pandemien hadde stort fokus og krevde mye ressurser også gjennom første halvdel av 2022. Dette førte til at mange oppgaver måtte nedprioriteres. Pandemien har vist at organisasjonen har god beredskap og evne til å tilpasse seg en ny og krevende situasjon. Nye måter å gi tjenester på har blitt utviklet i høyt tempo.

Plan for helse- og omsorgsbygg mot 2040

Plan for helse- og omsorgsbygg mot 2040 er en langtidsplan for botilbudet innen heldøgns omsorg for eldre og syke i Fredrikstad kommune. Særskilte botilbud for personer med utviklingshemming og psykiske helseutfordringer omfattes ikke av denne planen. Plan for helse- og omsorgsbygg mot 2040 er behandlet i to omganger. Del 1, som omfattet kunnskapsgrunnlag, mål og strategier, ble behandlet i 2021. I september 2022 ble hele planen behandlet og vedtatt.

Doktorgradsprosjekt i offentlig virksomhet

Tildelingskontoret for helse og velferd har fått støtte til gjennomføring av et prosjekt gjennom Norges forskningsråd, ved at en ansatt har fått et doktorgradsstipendiat ved Vitenskapelig høgskole i Oslo. Doktorgradsprosjektet er en kvalitativ studie av interaksjonen mellom saksbehandler og bruker ved tjenestetildelingsprosesser, med fokus på å fremme brukerens egne ressurser og mestring. Prosjektet startet 1. november.

Barnekoordinator

Som en del av Likeverdsreformen har regjeringen innført en utvidet rett til koordinatorordning for familier som har, eller venter, barn med alvorlige funksjonsnedsettelse eller helseutfordringer. Endringen trådte i kraft fra august 2022. Det er koordinerende enhet i virksomhet tildelingskontoret som har ansvaret for å motta meldinger, oppnevne barnekoordinator, samt gi opplæring og veiledning.

Arkivintegrasjon

Kommunens elektroniske pasientjournal og administrative system, Gericar, har blitt integrert med et arkivsystem som gjør at kommunen kan gå over til fullelektronisk saksbehandling. Gericar inneholder alle sentrale funksjoner for saksbehandling, oppfølging av pasienter og administrativ oversikt for virksomhetene i kommunen. Denne digitale arkiveringen har flere fordeler; innholdet blir tilgjengelig der brukeren/saksbehandleren/helsepersonellet er, det er store besparelser med både plass/arkivrom og materiale og porto, dokumenter blir raskt tilgjengelige og det gir bedre personvern ved god tilgangsstyring.

Økonomisk støtte

Fra 1. september 2022 skal barnetrygden i sin helhet holdes utenom beregning av sosialhjelp. Stortinget vedtok i desember at sosialhjelpsmottakere fikk ekstra økonomisk støtte til jul. Hver mottaker fikk 1 000 kroner, pluss ytterligere 1 000 kroner per barn. Husbanken ga i perioder ekstra bostøtte til kompensasjon for høye strømpriser.

Bosetting av ukrainske flyktninger

Som følge av krigssituasjonen i Ukraina, ble det bosatt 185 ukrainske flyktninger i Fredrikstad kommune i 2022. Det ble gjennomført rekruttering og oppbemanning for å sikre forsvarlige tjenester. Til sammen har dette bidratt til rask etablering av gode rutiner for mottak av flyktningene.

Leve hele livet

Kvalitetsreformen *Leve hele livet* understreker at et aldersvennlig samfunn skapes ved å sette brukerperspektivet først, ved å mobilisere arbeids- og næringsliv, kommuner og lokalsamfunn, sivilsamfunn og interesseorganisasjoner. Reformen stimulerer til en bred innsats i et langsiktig perspektiv. Strategien ble behandlet og vedtatt av bystyret mars 2022.

Fastlegeutfordringen

Fastlegeordningen er nasjonalt under press og medfører store utfordringer for kommunen, både med å rekruttere og beholde nok fastleger. Årsakene til dette er sammensatt. Kommunen har iverksatt flere tiltak for å møte situasjonen, blant annet rekrutteringstiltak i form av økt etableringstilskudd, større fagmiljø, samt nye måter å arbeide og samarbeide på, gjennom digitale verktøy. Det er etablert to nye fem-legepraksiser; Glomma legesenter og Sellebakk legekantor, hvor tanken er at større fellesskap vil gi bedre fleksibilitet for de ansatte.

Slik gjorde vi det i 2021

Å leve i Fredrikstad

Brukermedvirkning og tydelige forventningsavklaringer

- Tjenesteområdene har et spesielt fokus på individuell tilrettelegging av tjenestetilbudet, blant annet gjennom *Hva er viktig for deg?* –kampanjen.
- Ivaretagelse av barnets stemme, retten til å bli hørt og medvirke.
- Omsorgssentrene benytter en praksismodell kalt VIPS, som metode for å implementere personsentrert omsorg. Det er tett samhandling med brukerne om tjenestene og utvikling av tiltaksplan. Som hjelpemiddel benyttes også pasientsikkerhetstavler.

Pårørende er en ressurs og viktig samarbeidspart

- Pårørendesenteret tilbyr veiledningssamtale, rådgivning og informasjon om pårørendes rettigheter og muligheter, og hjelp til å komme i kontakt med andre pårørende. Senteret understøtter og drifter sosiale treffpunkt for pårørende som temamøter og åpen kafé, og pårørende kan delta i ulike gruppetilbud og mestringskurs.
- I 2022 har 209 pårørende henvendt seg til pårørendesenteret for veiledning og råd.
- Samarbeid med de frivillige pårørendeorganisasjonene er et viktig fundament for etablering og drift av pårørendesenteret. Organisasjonene har egne tilbud til pårørende, som grupper, sosiale treffpunkt, informasjon og veiledning.
- Pårørende er en viktig kunnskapskilde, en ressurs og samarbeidspartner i recoveryprosessen til brukerne. Ved å tilby denne form for tjeneste, likeverdig kunnskapsbase og dialogforum, kan pårørende stå i en krevende livssituasjon uten selv å bli syk.
- Digital innbyggjerdiallog via helsenorge.no er tatt i bruk.

Helsefremmende arbeid og hverdagsmestring er grunnlaget i all tjenesteyting

- Hverdagsrehabiliteringsteamet brukes i intern opplæring og ved oppfølging av pasienter.
- I 2022 fikk 84 pasienter hverdagsrehabilitering. Henvisningene kom fra fastlege, spesialisthelsetjeneste og andre tjenester. 17 prosent av henvisningene kom fra hjemmesykepleien.
- Velferdsteknologi benyttes som forebyggende og helsefremmende tiltak. Bruk av velferdsteknologi kan bidra til at flere kan bo hjemme lenger, gi større mestingsfølelse, økt trygghet og bedre helse.
- *Strategi for Leve hele livet* i Fredrikstad (en kvalitetsreform for eldre) ble vedtatt av bystyret i mars 2022.

Redusere levekårsutfordringer

- Fontenehuset Fredrikstad er et lavterskel arbeidsorientert klubbhus for mennesker som har, eller har hatt, psykiske helseutfordringer. Det er et viktig bidrag for å utjevne levekårsforskjeller og øke den enkeltes selvhjelpenhet, deltagelse og medvirkning i nærmiljø og lokalsamfunn.
- Gjennom økt bruk av Husbankens økonomiske og boligsosiale virkemidler søker en å oppnå bedre boforhold og økt trygghet, stabilitet og verdighet for vanskeligstilte hushold.
- Bruk av kommunens velferdsrab skal bidra til at det jobbes på tvers av tjenestene i kommunen med utgangspunkt i behov og ønsker som innbygger/familie selv har.
- NAV har etablert tilbud om økonomisk rådgivning ved biblioteket.

Utvikle differensierte botilbud

- Det jobbes videre med et nytt Holmen II-konsept (større omsorgsboligprosjekt for eldre).
- Tildelingskontoret har en gjennomgang og evaluering av eksisterende boligmasse, hvor manglende botilbud identifiseres i samarbeid med øvrige etater. Tildelingskontoret deltar også i et samarbeid om redesign av eksisterende boliger.
- Etat omsorgssentre er i gang med å etablere en avdeling tilrettelagt spesielt for personer med utviklingshemming.
- En tverrsektoriell styringsgruppe bestående av ledere fra tildelingskontoret, NAV, etat friskliv og mestring, Seksjon for teknisk drift og Seksjon for kultur, miljø og byutvikling utarbeidet et utviklingsnotat om differensierte boliger til vanskeligstilte innen psykisk helse og rus, med anbefalinger om bo- og tjenestetiltak etter kartlegging av målgrupper, behov og mulighetsrom. Konkrete tiltak for unge, eldre, voksne og kvinner er formidlet til politisk og administrativ ledelse for vurdering og beslutning om videre framdrift. Kommunen fikk i 2022 tilskuddsmidler fra Helsedirektoratet til delvis drift av et av tiltakene – Kattis Hus (krisesenter og midlertidig botilbud for kvinner i aktiv rus).

Innovasjon og tjenesteutvikling

- Etat omsorgssentre er tatt opp i KS sitt program TØRN, som innebærer å ta i bruk digitalt tilsyn som en del av utøvelse av tjenester.
- Tildelingskontoret har fått støtte til gjennomføring av et doktorgradsstipendiat. Prosjektet er en kvalitativ studie av interaksjonen mellom saksbehandler og bruker ved tjenestetildelingsprosesser, med fokus på å fremme brukerens egne ressurser og mestring.
- Avlastningen for barn og unge fikk tildelt midler fra statsforvalteren i 2021 og 2022 for å gjennomføre prosjektet *Ambulant team og barnepalliasjon*. Prosjektets formål var å utvikle relevante og virkningsfulle tjenester til barn og unge med sammensatte behov, og å imøtekomme pårørendes behov for fleksibilitet. Prosjektet har sett at det er et stort behov for koordinering av tjenestene rundt barn og unge. Koordinering er en tjeneste som tar tid, og erfaring innenfor habilitering og kjennskap til aktuelle samarbeidspartnere anses som en styrke for å øke samarbeidet. Prosjektet vurderer at det er behov for bredere og mer omfattende omorganisering for å få helhet i tjenester til barn og unge. Prosjektet er avsluttet per 31.12. I etat friskliv og mestring er det opprettet en egen avdeling som heter *Tverrfaglige tjenester til barn, unge og familier*. Denne avdelingen har tenkt å arbeide ambulant inn mot barn og familier som en tjeneste langt ned i innsatstrappa.
- Det startet et prosjekt i skolehelsetjenesten i 2021, i samarbeid med helsevern for barn og unge, der fysioterapeuter skulle inngå i tjenesten. Fokuset var på helsefremmende skoler. Prosjektet ble videreført i 2022, og gikk over i en ny fase der de definerte tiltakspakkene ble iverksatt og gjennomført ved alle de involverte barneskolene. Fysioterapeutene i prosjektet har erfart godt samarbeid med de involverte helsesykepleierne, og prosjektet har fått positive tilbakemeldinger fra både elever, lærere og rektorer. I slutten av 2022 meldte tre nye barneskoler sin interesse for deltagelse, og det er igangsatt planlegging med tanke på å inkludere disse og gradvis flere andre aktuelle skoler.

Nok ansatte med riktig kompetanse i hele stillinger

- Ved virksomhet mat, vaskeri og praktisk bistand ansettes det kokker med fagbrev. Fire ansatte ved vaskeriet har tatt fagbrev i vaskerifag.
- Etat friskliv og mestring har et utstrakt samarbeid med kompetanseinstitusjoner for kompetanseutvikling, forskning og tjenesteutvikling. Etaten er praksisarena for studenter, og har inngått forpliktende intensjons- og praksisavtaler med utdanningsinstitusjoner.

Aktivt samarbeid med frivillig sektor

- Det er stort fokus på samarbeid med frivillige organisasjoner og frivilligsentralen. Omsorgssentrene tar imot og følger opp frivillige i tjenesten. Alle bemannede omsorgsboliger samarbeider godt med ulike frivillige lag og foreninger.
- Etat friskliv og mestring drifter en rekke samhandlingstiltak og pilotprosjekter med ideell, frivillig

sektor. Samhandlingen er ledelsesstyrt, forpliktende, avtalebasert og praktisk orientert. Eksempler på tiltak; Eldre hjelper eldre, Med hjerte for Lisleby, Treffpunkt, treningsgrupper for eldre, samordnet mottak for løslatte, FFK Gatefotball, Fontenehuset Fredrikstad, Psykt bra mangfold og Bykoret.

Å skape i Fredrikstad

Styrke samhandlingen mellom kommunen, lokalt næringsliv, Høgskolen i Østfold og Norges miljø- og biovitenskapelige universitet i Ås

- Økt samskaping med Høgskolen i Østfold, med SimFredrikstad som felles kompetansearena. Senteret har en egen koordinator, som leder arbeidsgruppen fag og samskaping, og jobber målretta med innovasjon og kompetanseutvikling. Senteret vil også favne andre seksjoner i kommunen og bidra til felles kompetanseutvikling.

Styrke samarbeidet mellom det offentlige og næringslivet for å etablere flere lærlingplasser

- Omsorgssentrene tok imot 621 studenter og elever og la til rette for gode praksisplasser. Etaten har tatt imot 25 lærlinger gjennom ordinært inntak og 70 personer i arbeids- og språkpraksis.
- NAV sine virkemidler er markedsført til arbeidsgivere gjennom bedriftsbesøk, frokostmøter og bransjemøter.
- NAV har arrangert rekrutteringstreff/speedintervjuer for kommunen og bransjene servering, lager/logistikk, barnehage, bygg og anlegg.
- NAV startet *jobbcafé* på St. Croix-huset og Fontenehuset.
- NAV videreførte samarbeidet med fylkeskommunen om sosialrådgiver ved Glemmen og Frederik II videregående skole.

Styrke kunnskapen om, og formidlingen av, hva som finnes av kompetansemiljøer i Nedre Glomma

- Etat hjemmesykepleie har bidratt til å etablere fagskolens utdanning *Medisinsk virksomhet* for helsefagarbeidere, i tett samarbeid med Helsefelleskapet i Østfold.

Å møte framtiden i Fredrikstad

Redusere utslippene som oppstår andre steder som en konsekvens av vårt forbruk

- Seksjonen har som mål å redusere matsvinn med 20 prosent, og har satt i gang tiltak for å oppnå dette.
- Økt bruk av digital møtevirksomhet og e-læring ved kompetansehevende tiltak.
- Vaskeriet benytter biogass.
- Det arbeides målrettet med miljøsertifisering av alle virksomheter. 70 prosent av alle virksomheter i seksjonen var miljøsertifiserte i 2022, samme andel som i 2021. Det var tre nye sertifiseringer og ingen resertifiseringer. Ordningen med miljøfyrtårnsertifisering av kommunale virksomheter avvikles fra og med 2023 (vedtatt tiltak i økonomiplan 2023–2026).

Prioritere fossilfrie og effektive transportløsninger

- Det prioriteres bruk av sykkel og miljøvennlige transportløsninger i ambulant tjenestetilbud. El-sykler har vært kjøpt inn til bruk i de virksomheter som har behov for transportløsninger. Flere av tjenestebilene er erstattet med el-biler. Alle biler som benyttes til praktisk bistand er elektriske.

Økonomisk resultat

Tall i tusen kroner	Regnskap	Budsjett	Avvik i kr.	Avvik i %
Brutto utgifter	3 250 538	3 028 662	-221 876	-7,33
Brutto inntekter	847 568	650 430	197 138	30,31
Netto resultat	2 402 970	2 378 232	-24 738	-1,04

Seksjonen hadde et netto merforbruk på 24,7 millioner kroner, som skyldes økt brukerbehov og mindre effekt av innsparingstiltak. Koronapandemien har preget virksomhetene også i store deler av 2022. Totalt har seksjonen fått kompensert 77,8 millioner kroner i koronamidler fra staten.

Strakstiltakene har gitt en innsparing på 16,7 millioner kroner, og integreringstilskudd til bosetting av flere flyktninger gav et bedre resultat for seksjonen på rundt 31 millioner kroner. I oktober vedtok bystyret å kompensere seksjonen med 30 millioner kroner for økt lønnsvekst utover budsjett.

Avviket i brutto utgifter skyldes merforbruk på lønn, kjøp av tjenester, stønadsutbetalinger og avsetninger til fond (ubrukte øremerkede midler). Merinntekter relaterer seg til sykelønnsrefusjoner, oppholdsbetaling i institusjon, tilskudd ressurskrevende tjenester og integreringstilskudd for flyktninger med bosettingstid under 5 år.

Koronapandemien har krevd omdisponering av personalressurser og medført utgifter til testing, utstyr, beredskapslager, flere ekstra sykehjemssenger samt utgifter til vaksinerings. Totalt fikk seksjonen tilført 77,8 millioner kroner i koronamidler fra staten.

Stab og fellestjenester har et netto mindreforbruk på 38,3 millioner kroner. Dette skyldes i hovedsak økt integreringstilskudd, økt tilskudd for ressurskrevende tjenester, koronamidler, effekt av strakstiltak og mindre bruk av omstillingsmidler.

Tildelingskontoret for helse og velferd har et merforbruk på 11,4 millioner kroner. Det skyldes et merforbruk innenfor BPA-ordninger og omsorgsstønad. Utgifter til overliggere fra sykehuset er noe mindre enn budsjett, men samtidig har kommunen hatt flere korttidsplasser gjennom året som har gitt økte utgifter. Det er et mindreforbruk på lønn grunnet vakante stillinger etter innføring av strakstiltak.

Tjenester til funksjonshemmede har et merforbruk på 41,6 millioner kroner, som i hovedsak er relatert til lønn, overtid, drift, kjøp av tjenester og liten effekt av innsparingstiltak. Det er en økning innenfor alle områder. Flere brukere har omfattende tjenester, og det er en økning i kapittel 9-vedtak (tvang overfor personer med psykiske lidelser) som påvirker økonomien. Strakstiltakene har bidratt til å redusere noe av merforbruket.

Etat omsorgssentre har et mindreforbruk på 14,0 millioner kroner, i hovedsak på grunn av merinntekter på egenandeler for oppholdsbetaling i institusjon og flere sykehjemsplasser i 2022.

Etat hjemmesykepleie, inkludert korona- og vaksinasjonssenteret, har et merforbruk på 13,2 millioner kroner. Det skyldes økt brukerbehov, kjøp av fastlegehjemler og utgifter til vikarbyrå for fastleger på legekantor. Det er utfordringer med å rekruttere og dekke kommunale legetjenester. Høyt sykefravær har gitt stort behov for vikarer og det har medført bruk av overtid. På grunn av økt brukerbehov har det gjennom perioder av året vært nødvendig å sette inn ekstralister i hjemmesykepleien, og flere alvorlig syke og døende pasienter har valgt å avslutte livet hjemme. De har i snitt fem døgn med helt eller delvis døgnbemanning siste fem døgn av livet. Strakstiltakene har bidratt til å redusere merforbruket.

Etat friskliv og mestring har et merforbruk på 14,6 millioner kroner. Det skyldes i hovedsak kjøp av tjenester, begrenset effekt av innsparingstiltak, økt brukerbehov og mangel på boliger for

vanskeligstilte personer med rusproblematikk. Det arbeides målrettet med å tilbakeføre tjenestemottakere til tilbud i egen kommunal regi. For å lykkes i dette arbeidet er man avhengig av at kommunen kan tilby egnet bolig til den enkelte. Oppussinger av boliger tar tid og forsinkelser har medført at flere av de private kjøpene forlenges. Det har også vært en økning i utgifter til bosetting av flyktninger, hvilket er finansiert av integreringstilskudd.

Mat, vaskeri og praktisk bistand har et merforbruk på 3,8 millioner kroner, som i stor grad er relatert til lønn, økte matvarepriser, mindre salg og lav effekt av innsparingstiltak.

NAV har et mindreforbruk på 7,7 millioner kroner, og resultatet kan i hovedsak forklares med økte inntekter til integreringsområdet. I løpet av året er det utbetalt 5,2 millioner kroner mer til sosialhjelpsmottakere enn budsjettet. Det skyldes flere mottakere og økt bosetting av flyktninger. Med økt antall mottakere er det flere familier med barn som har mottatt hjelp. I desember fattet Stortinget vedtak om å gi mottakere av sosialhjelp en ekstra utbetaling til jul. I henhold til ordførers vedtak 30. desember (sak 1/22, jamfør delegeringsreglementets hastefullmakt) ble NAV sin budsjetttramme styrket med 2 millioner kroner til formålet. NAV brukte rundt 2,5 millioner kroner til ekstra utbetaling av sosialhjelp, og noe overtid for ansatte.

Økt behov for midlertidig botilbud og økte strømkostnader for husholdningene har gitt merutgifter på 8 millioner kroner, sammenlignet med 2021.

Fra 01.09.2022 trådte Stortingets vedtak om at barnetrygden i sin helhet skal holdes utenom beregningen av sosialhjelp i kraft. Det gjelder nå alle kommuner. I tillegg er satsen for individstønad/tiltakspenger ved deltagelse i statlig regi redusert.

Innsparingstiltak og økte inntekter

Innsparingskravet i 2022 for seksjonen var estimert til 55,3 millioner kroner. Effekten er beregnet til 28,2 millioner kroner. Koronasituasjonen har også i 2022 gjort det utfordrende å innfri de konkrete innsparingstiltakene.

For å kompensere dette, samt det økte behovet for helse- og omsorgstjenester, ble det vedtatt ansettelse- og innkjøpsstopp, vikar- og overtidskontroll og reduksjon i reise-, seminar- og kursvirksomhet. Strakstiltakene gav en effekt på 16,7 millioner kroner.

<i>Tall i tusen kroner</i>	Budsjettert beløp	Oppnådd beløp	Kommentarer til oppnåelse
Tjenester til funksjonshemmede			
Turnus- og bemanningsgjennomgang	-12 900	-700	En avdeling har gjennomgått tiltaket og det har gitt en innsparing på 1 årsverk.
Reduksjon i private kjøp	-11 000	-9 000	Ved inngangen til 2022 var det 11 private kjøp. Fem kjøp ble avsluttet og to nye kjøp kom til. Status per 31.12 er 8 private kjøp.
Gjennomgang av boligkonsept	-1 125	0	Ikke gjennomført.
Natt-team	-350	0	Ikke gjennomført.
Organisasjonsendringer	-3 256	-800	Delvis gjennomført med 1 årsverk.
Friskliv og mestring			
Reduksjon i støttekontakttjenesten	-1 000	-1 000	Gjennomført.
Restriktiv bruk av vikarer	-1 450	-1 450	Gjennomført.
Reduksjon i administrative tjenester	-250	-250	Gjennomført.
Endring i drift	-700	-700	Gjennomført.
Reduksjon i private kjøp	-7 500	-500	Ved inngangen til 2022 var det 15 private kjøp. Et kjøp ble avsluttet og tilbakeført i oktober.
Flyktningarbeid – samlokalisering og synergier av ressurser	-1 600	-1 600	Gjennomført.
NAV			
Redusere sosialhjelpsutgifter	-8 500	-8 500	Gjennomført.
Flyktningarbeid – samlokalisering og synergier av ressurser	-2 100	-2 100	Gjennomført.
Mat, vaskeri og praktisk bistand			
Økte inntekter	-2 000	0	Ikke gjennomført.
Stab og fellestjenester			
Reduksjon i administrative tjenester	-1 070	-1 070	Gjennomført.
Midler til HVU sin disposisjon	-500	-500	Gjennomført.
Sum i anslåtte beløp	-55 301	-28 170	

Utdanning og oppvekst

Foto: Irina Belcikova, Mostphotos

Innledende kommentar

2022 startet som 2021 sluttet; i en pandemi med økt smitte og nye varianter av koronaviruset. Omikron-varianten var på full fart fram, og skapte utfordringer med å holde våre barnehager og skoler åpne de første ukene i 2022. Det ble fra KS sin side framforhandlet gode ordninger for ansatte i barnehager og skoler, slik at overtid og ekstraarbeid kunne bidra til å holde barnehagene og skolene åpne.

Våren 2022 overtok Seksjon for utdanning og oppvekst ansvaret for koronavaksinasjonen, og vaksineringsen ble flyttet til lokalene til tidligere Kråkerøy helsestasjon.

Til tross for en utfordrende start på året har mye viktig arbeid blitt utført gjennom 2022:

- Plan for skolebygg del II og gjennomføring av fire folkemøter og LSU-plansamling.
- Kvalitetsmeldinger/tilstandsrapporter for alle tre etater ble politisk behandlet høsten 2022.
- Kvalitetsplaner for etatene ble politisk behandlet høsten 2022. Planene gir retning for det samlede arbeidet med barn og unge. Alle tre planene har en lik fellesdel som framhever viktigheten av helhet og sammenheng i oppveksttjenestene. I tillegg har planene hver sin fagspesifikke satsingsdel for de neste fire årene.
- Omorganisering av seksjonens fagstaber til en felles stab. Stabens arbeid og retning gis gjennom de vedtatte kvalitetsplanene, og skal støtte opp om utvikling og samhandling i oppveksttjenestene.
- Sammenslåing av PP-tjenesten, Pedagogisk fagteam barnehage og Ressursteamet skole til en ny virksomhet Fredrikstad Pedagogisk-Psykologiske Senter.
- Samling for nyutdannede lærere i barnehager og skoler startet opp igjen med fysiske samlinger etter pandemien.

Vi så tidlig i 2022 at tjenesteutviklingen raskt ble utfordrende, med store økninger i barn med behov av tjenester i barneverntjenesten. Videre så vi at utviklingen i ungdomsmiljøene ble tydelig mer krevende og økt bekymring fra rektorer og politiet ble formidlet.

Fredrikstad kommune, og Seksjon for utdanning og oppvekst, opplevde tidlig i 2022 at kostnadsøkningen og tjenestebehovet i befolkningen økte langt utover det budsjettene forutsatte. Det ble iverksatt strakstiltak for å begrense kommunens og seksjonens kostnadsvekst, og prognose for merforbruk. Tiltakene berørte områder som vikarer, ansettelses, innkjøp og reiser/kurs. Våre ledere tok grep i tråd med strakstiltakene og klarte å redusere det forventede merforbruket vesentlig.

Viktige hendelser

Seksjon for utdanning og oppvekst utformet i 2022 en tiltakstrapp som legger føringer for at tilbud og innsats skal gis så langt ned i trappa som mulig, slik at tilbudet gis til flest mulig. På det nederste trappetrinnet er det tilbud til alle barna i kommunen, på trinn to er det tilbud til noen barn, på trinn tre er det tilbud til færre barn og på trinn fire er det tilbud til få barn.

Det ble innført to gode nasjonale støtteordninger i SFO. 12 timer gratis SFO til førstetrinnselever gir absolutt alle på 1. trinn mulighet til å delta i det viktige fellesskapet som SFO er. I tillegg søkte på og mottok Fredrikstad kommune midler som kunne gi 1. trinnselever fra lavinntektsfamilier gratis SFO. Begge disse ordningene har bidratt til at det er flere barn på SFO enn i fjor.

10. trinnselevene har igjen vært på besøk på videregående skole, etter to års pause på grunn av pandemien. Dette er lærerike dager som skal bidra til å gjøre valget om videregående skole enklere og mer betydningsfullt for framtidig karrierevalg.

Våren 2022 overtok seksjonen ansvaret for koronavaksinasjonen, og vaksineringsen ble flyttet til lokalene til tidligere Kråkerøy helsestasjon.

Slik gjorde vi det i 2022

Å leve i Fredrikstad

Seksjon for utdanning og oppvekst utformet i 2022 en tiltakstrapp som legger føringer for at tilbud og innsats skal gis så langt ned i trappa som mulig, slik at tilbudet gis til flest mulig. På det nederste trappetrinnet er det tilbud til alle barna i kommunen, på trinn to er det tilbud til noen barn, på trinn tre er det tilbud til færre barn og på trinn fire er det tilbud til få barn.

I tillegg gir etatsvise kvalitetsplaner føringer som stiller krav til seksjonen, det interne samarbeidet og også samarbeidet med eksterne. Kvalitet i oppveksttjenestene er avhengig av en felles forståelse av hva vi skal oppnå, både innenfor egen virksomhet, i etat og i seksjon, en felles forståelse av at vi er avhengige av hverandre, og at vi sammen må finne ut hvordan vi når målene. Dette arbeidet startet på høsten gjennom implementering av planene. Utviklingsarbeidet vil pågå i seksjonen de nærmeste årene.

Kapittel 8 i barnehageloven skal sørge for at alle barn får en trygg og god barnehagehverdag. Innføring av det nye kapittelet som trådte i kraft i 2021 har hatt stort fokus i Fredrikstad i 2022.

Barnehagen skal legge til rette for foreldresamarbeidet og god dialog med foreldrene. Barnehagene i Fredrikstad tar del i foreldrestøtteprogrammet Foreldrekompasset, som skal gis sammenhengende gjennom hele oppvekstforløpet og bidra til å trygge foreldre i sin rolle.

Elevundersøkelsen er den årlige undersøkelsen der elever får si sin mening om læring og trivsel i skolen. Det er obligatorisk å gjennomføre Elevundersøkelsen for 7. trinn og 10. trinn. Trygghet og trivsel er avgjørende for læring og utvikling. Det å bli sett, lyttet til, møtt med tydelig og varm grensesetting er svært viktig for våre barn og unge.

Tidligere undersøkelser har vist at elevene er mer motiverte på lavere trinn enn på ungdomstrinnet. I år ser vi at det er flere som opplever å være umotiverte på de lavere trinnene enn før, noe som er bekymringsfullt. Hva årsakene til dette er, kan være vanskelig å fastslå sikkert. Det kan være effekter av lange perioder med nedstenging og at elevene har blitt «avskolet» og mangler trening i det å være elev. Andre årsaker kan være at det faglige trykket i skolen har økt, for å ta igjen det tapte, og at noen elever opplever det som krevende. En tredje årsak kan være i læringsmiljøet. For selv om Fredrikstadskolen ligger godt over landsgjennomsnittet i trivsel, ser vi lokalt at det er flere elever som har opplevd mobbing «en sjelden gang». Disse tallene har økt noe, men er under landsgjennomsnittet som ligger noe høyere. Vi ser også en liten økning i digital mobbing på 7. trinn, mens det for 10. trinn er en liten nedgang for denne indikatoren. Det er likevel ikke en ønsket utvikling og derfor noe som skolene har høy bevissthet rundt.

For Fredrikstadskolen viser årets elevundersøkelse at elevene stort sett har høy trivsel og et godt læringsmiljø. De fleste elevene har noen å være sammen med i friminuttene og opplever støtte fra både hjem og skole. De fleste elevene er også motivert for skolearbeidet og opplever god støtte fra lærerne i fag, og på mange av indikatorene ligger Fredrikstad godt over landsgjennomsnittet i positiv forstand. Samtidig ser vi at noen flere elever enn før, rapporterer på at de ikke opplever å være motivert for skolearbeidet og at de ikke opplever å få den hjelpen de trenger av lærerne i fag. Noen flere elever enn i fjorårets undersøkelse svarer også at de ikke jobber med skolearbeid i særlig grad. Dette samsvarer med at flere enn før opplever seg mindre motiverte for skolearbeid.

Som de to foregående årene ble også eksamen våren 2022 avlyst.

Arbeidet med demokrati i skolen har hatt fokus i 2022. Etter at «Hovedavtalen for elever» ble vedtatt i 2021, har det vært jobbet godt med elevrådsarbeid i skolene. Det har vært arrangert samlinger for elevrådskontaktene på skolen, hvor et fellesskap for dette arbeidet har blitt utviklet.

Skoleåret 21/22 ble benyttet til å arbeide med en stor prosess rundt det å ha en felles digital plattform for alle elever i Fredrikstadskolen. Arbeidet resulterte i at elevene har tilgang til et læringsunivers fra et av de store, norske forlagene. Lisensen er kjøpt inn for tre år for kontinuitet og god framdrift. Alle elevene fra 3.-10. trinn har egen bærbar enhet, mens for første- og andretrinns elevene så er det to som deler på en enhet. Det er også flere mindre læringsverktøy som finnes i den kommunale pakka, i tillegg til at skolene hadde midler til å kjøpe inn bøker.

I 2022 ble det innført to gode nasjonale støtteordninger i SFO. 12 timer gratis SFO til førstetrinns elever gir absolutt alle på 1. trinn mulighet til å delta i det viktige fellesskapet som SFO er. I tillegg søkte på og mottok Fredrikstad kommune midler som kunne gi 1. trinns elever fra lavinntektsfamilier gratis SFO. Begge disse ordningene har bidratt til at det er flere barn på SFO enn i fjor.

Også i 2022 ble det arrangert sommerskole/sommeraktiviteter i Fredrikstad. 35 forskjellige kommunale, fylkeskommunale og frivillige aktører gjennomførte 43 aktiviteter i løpet av sommerferien 2022. Tilbudene ble gjennomført med tilskudd fra flere forskjellige aktører, kombinert med egeninnsats fra Fredrikstad kommune gjennom bruk av personalressurser fra kommunikasjonsavdelingen, KMB og UO. Det var et ekstra fokus på deltakelse fra grupper som i utgangspunktet er underrepresentert i fritidsaktiviteter, for eksempel barn som vokser opp i vedvarende lavinntekt, barn fra språklige minoritetsfamilier og barn med funksjonsnedsettelser.

Å skape i Fredrikstad

Lavt utdanningsnivå og levekårsutfordringer i Fredrikstad setter store krav til virksomhetene i utdannings- og oppvekstseksjonen. Et av hovedmålene for grunnopplæringen i Norge og i seksjonens plan for kvalitet, er å bidra til at elever og voksne deltakere fullfører og består videregående opplæring. Dette er en av de viktigste indikatorene på om oppvekstseksjonen i Fredrikstad kommune lykkes. Opplæringen skal være så god at barna, elevene og de voksne deltakerne kommer inn på ønsket utdanningsprogram og -sted. Opplæringen skal dessuten legge et godt nok grunnlag til at elevene har mulighet til å gjennomføre og bestå videregående opplæring.

Det er svært positivt å se at Seksjon for utdanning og oppvekst er i god utvikling, og at gjennomføringsgraden i videregående opplæring er svakt økende. Støtte- og oppfølgingstjenestene i etat tjenester til barn og familier bidrar i dette arbeidet gjennom å samarbeide med barn, ungdom, familier, skolene og barnehagene både med forebyggende tiltak, men også med andre typer tiltak som kan motvirke frafall i videregående opplæring og utenforskap i arbeidslivet.

Samarbeidet med de videregående skolene i nedre Glomma-regionen ivaretas blant annet gjennom et rådgivernettsverk for karriereveiledere.

10. trinns elevene har igjen vært på besøk på videregående skole etter to års pause på grunn av pandemien. Dette er lærerike dager, som skal bidra til å gjøre valget om videregående skole enklere og mer betydningsfullt for framtidig karrierevalg.

Å møte framtiden i Fredrikstad

Både barnehagens rammeplan og læreplanen for grunnskolen (LK20) har bærekraftig utvikling som et av tre tverrfaglige temaer som skal være gjennomgående i alt barna lærer, både i barnehagen og på skolen. For barnehagen er bærekraftig utvikling også forankret i barnehagens verdigrunnlag. Bærekraftig utvikling omfatter natur, økonomi og sosiale forhold og er en forutsetning for å ta vare på livet på jorden slik vi kjenner det. Slik sett handler bærekraftig utvikling om at barn skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen.

Temaet bærekraftig utvikling skal bidra til at elevene i grunnskolen skal forstå miljørelaterte dilemmaer og utviklingstrekk i samfunnet, og hvordan de kan håndteres. Barnehagebarn og elever skal lære og erfare at bærekraftig utvikling handler om å verne om livet på jorda og å ta vare på behovene til mennesker som lever i dag, uten å ødelegge framtidige generasjoners muligheter til å dekke sine behov.

Økonomisk resultat

Tall i tusen kroner	Regnskap	Budsjett	Avvik i kr.	Avvik i %
Brutto utgifter	2 384 067	2 285 143	-98 924	-4,3
Brutto inntekter	410 333	327 352	82 981	25,3
Netto resultat	1 973 734	1 957 791	-15 943	-0,8

Seksjon for utdanning og oppvekst hadde et netto merforbruk rett i underkant av 16 millioner kroner. Dette skyldes i hovedsak merforbruk på 48,2 millioner kroner innen etat for tjenester til barn og familier og et samlet mindreforbruk på 32,4 millioner kroner for etatene skole og barnehage.

Seksjonens netto merforbruk skyldes merforbruk i barnevernet og tjenester til enslige mindreårige, hvor institusjonsplasseringer, fosterhjem og hjelpetiltak er de største kostnadsdriverne. I tillegg startet seksjonen året med et høyere fastlønnsnivå etter lønnsoppgjøret i 2021 enn hva som var forutsatt i budsjett og rapporterte månedlig om suksessivt økende overskridelser på fastlønn. Dette vedvarte fram til bystyret i oktober vedtok å kompensere seksjonen for dette, med en budsjettstyrking på 23,7 millioner kroner.

På slutten av året ble seksjonen fullt ut kompensert for bokførte ekstraordinære koronautgifter, i tillegg til at lønnsoppgjøret for 2022 for lærere og pedagoger etter en lang prosess endte i rikslønnsnemnda i februar 2023. Resultatet av dette ble et oppgjør med virkning kun fra streikens slutt den 27. september, og ikke fra mai måned, som forutsatt i budsjett. Sammen med effekten av de vedtatte strakstiltakene, hadde overnevnte momenter en positiv effekt på regnskapsresultatet for seksjonen, som endte med mindre overskridelser enn prognosene tidligere på året tilsa.

Etat barnehage hadde et samlet mindreforbruk på nesten 12 millioner kroner, blant annet på grunn av økte refusjonsinntekter for utenbys barn, effekter av vedtatte strakstiltak og kompensasjon for koronarelaterte utgifter.

De kommunale barnehagene hadde et samlet mindreforbruk på 5,6 millioner kroner. Tilskudd til private barnehager endte på 2,0 millioner kroner mer enn budsjett, på grunn av at en barnehage var varslet nedlagt, men som allikevel ble opprettholdt. Fredrikstad kommune hadde en netto merinntekt på 5,3 millioner kroner i refusjon fra andre kommuner for utenbys barn.

Pedagogisk fagteam endte året med et merforbruk på 1,7 millioner kroner, grunnet økning i antall vedtak og omfang.

Årsresultatet for etat skole viser et mindreforbruk på 20,4 millioner kroner. En av hovedårsakene til dette er et vesentlig positivt avvik på fastlønn for lærere, på grunn av utfallet av lærerstreiken.

En stor del av gjenstående lønnsavvik i etaten er knyttet til variabel lønn for korttidsfravær og bruk av vikarer, overtid og ekstrasjelp. Dette er i stor grad knyttet til koronarelatert fravær, og koronakompensasjonen på 16 millioner kroner dekker opp for dette.

I 2022 har etaten høyere utgifter til spesialundervisning i friskoler enn budsjettet, med et avvik på omkring 3,1 millioner kroner grunnet økning i vedtakenes omfang.

Skoleskyss og generelt transport/turutgifter har også vesentlige negative budsjettavvik på til sammen 3,9 millioner kroner. Utgifter til skoleskyss og spesialskyss samlet har økt med over 8,5 prosent fra 2021 til 2022.

SFO ender totalt med et stort positivt budsjettavvik, til dels på grunn av noe høyere inntekter på ordinære egenandeler enn budsjettet, men aller mest grunnet den nye ordningen for gratis 12-timers SFO for 1. trinnselever. Statlige midler for å dekke ordningen høsten 2022 var høyere enn faktisk inntektskutt og dette har gitt et positivt budsjettavvik på omtrent 4,5 millioner kroner. Avviket reduseres noe ved behov for økt bemanning som følge av høyere dekningsgrad.

I tillegg har Fredrikstad Internasjonale skole (FRIS) mottatt høyere norsktilskudd og integreringstilskudd enn forutsatt i budsjett, som følge av økt flyktningetilstrømning fra Ukraina. Integreringstilskudd per person justeres ikke i henhold til bosettingstidspunkt på året.

Etat tjenester til barn og familier har, for regnskapsåret 2022, et høyt merforbruk på 48,2 millioner kroner. 2022 var et krevende år for alle etatens virksomheter, med omstillinger, nye lovverk, oppvekstreformen med finansieringsutfordringer, rekrutteringsutfordringer på rett kompetanse, fremdeles et år preget av pandemi, og ettervirkninger av pandemien.

Bystyrets styrking av lønnsbudsjettet og mottatte koronamidler var med på å justere for et høyt merforbruk i barneverntjenesten, der barnevernet og tjenester til enslige mindreårige, samlet hadde et merforbruk på 52 millioner kroner.

Innsparingstiltak og økte inntekter

Innsparingstiltak	Budsjett	Oppnådd beløp	Kommentar
Justere bemanning i tråd med bemanning og pedagognorm Barnehage	-2 000	-1 000	Delvis oppnådd. Faktisk effekt er vanskelig å beregne. Både smittevernstiltak og kommunedirektørens strakstiltak gjør det vanskelig å måle effekten mot ordinær drift
Læremidler og lisenser	-1 200	-1 200	Oppnådd. Det er nedlagt mye arbeid knyttet til læremidler i skole gjennom 2022, og det er etablert felles digitale pakker sentralt, som alle virksomhetene benytter seg av. Innkjøp og disponering av analoge læremidler foregår fortsatt på hver enkelt skole.
Nedjustering av tilbud FRIS	-3 800	-1 000	Delvis oppnådd. Tiltaket var delt inn i flere underpunkter, og to av disse er utført: - Avvikling av kantinedrift - Avvikling av mor og barn tilbud Det har ikke vært mulig å redusere timeantall som først anslått, på grunn av lovkrav. Som følge av krigen i Ukraina har det vært behov for store endringer på FRIS gjennom 2022. Grunnet stor flyktningstilstrømning og mange nye deltakere i norskopplæring, har skolen måttet oppjustere tilbud istedenfor å nedjustere. Mindre innsparing i dette tiltaket enn planlagt er dekket inn av høyere norsktilskudd og integreringstilskudd som følger med nyankomne flyktninger innenfor målgruppen.

Økte refusjoner regional NAV-avtale FRIS	-1 500	0	Ikke oppnådd. Dette tiltaket er ikke oppnådd som planlagt grunnet opphør av avtale etter vårsemester 2022. Mindreinntekter som følge av at avtalen opphører midtveis i året må dekkes inn med lavere lønnskostnader som følge av mindre ressursbehov i dette tilbudet hos FRIS. Ansatte som har vært tilknyttet undervisning av disse deltakerne er omdisponert til arbeid med flyktninger fra Ukraina.
Omstilling pedagogiske tjenester	-3 000	0	Innsparingstiltaket er en del av en større og mer omfattende prosess. For regnskapsåret 2022 er det vanskelig å hente ut økonomisk gevinst på dette tiltaket, men det har vært en god prosess rundt kommunens pedagogiske tjenester som har ført til samlokalisering av alle kommunens pedagogiske tjenester inn under en virksomhet fra 1.1.23 – og deretter vil gi rom for å hente ut gevinster fra høsten 2023.
Samkoordinering og økt samhandling i etatens tjenester	-6 000	-4 000	Tiltaket inneholder flere ulike underliggende tiltak: - Barnebolig - Redusert sykefravær, og lavere turnover - Reduserte kostnader på kjøp av tjenester
Omstilling EMF	-13 000	-6 000	- Reduksjon i faste årsverk. Oppnådd 5 årsverk – gir en innsparing på 4,2 millioner kroner - Overgang fra aktiv til hvilende natt med 7/12 dels effekt – innsparing på ca. 1,7 millioner kroner
Sum	-30 500	-13 200	

Teknisk drift

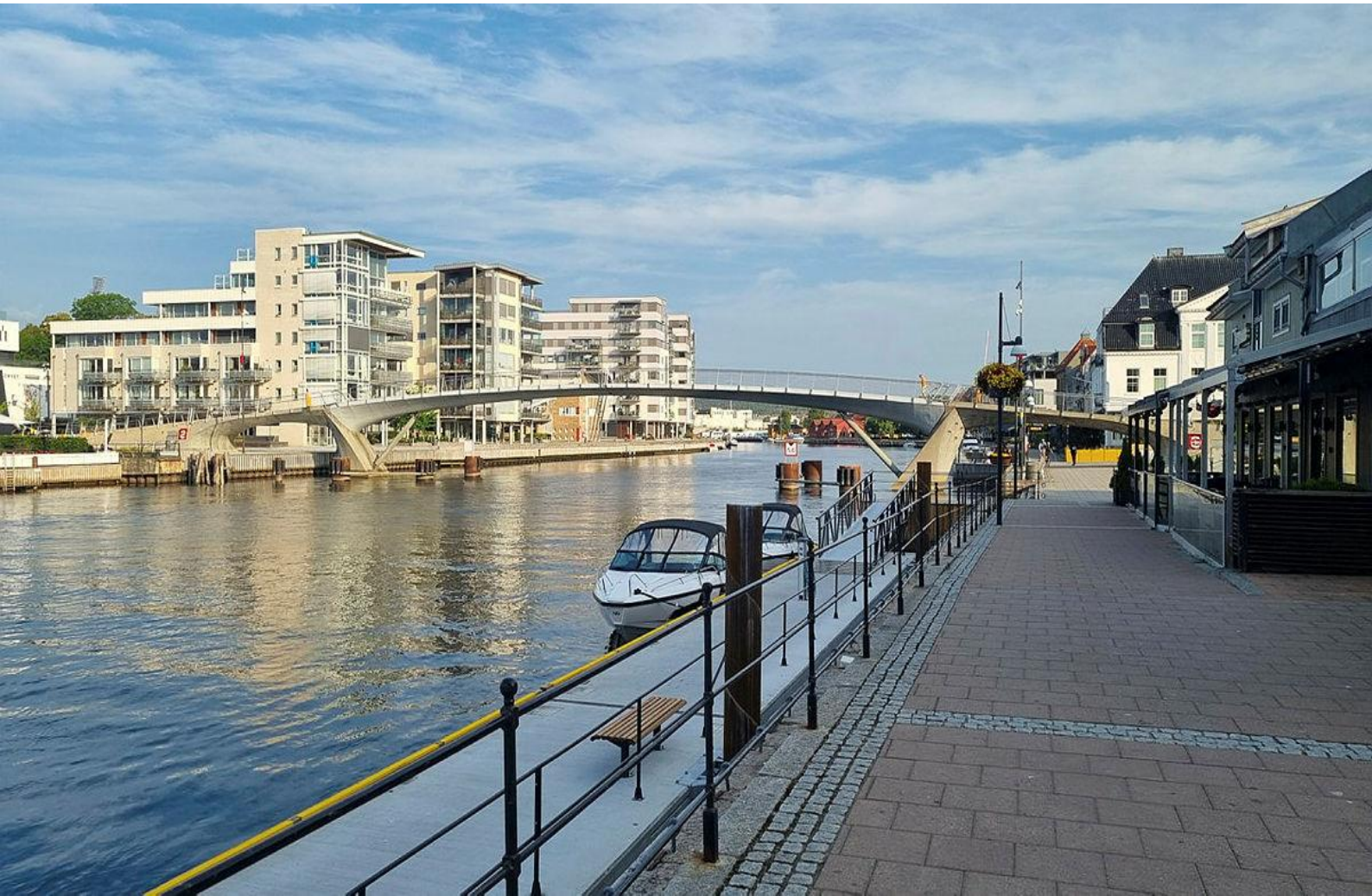

Foto: Celine Scheffe Martinsen

Innledende kommentar

Seksjonen utfører flere samfunnskritiske oppgaver. Rent drikkevann, avløpshåndtering, innsamling av husholdningsavfall og forsvarlig brann- og redningsberedskap er eksempler på dette.

2022 har vært preget av krig i Europa, etter at Russland gikk til militær invasjon av Ukraina. For seksjonen har dette medført høyere energikostnader enn forventet. I tillegg til å opprettholde en forsvarlig drift av tjenestene, har året vært preget av økonomiske sparetiltak og energireduserende tiltak.

Det er alltid et mål å levere gode tjenester til innbyggerne våre. Fokus på utskiftning av vann- og avløpsledninger er høyt, og kravet om fornying av henholdsvis 9 000 meter vannledninger og 8 000 meter avløpsledninger per år prioriteres. I 2022 ble det fornyet 6 310 meter vannledninger og 9 095 meter avløpsledninger, og det ble investert 230,8 millioner kroner knyttet til kommunens vann- og avløpsnett.

Det ble gjennomført tilstandsbasert vedlikehold og oppgraderinger for om lag 59,5 millioner kroner.

Viktige hendelser

Prøveordning for innsamling av matavfall

Det ble igangsatt et prøveprosjekt for innsamling av matavfall på deler av østsiden i Fredrikstad, hvor omtrent 1100 husstander fikk utdelt en avfallsbeholder til oppsamling av matavfall. Prøveprosjektet ble gjennomført for å kunne innhente nødvendig erfaring og kunnskap med en innsamlingsordning for matavfall hos husholdningene. I løpet av testperioden ble det samlet inn 93 tonn med matavfall.

Østheimveien boligprosjekt

Østheimveien boligprosjekt ble ferdigstilt. Dette boligprosjektet var for unge voksne med serviceyting fra kommunen, med leiligheter og personalbase. Kommunen har vært byggherre, og beboerne eier sine egne leiligheter.

Lisleby allé

Ny sykkelvei med fortau langs Lisleby allé ble ferdigstilt sommeren i samarbeid med Bypakke Nedre Glomma. Dette er en del av kommunens satsing på gående og syklende. Prosjektet omfattet i tillegg til nytt sykkelveianlegg, også nye vann- og avløpsrør. Dette var byens første fossilfrie infrastrukturprosjekt, hvor det også ble benyttet elektriske maskiner. Som følge av dette har det vært en reduksjon av klimagassutslipp sammenliknet med en dieseldrevet byggeplass.

Energi-kostnader

Energiprisene var gjennom året vedvarende høye. Kraftkrisen skyldes begrenset tilgang på kraft. Det var lav fyllingsgrad i norske vannmagasin, og stor etterspørsel i det europeiske markedet. Gassmarkedet i Europa preger prisbildet for alle energiformer. Fjernvarmepriser følger spotpris for strøm. I forhold til opprinnelig budsjett ble kostnadene for energi cirka tredoblet. Seksjonen fikk økt driftsramme to ganger i løpet av året, for å kunne håndtere de økte energikostnadene.

Slik gjorde vi det i 2021

Å leve i Fredrikstad

Det ble startet en kampanje for byens 4. klasser. Disse har bærekraft på fagplanen sin og etat for vann, avløp og renovasjon har vært ute på skolene. Der tilbys informasjon om kildesortering, gjenvinning, avfallhåndtering og bærekraft. Barna får også delta i egne kildesorteringsaktiviteter, og

fokus er her på ting som ofte gjøres feil i husholdningene. Det tilbys undervisning om dette to ganger i året til alle skolene i Fredrikstad.

Gjennom etablering og drift av nærmiljøparker, lekeplasser og aktivitetsanlegg, samt å øke andelen belyste turveier, er det tilrettelagt for fysisk aktivitet og muligheter for sunne valg. Blomster og dekor er brukt som en del av byens kulturuttrykk og skaper interesse for byens rike parkhistorie. Utsmykningen har fulgt årstidene og markeringene, og kasser og urner har vært fylt. Det har vært utstrakt bruk av sesongbeplantning og dekorelementer til markering av ulike årstider/arrangementer.

Byfergene har fortsatt preget bybildet med et godt og stabilt fergetilbud. Byfergene er med på å utvide mulighetene for å ta seg ut på tur, eller la være å bruke bil inn til sentrum.

Sykkelprogrammet har bidratt til at innbyggerne kan ta miljøvennlige valg ved å tilrettelegge for syklende og gående.

Gatelysarmaturer i LED bidrar til økt sikkerhet og trygghet gjennom bedre lys i områder hvor det foretas utskiftinger av eldre armaturer. Det ble skiftet ut 1 515 gatelysarmaturer til LED.

Det er plassert ut 19 smarte søppelkasser på utvalgte steder, som ved populære turområder, badeplasser, langs Glommastien og i Gamlebyen.

Brannvesenet har gjennomført tilsyn av særskilte brannobjekter, tilsyn av farlig stoffer, samt tilsyn av boliger og fritidsboliger. Prosjekt "trygg hjemme" har vært gjennomført for utsatte grupper. I tillegg har de undervist i 6. klasse og fulgt opp barnehagene i kommunen.

Å skape i Fredrikstad

Energiforbruk reduseres gjennom ENØK-prosjekter. Eksempler på prosjekter er utskiftning av ventilasjonsanlegg i Borgehallen, installering av nye luft-vann varmepumper i nærvarmesentral for Kjølberg bosenter, og utbedret varmestyring på Begby skole.

Arbeidet med forprosjekt Gjenbruk og redesign ble startet opp. Prosjektet omhandler hvordan kommunen kan ta i bruk flere ubrukte brukte møbler på tvers av virksomheter.

Det har vært fokus på økt digitalisering på gatelys, med ny lys- og styringsteknologi for gatelys. I prosessen med anskaffelse av nytt styrings- og administrasjonssystem for all gatebelysning i kommunen er det jobbet for at ny infrastruktur skal ha smart teknologi for styring og registrering av gatelys.

Måling av strømforbruk til gatelys er pålagt og gatelysanleggene bygges om fortløpende for å redusere antallet umålte anlegg. Armaturene i nettselskapene sine stolper erstattes med armaturer med egen energimåler som selv kan levere forbruk per enhet til nettselskapet. Nytt styrings- og administrasjonssystem for gatelys er på plass og arbeidet med utskifting til LED-armaturer utføres fortløpende avhengig av de økonomiske midler som er til rådighet. Målsettingen er skifte av 2000 armaturer i året, og det ble byttet ut 1515.

Skoleungdom har vært inne til arbeidsuker. Hensikten er å motivere ungdom til å velge utdanning i håndverksfag.

Seksjonen har samarbeidet med Norges miljø- og biovitenskapelige universitet på Ås. Det har vært arrangert forelesninger og heldagsbefaring på masterkurs for landskapsarkitekter, og det er skrevet en masteroppgave om vegetasjonsbruk i Fredrikstad med bistand og sensur fra våre medarbeidere innen faget. I dette arbeidet har studenter fått veiledning og svar på mange av sine spørsmål. Dette engasjementet bidrar til økt kompetanse og styrker kommunens levering av tjenester.

De aller fleste utbyggingsprosjekter i Fredrikstad er i regi av private utbyggere. Kommunen er med i planlegging av prosjektene og stiller tekniske krav til vann- og avløpsinfrastruktur. Det utarbeides utbyggingsavtaler og etter ferdigstilling overtar kommunen ledningsnett og pumpestasjoner. De største prosjektene har vært Haugstenåsen, Sorgenfri, Byhaven (Værste), område Veum gamle sykehus, Bellevue, FMV vest, Pancoveien Industriområde, Gressvik torg, Gressvik langs Vesterelva og Trosvikstranda.

Å møte framtiden i Fredrikstad

Det ble arrangert miljølørdag sammen med Østfold Avfallssortering IKS (ØAS), Norsk institutt for bærekraftsforskning AS (NORSUS) og FREVAR KF. Det var stand i byen med blant annet kildesorteringsoppgaver, med fokus matsvinn og kildesortering.

Det er fokus på blå-grønne løsninger i vann- og avløpsanlegg. Arbeidet med åpning av Veumbekken gjennom Holmegata er et viktig bidrag.

Naturmangfoldet sikres ved å ta vare på store, verdifulle gamle trær, verdifull vegetasjon og lokaliteter. Det er arbeidet med bevaring og utvikling av blomsterenger og kystlynghei. Naturlige dammer bevares og svartelistearter som stillehavsøsters og kjempebjørnekjeks bekjempes. Ved planting av insektsvennlige arter og etablering av gode vegetasjonsdekker, er det tatt hensyn til å bidra til økt biomangfold.

Det er arbeidet med etablering og drift av turstinett og grønne korridorer for å bidra til at antall gående og syklende øker i Fredrikstad. De grønne korridorene skal binde sammen elva, sjøen og marka.

Skjærgårdstjenesten har en viktig rolle innen naturoppsyn, miljøvern og innsats mot marin forurensning. Dette er tjenesteområder med økende fokus, både i form av overvåkning, innsamling av avfall, lokalisering og fjerning av større gjenstander og holdningsarbeid. Skjærgårdstjenesten er også sentral i arbeidet med koordinering av frivillige og ryddeaksjoner.

Det er økende utfordringer knyttet til håndtering av overvann. Derfor er det opprettet et eget arbeidslag som rensker og rydder grøfter, bytter ut veisluk og jobber for at flomveier hele tiden skal være åpne.

Det har vært løpende fokus på luftkvalitet. Sammen med Statens vegvesen, Viken fylkeskommune og Sarpsborg kommune har det i flere år vært en felles plan for feiing og renhold av offentlige veier.

Det er stort fokus på lekkasjesøking slik at lekkasjemengden blir lavest mulig. Lekkasjemengden ble vesentlig redusert med cirka 30 fra 2021 til 2022. Vinteren 2021 var kald med mye tele og er, sammen med økt fokus på lekkasjesøk, hovedårsak til reduksjonen for lekkasjeprosenten dette året. Det ble tatt i bruk et nytt lekkasjeprogram som viser lekkasjemengder i lekkasjesonene på en enkel og bra måte. Fornyelse av gammelt vannledningsnett medvirker også til mindre lekkasjevolum.

Rundt 25 prosent av avløpsnett i kommunen er av type fellessystem, det vil si at avløp og overvann ikke er skilt i hvert sitt rør. Det arbeides kontinuerlig med å bytte ut disse rørene med rør av typen separatsystem. Første generasjon separatsystem, som ble anlagt mellom 1970 og år 2000 er ikke fullstendig separert. Enkelte private stikkledninger fører overvann inn i kommunalt avløpsnett. Grunnvann lekker enkelte steder inn i avløpsnett. Det arbeides med å finne og fjerne overvann på 1. generasjon separatsystem. Det er et tidkrevende arbeide. I budsjettet ble det avsatt midler til å opprette tre stillinger som skal danne team overvann, som utelukkende skulle arbeide med fjerning av overvann fra spillvannsnettet.

Mattilsynet setter krav til 100 prosent reservevannsdekning i en periode på inntil to måneder. Mattilsynet har bekreftet at Fredrikstad nå har en fullgod reservevannsløsning, men krever at kommunen utreder økt mengde reservevann i framtiden. Reservevannsutredningen ble slutført dette året.

Anleggsprosjektet i Lisleby allé hadde, som første anleggsprosjekt i Fredrikstad, deler av maskinparken fossilfri.

Økonomisk resultat

	Regnskap	Budsjett	Avvik i kr.	Avvik i %
Brutto utgifter	1 393 350	1 300 122	-93 228	-7,2
Brutto inntekter	845 283	800 496	44 787	5,6
Netto resultat	548 067	499 626	-48 441	-9,7

Årsresultatet viser et merforbruk på 48,1 millioner kroner. Av dette er 11,6 millioner kroner knyttet til rammefinansiert virksomhet. Merforbruk skyldes blant annet økte energikostnader og utgifter til tilstandsbasert vedlikehold. Næringsrenovasjon leverte et positivt resultat på 1,3 millioner kroner over budsjett.

Energikostnadene totalt for seksjonen endte på 139,5 millioner kroner, som er 12,6 millioner kroner over budsjett. Dette er etter bystyrets styrking, på totalt 57,0 millioner kroner. Av dette er om lag 2,1 millioner kroner knyttet til selvkostområdene vann, avløp og renovasjon, 3,6 millioner kroner er knyttet til samferdsel og parkering, 4,0 millioner kroner er knyttet til kommunale boliger og 2,8 millioner kroner er knyttet til formålsbygg.

Etat for bygg og eiendom hadde et merforbruk på 15,4 millioner kroner. Av dette gjelder 6,7 millioner kroner boligområdet, hvor hovedårsaken til merforbruket er knyttet til økte energiutgifter og økte materialkostnader.

Etat for vann, avløp og renovasjon hadde et merforbruk på 34,4 millioner kroner. Hovedårsaken til merforbruket er knyttet til økte kapitalkostnader og økte kostnader til FREVAR KF.

Etat for bydrift hadde et mindreforbruk på 1,6 millioner kroner, som i hovedsak skyldes høyere inntekter enn budsjettet på parkering. Det er merforbruk på utgifter knyttet til energi og vintervedlikehold og faste dekker.

Brannvesenet har hatt et merforbruk på 2,5 millioner kroner, som i hovedsak skyldes beredskapsrelaterte hendelser, overtid og et økt antall utrykninger sammenlignet med foregående år.

Innsparingstiltak og økte inntekter

Tall i tusen kroner	Budsjettert beløp	Oppnådd beløp	Kommentarer til oppnåelse
Avvikle avgiftsfritak for gateparkering for elbiler i grønn sone	500	500	Oppnådd
Dykkertjenesten, kostnadsfordeling tilstøtende kommuner	300	0	Brannvesenet har ikke hatt kapasitet til å arbeide med dette.
Riktig oppregulering av festekontrakter	600	600	Oppnådd
Økt avkastningskrav til boligforvaltning	2 500	0	På grunn av økte energiutgifter, økte kommunale avgifter og oppussing av leiligheter.
Opphør av brøyting og drift av veilys langs private veier	1 400	1 200	Det har ikke vært mulig å si opp det antall oppdragstakere, da vi må opprettholde brøyteroder for offentlige veier.
Utsette og forskyve innvendige og utvendige vedlikeholdsoppgaver	1 000	0	Merforbruk pga. skyldes el-kontroll og påfølgende retting av feil.

Tall i tusen kroner	Budsjettert beløp	Oppnådd beløp	Kommentarer til oppnåelse
Justere nivået på eksterne serviceavtaler og tilhørende utbedringer	600	100	Arbeidet ble startet i 2022, men grunnet oppsigelsestid m.m. er ikke hele beløpet blitt realisert dette året.
Utbygging av tekniske komponenter, sanitærutstyr og driftsmateriell reduseres til det som er strengt nødvendig. Utbedring av solskjerming reduseres og sykehjem prioriteres.	600	0	Satt inn tiltak for å redusere merforbruk. Økt behov for utbedringer av driftskomponenter. Spesielt solskjerming er utsatt.
Planlagte reansettelser er skjøvet ut i tid, og opplæring, kurs, kjøp av verktøy og utstyr redusert til et minimum. Mindre bruk av vikarer og ekstrahjelp.	4 970	1 393	Utsettelse av reansettelser har ført til mer bruk av vikarer og overtid til arrangementer. Kurs kun utført innen sikkerhet og lovpålagte kurs.
Redusert husleie Cityterminalen	1 200	1 200	Oppnådd
Andel av innsparing anskaffelse	2 622	2 622	Oppnådd
Sum i anslåtte beløp	16 292	7 615	

Etterkalkyle selvkost

Fredrikstad kommune har utarbeidet etterkalkyler for gebyrfinansierte selvkosttjenester i henhold til forskrift om beregning av samlet selvkost for kommunale og fylkeskommunale gebyrer (selvkostforskriften). Kommunen benytter selvkostberegningsmodellen Momentum Selvkost Kommune.

Generelt har kommunen som målsetting at de kommunale gebyrene svinger minst mulig, men en rekke faktorer er usikre ved tidspunkt for budsjettering av gebyrsatsene, herunder framtidig kalkylerente, utvikling i brukerantall og saksmengde. Resultatet for 2022 var ikke kjent ved budsjettarbeidet i fjor høst. Dette forklarer avviket mellom prognosene i høst og nå ved etterkalkyle.

Etterkalkylen for vann viser et underskudd på 28,2 millioner kroner. Ved utgangen av året er det et framførbart underskudd på 29,2 millioner kroner.

Etterkalkylen for avløp viser et underskudd på 18,0 millioner kroner. Ved utgangen av året er det et framførbart underskudd på 5,5 millioner kroner, etter bruk av fond.

Etterkalkylen for husholdningsrenovasjon viser et underskudd på 7,3 millioner kroner. Ved utgangen av året er det et framførbart underskudd på 0,3 millioner kroner.

Etterkalkylen for slambehandling viser et overskudd på 0,4 millioner kroner. Ved utgangen av året er selvkostfondet lik 1,8 millioner kroner.

Etterkalkylen for feiing viser et overskudd lik 0,2 millioner kroner. Ved utgangen av året er selvkostfondet lik 3,1 millioner kroner.

2022 Etterkalkyle selvkost	Vann	Avløp	Renovasjon	Feiing	Slamtømmi ng
Gebyrinntekter	117 421 053	179 278 093	71 934 627	9 315 986	1 552 431
Øvrige driftsinntekter	2 696 006	1 261 210	4 097 962	2 264 641	0
Driftsinntekter	120 117 059	180 539 303	76 032 589	11 580 627	1 552 431
Direkte driftsutgifter	85 969 322	107 924 321	72 011 835	10 478 526	1 101 131
Avskrivningskostnad	30 789 808	46 188 461	6 616 085	154 395	0
Kalkulatorisk rente (3,54 %)	29 992 739	42 280 347	2 635 410	34 615	0
Indirekte netto driftsutgifter	1 563 349	2 135 208	2 182 731	747 328	37 764
Indirekte avskrivningskostnad	15 105	21 587	24 121	6 452	170
Indirekte kalkulatorisk rente (3,54 %)	9 439	14 116	13 005	3 017	157
Driftskostnader	148 339 763	198 564 039	83 483 188	11 424 332	1 139 221
+/- Gevinst/tap ved salg/utringering av anleggsmiddel	0	0	152 535	0	0
Foreløpig resultat	-28 222 704	-18 024 736	-7 298 064	156 295	413 210
+ Subsidiert	0	0	0	0	0
Resultat	-28 222 704	-18 024 736	-7 298 064	156 295	413 210
Selvkostgrad (%)	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
"Bidrag" til administrasjon og låneutgifter etter ev. subsidiering	62 370 440	90 639 719	11 471 352	945 807	38 091
Selvkostfond 01.01	0	12 386 465	6 897 921	2 783 496	1 328 220
+ Avsetning til selvkostfond	0	0	0	156 295	413 210
- Bruk av selvkostfond	0	-12 386 465	-6 897 921	0	0
+ Kalkulert renteinntekt selvkostfond (3,54 %)	0	0	0	101 188	54 271
Selvkostfond 31.12 (inkl. rente)	0	0	0	3 040 979	1 795 702
Framførbart underskudd 01.01	-403 937	0	0	0	0
- Underskudd til framføring	-28 222 704	-5 638 271	-400 143	0	0
- Kalkulert rentekostnad framførbart underskudd (3,54 %)	-513 261	119 308	114 881	0	0
Framførbart underskudd 31.12 (inkl. rente)	-29 139 902	-5 518 963	-285 262	0	0

Selvkostreglene forutsetter at over- og underskudd normalt skal tilbakeføres eller dekkes inn i løpet av fem år.

Kultur, miljø og byutvikling

Foto: Trine Sirnes

Innledende kommentar

Koronapandemien har også i 2022 preget både seksjonens økonomi og tjenestetilbud. Samfunnet var delvis nedstengt ved inngangen til året, med fortsatt smitteverntiltak som la begrensninger både på besøk og aktivitetsnivået i tjenestene. Selv om samfunnet gjenåpnet utpå vinteren, har besøket ved flere av seksjonens inntektsbringende tjenester vært lavere enn i tidligere normalår. Et unntak er kommunens fritidsklubbtilbud, som har utmerket seg med besøksrekord, også sammenlignet med årene før pandemien.

Gjennom drift av det kommunale tjenestetilbudet innenfor kultur, idrett, og fritid, samt gjennom forvaltning av tilskuddsmidler og tilgjengeliggjøring av arenaer, har seksjonen likevel tilrettelagt for et bredt tilbud av tjenester for alle sosiale lag av befolkningen.

Helseoversikten for Fredrikstad og den geografiske levekårskartleggingen ble utarbeidet og publisert i 2022. Oversikten er et nyttig planverktøy for kommunen, men viser også stadig at arbeidet med å tilrettelegge for at særlig barn og unge er i fysisk, sosial og kreativ aktivitet er viktig i det forebyggende arbeidet.

Satsing på områderettet innsats er spisset med særlig vekt på å etablere nye møteplasser, der ekstraordinære bevilgninger også er benyttet til å støtte oppunder åpne klubbhus og til etableringen av nye møteplasser på Holmen og ved Lisleby samfunnshus. Østsiden bibliotek har styrket sitt tilbud med utvidet, betjent åpningstid og en styrking av tilbudet for skolebarn etter skoletid.

Med et mål om å skape flere arbeidsplasser, økt lønnsomhet i bedriftene og styrke utviklingsevnen i kommunens næringsliv, arbeider seksjonen aktivt med fokus på næringsvennlighet. Seksjonen har et stadig fokus på å bygge tillit gjennom åpenhet, tett dialog og langsiktig planlegging. Særlig har det vært lagt vekt på å fremme et mer næringsfokuseret mottaksapparat i kommunen, samt å jobbe for løsningsorienterte tilnærminger for næringslivets behov for både nye areal og transformasjon av areal. I dette arbeidet har rulleringen av kommuneplanens arealdel vært et viktig redskap.

Fredrikstad kommune har, gjennom samarbeidet i Bypakke Nedre Glomma, forpliktet seg til å jobbe for å oppnå nullvekstmålet for personbiltrafikken, samt å tilrettelegge for utslippsfri transport- og mobilitetsløsninger. Gjennom felles løft med Viken fylkeskommune, Sarpsborg kommune, Statens Vegvesen og Jernbanedirektoratet utarbeidet vi grunnlaget for stortingsproposisjon 41S som omhandler utbygging og finansiering av Bypakke Nedre Glomma fase II. Proposisjonen ble behandlet i Stortinget i april 2023 og skal bidra til samferdsels- og mobilitetsløsninger som kommer til å skape verdier i generasjoner framover.

Seksjonen har brukt tildelte KIK-midler (kulturvern i kommuner) fra Riksantikvaren og Viken fylkeskommune til å etablere et kompetansemiljø for bygningsvern i Fredrikstad, med mål om å påvirke relevante målgrupper med riktig kunnskap slik at de tar gode valg for sine gamle bygg, noe som er avgjørende for å styrke en bærekraftig forvaltning av kommunens felles kulturarv. En million kroner ble også delt ut av fra kommunens kulturminnefond.

Seksjon for kultur, miljø og byutvikling hadde i 2022 et samlet merforbruk på rundt 2 millioner kroner. Merforbruket relateres i hovedsak til selvkostområdet for plansaker og lavere besøkstall i seksjonens publikumstjenester. For eksempel hadde kinoen 20,6 prosent færre besøkende sammenlignet med 2019, det siste hele året før koronapandemien, noe som tilsvarer et avvik i kinobesøket på 54 000.

Viktige hendelser

Oppstart av planarbeid og vedtak av planprogram

Arbeidet med rullering av kommuneplanens arealdel ble igangsatt og planprogram ble vedtatt. Planprogram ble vedtatt også for nett- og gatebruksplanen, boligplanen, landbruksplanen, kommunedelplan for folkehelse og levekår, områdereguleringen av Gamlebyen, samt kommunedelplan for naturmangfold. Arbeidet med en frivilligstrategi, handlingsplanen for plast og kulturminneplanen ble også igangsatt.

Reguleringsplaner

Flere omfattende reguleringsplaner ble utformet og lagt fram for behandling i bystyret, derav: Cicignon park, Arildsborg, Cewex-kvartalet, Mosseveien 109, Gressvik Torg, Veum Park, Marnet Marine Park, Bekkevold Ridesenter, Vikeraasen Syd, Rostadneset Sør og Slevik Hyttegrennd.

Aktive Fredrikstad og sertifisering som Global Active City (ISO-standard AWI 26102)

Fredrikstad kommune er sertifisert som Global Active City. Ordningen baseres på 100 indikatorer fordelt på ulike innsatsområder. Global Active City er del av Fredrikstad kommunes programsatsing Aktive Fredrikstad, hvor blant annet målet er å få flere mennesker mer aktive enda oftere.

TREASoURcE – Et EU Horizon-prosjekt

Fredrikstad kommune har, sammen med Viken fylkeskommune, mottatt 14 millioner kroner til å jobbe med sirkulærøkonomiprojekter. Sammen med 15 partnere fra syv nasjoner undersøker vi hvordan vi på best mulig måte kan legge til rette for overgangen til et mer sirkulært samfunn. Arbeidet skal gå over 4 år. De overordnede målene med Fredrikstad kommunes deltakelse er å oppfylle langsiktig utviklingsmål om å bli et bærekraftig og klimasmart lavutslippssamfunn som leder an i det grønne skifte, samt skape flere, grønne arbeidsplasser i kommunen.

Prisdryss til Kulturetaten

Blå Grotte ble av Riksteateret kåret til Årets arrangør. Begrunnelsen er at man gjennom flere år har arbeidet målrettet med markedsføring og publikumsutvikling, som har ført til fulle hus på omtrent samtlige forestillinger.

Kulturnatt Fredrikstad ble kåret til Årets utmerkelse i forbindelse med utdeling av Frederikprisen, og prosjektet Arrangørportalen vant årets lyspære 2022, Fredrikstad kommunes innovasjonspris.

Spillutviklingstilbud kulturskolen

Kulturskolen i Fredrikstad har i 2022 etablert spillutvikling som fast kulturskoletilbud med målgruppe barn i alderen fra 10 til 12 år. Spillutvikling tar for seg alle elementer innen spilldesign, spillmusikk, koding og spillnarrativ. Interessen for tilbudet har vært stor.

Bokstart Fredrikstad

I 2022 startet Fredrikstad bibliotek og Litteraturhuset i Fredrikstad prosjektet Bokstart Fredrikstad. Prosjektet retter seg mot de minste barna (0-3 år) i et målrettet arbeid for å fremme små barns språkutvikling gjennom høytlesning. Prosjektet ble støttet med 400 000 kroner i folkehelsemidler fra Viken fylkeskommune. Seksjon for utdanning og oppvekst og helsestasjonene er også samarbeidspartnere i prosjektet.

Ung i jobb

Virksomhet Fritid etablerte tiltaket Ung i jobb, og har bistått 46 ungdommer med å få seg jobb i 2022. Mange unge sliter med å komme seg inn på arbeidsmarkedet, og lavterskeltilbud som bidrar til en god start er viktig. I prosjektet får ungdommer veiledning i å skrive CV og søknad, og får øve seg på å gjennomføre jobbintervju. BufDir støtter prosjektet med midler i perioden 2022–2025.

Slik gjorde vi det i 2022

Å leve i Fredrikstad

Programmet *Aktive Fredrikstad*, sertifisert som *Global Active City*, inngår som del av Fredrikstad kommunes arbeid med folkehelse, hvor blant annet målet er å få flere mennesker mer aktive enda oftere. Programmet har satset særlig på helsefremmende skolehverdag gjennom prosjektet *Aktiv skole*, som skal gi grunnlag for læring og livsmestring, økt trivsel og å forebygge livsstilssykdommer og inaktivitet. Aktiv skole er etablert som pilotprosjekter på 8 Fredrikstadskoler.

I samarbeid med frivillige organisasjoner og andre aktører, ble Verdens aktivitetsdag for første gang utvidet til Verdens aktivitetsuke i perioden 7. til 14. mai. Uken ble fylt med ulike gratisaktiviteter som var åpne for alle.

Som ledd i å rekruttere og aktivisere flere eldre til folkebadene ble Kongstenbadet introdusert som arena for morgenseniorsvømming for en målgruppe som ellers ikke besøker folkebadene til vanlig. Tilbudet ble en suksess, og har resultert i at det hver uke er mange eldre som besøker Kongstenbadet.

Lokalsamfunnsutvalgene er viktige hørings- og dialogarenaer for kommunen. De fremmer frivillighet og deltakelse ved å mobilisere lokalsamfunnets ressurser. Kultur- og miljøutvalget vedtok nye retningslinjer for lokalsamfunnsfondet i 2022, som innebærer at søknader fra levekårsutsatte områder skal prioriteres.

Program for områderettet innsats jobber for å fremme frivillighet og deltakelse ved å mobilisere lokalsamfunnets ressurser. Hensikten er å sikre at alle bor godt i rause og aktive lokalsamfunn, og å styrke foreldrenes mulighet til å gi barna en trygg og god oppvekst. Satsingen er spisset med særlig vekt på å etablere nye møteplasser, der ekstraordinære bevilgninger også er benyttet til å støtte oppunder åpne klubbhus og til etableringen av nye møteplasser på Holmen og ved Lisleby samfunnshus. Østsiden bibliotek har styrket sitt tilbud med utvidet, betjent åpningstid og en styrking av tilbudet for skolebarn etter skoletid.

Kulturskolen fikk i 2022 en engangsbevilgning på 700 000 for å kunne utøke prosjektet *Super-SFO: kulturskolen + SFO = SANT*. Denne bevilgningen gav kulturskolen anledning til å øke tilbudet i visuell kunst, drama/teater, koding, dans, musikk og sirkus slik at 200 flere elever fikk tilbud om Super-SFO denne høsten. Barnehagene er en annen arena der kulturskolen har bidratt med sin kompetanse og samtidig bidrar til at alle som ønsker det, kan få ta del i et kulturskoletilbud. Kulturbarn-prosjektet jobber med å etablere en fast samarbeidsmodell mellom barnehageetaten og kulturskolen som både skal bidra til språk- og motorikkutvikling og samtidig sikre at barn i tidlig alder får tilgang og erfaringer med kunst- og kulturaktivitet.

Det er i samarbeid med Kongstensvømmerne tilrettelagt for at flere skoleelever skal bli en del av svømmeopplæringen gjennom *Svøm Fredrikstad*, samt at det er avsatt mer tid til vanntilvenningskurs for byens barnehager som gjennomføres med tilskudd fra statsforvalteren.

Fritidsklubbtilbudet i Fredrikstad er tilgjengelig for alle barn og ungdom i aldersgruppen 10–18 (20) år. Gjennom å ha et ekstra fokus på barn og unge som ikke har andre fritidstilbud å benytte seg av, har nedsatt funksjonsevne eller har behov for trygge, kompetente og stabile voksenpersoner i sitt liv, driver fritidsklubbene forebyggende arbeid mot utenforskap og er et viktig kulturtilbud for barn og unge i Fredrikstad kommune. I 2022 oppnådde fritidsklubbene besøksrekord, også sammenlignet med årene før pandemien.

Seksjonen mottok 500 000 kroner i støtte fra Riksantikvaren og Viken fylkeskommune til å etablere et bygningsvernssenter i Fredrikstad, for vern og utvikling av kulturminner. Dette har tatt form av møtearenaer, med arrangementer og aktiviteter om bygningsvern, kombinert med befaringer og

praktiske kurs. Det er etablert samarbeid med Akershus og Buskerud bygningsvernssenter, samt Murbyen Oslo.

Kulturnatt Fredrikstad ble gjennomført med opp mot 70 arrangementer i samarbeid mellom Kulturetaten og byens frivillighet, samt øvrige kulturliv.

I mars 2022 fikk Fredrikstad sin første forfulgte forfatter gjennom friby-ordningen for forfulgte forfattere. Forfatteren er nå bosatt i Fredrikstad med sin familie, og er involvert i byens kulturliv.

Å skape i Fredrikstad

I dialog og samarbeid med Fredrikstad næringsforening og Visit Fredrikstad & Hvaler, forvaltet seksjonen statlige midler til lokale virksomheter som var økonomisk rammet av nasjonale smitteverntiltak under koronapandemien.

Også den statlige tilskuddsordningen til frivillige lag og organisasjoner, som følge av ekstraordinære strømpriser, ble forvaltet av seksjonen. Fredrikstad delte ut 2,1 millioner kroner til 110 organisasjoner.

Fredrikstad kommunes smart- og næringsfond gav tilsagn på søknader tilsvarende 5 234 901 kroner, fordelt på følgende aktører: Norsus, Ophion AS, City Scene AS, HIØ, Drivhuset Østfold AS, Pronofa ASA og MedThings AS.

Seksjonen leder et tett samarbeid med kommunene i Søndre Viken, både når det gjelder næringsetableringer og samarbeids- og utviklingsprosjekter. Innenfor næringsetablering er Viken Park å anse som et felles regionalt næringsområde. Det har også vært jobbet med å få opp et forprosjekt med fokus på HelseTech-bedrifter rundt Sykehuset Østfold. Dette forprosjektet har mål om oppstart i 2023. I tillegg jobbes det sammen om prosjektet «nettverk for kompetansetilflyttere» hvor målet er å bidra til at bedriftene i regionen rekrutterer og beholder nøkkelkompetanse og at tilflyttere trives og blir integrert i lokalsamfunnet. I partnerskap for regional næringsutvikling (Østfold) har seksjonen utarbeidet en strategi for næringssamarbeid for det nye fylket Østfold.

Framtidens næringsliv er avhengige av at bedriftene får tak i folk med kompetansen de trenger. Seksjonen deltar i kompetanseutvikling Østfold og samarbeider med kunnskapsinstitusjonene i regionen, som for eksempel Høgskolen i Østfold, Fagskolen i Viken, Norsk miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU), Studieforbundet AOF, NAV og de videregående skolene.

Det grønne skiftet har et særlig fokus i arbeidet med utvikling av næring og arbeidsplasser. Seksjonen samarbeider med Norsus og bedrifter på Øra om en videreutvikling av framtidsrettede måter for enda bedre samarbeid og industriell symbiose. Gjennom EarthResque – Senter for forskningsdrevet innovasjon ved NMBU, har seksjonen deltatt i arbeidet med å utvikle teknologier og systemer for bærekraftig håndtering og behandling av avfall og overskuddsmasser. TREASoURcE er et EU Horizon-prosjekt hvor Fredrikstad kommune sammen med Viken fylkeskommune har fått 14 millioner kroner til å jobbe med sirkulærøkonomiprojekter. Sammen med 15 partnere fra syv nasjoner undersøkes hvordan vi på best mulig måte kan legge til rette for overgangen til et mer sirkulært samfunn. Arbeidet skal gå over 4 år.

I 2022 ble et partnersamarbeid mellom Høgskolen i Østfold og Fredrikstad kommune inngått, som ledd i Aktive Fredrikstad programmet. Avtalen skal blant annet bidra til langsiktig forskningssamarbeid og gjensidig kunnskapsutvikling innenfor fysisk aktivitet og folkehelse.

Det ble i 2022 etablert en stimuleringsordning spesielt rettet mot satsingsområdene tv-/filmproduksjon, kulturbaserte næringer og unge miljøer.

Å møte framtiden i Fredrikstad

Fredrikstad har hatt et samarbeid med prosjektgruppen KG2021, der fylkeskommuner, kommuner, idrettslag, industrielle aktører og forskningsmiljøer har bidratt med nye og bærekraftige konsept for planlegging, bygging og drift av kunstgressbaner, ettersom baner med innfyll av gummigranulat av type SBR, et produkt basert på utrangerte bildekk, er blitt et stort problem knyttet til bekymring for helseutfordringer, miljøgifter og mikroplast. Det treårige prosjektet ble avviklet 31.12.2022.

Det er gjennomført en kartlegging av universell tilgjengelighet i bynært friluftsliv i Fredrikstad. Kartleggingen hadde et ekstra fokus på det bynære friluftslivet i Fredrikstad, og områdene som ble kartlagt var Glommastien, lysløypenettet rundt 2 og 3 dam i Fredrikstadmarka og Mørkedalen. Kartleggingen viser at disse områder av bynært friluftsliv har stor variasjon av tilgjengelighet.

I arbeidet med å prioritere fossilfrie og effektive transportløsninger, ble behovet for infrastruktur for fornybare drivstoff i Fredrikstad utredet. Utredningen ga et solid kompetansegrunnlag for det videre arbeidet knyttet til oppnåelse av kommunens klimamål gjennom grønne energiløsninger i transportsektoren.

Seksjonen har arbeidet med å mobilisere Fredrikstad samfunnet for økt strømnetskapasitet i Søndre Viken-regionen og mulige, nye etableringer blant annet på Viken Park. Framtidens behov for tilstrekkelig energitilgang er stor i Nedre Glomma generelt og spesielt på strekningen Hasle-Øra; en trasé med spesielt store utfordringer når det gjelder kapasitet i linje og trafoer. Det er mye industri fra Borregaard i Sarpsborg via Viken Park og helt ut til Øra-området på strekningen som alle har økende behov for grønne energiløsninger.

Økonomisk resultat

Tall i tusen kroner	Regnskap	Budsjett	Avvik i kr.	Avvik i %
Brutto utgifter	375 183	365 431	-9 752	-2,7
Brutto inntekter	168 529	160 349	8 180	5,1
Netto resultat	206 654	205 082	-1 572	-0,8

Seksjonen har et samlet merforbruk på 1,6 millioner kroner. Merforbruket relateres i hovedsak til selvkostområdet for plansaker, der det av oppgavens natur er svingninger i når de ulike sakene kan faktureres ut, samt til fristoversittelser på byggesak.

Seksjonen har opplevd endring i besøket for publikumstjenester, der særlig billettinntekter på kinoen avviker fra tidligere normalår. Med 20,6 prosent lavere besøkstall enn i 2019, gir det et avvik på 54 000 solgte kinobilletter, sett opp mot det siste sammenlignbare året før koronapandemien.

Det har vært fokus på å opprettholde en så normal drift og aktivitet som mulig i periodene med smitteverntiltak og besøksrestriksjoner. Seksjonens økonomi er preget av ringvirkningene etter to år med nedstenginger, kombinert med generelle økonomiske utfordringer i samfunnet for øvrig, som trolig påvirker publikums betalingsvilje og -evne. Samtidig er driftskostnadene i mange av virksomhetene tatt ned, sammenlignet med tidligere år. Dette har tidvis resultert i at enkelte tjenestetilbud har stengt ned i kortere perioder.

Seksjonen fikk 7,9 millioner kroner av staten i koronakompensasjon i 2022. Dette dekker store deler av inntektstapet som er meldt for seksjonen, samt andre koronarelaterte kostnader virksomhetene har hatt.

Etterkalkyle selvkost

Gebyrbelagte tjenester, som er hjemlet i plan- og bygningsloven, eierseksjonsloven og matrikkelloven, er underlagt regler for selvkost. Det betyr at gebyrene i sum ikke kan overstige hva det koster kommunen å levere tjenesten. Det gjøres en etterkalkyle i forbindelse med årsavslutningen for å holde kontroll på dette. Et eventuelt overskudd skal settes av til et bundet fond (selvkostfond), og et eventuelt underskudd motregnes fondet i den utstrekning det er midler på fondet. Om det ikke ligger avsatte midler på selvkostfondet, skal kommunen subsidiere eventuelle underskudd. Utslippstillatelser er et nytt selvkostområde i 2022.

<i>Tall i kroner</i>	Plansaker (private)	Bygge- og delesaker	Oppmåling	Eier-seksjonering	Totalt
Driftsinntekter	4 410 903	20 741 484	7 861 581	433 548	33 821 102
Driftskostnader	7 556 626	25 722 979	9 094 450	1 164 059	44 121 207
Foreløpig resultat	-3 145 723	-4 981 495	-1 232 869	-730 601	-10 300 105
Subsidiering	3 145 723	3 145 723	1 232 869	730 601	8 541 487
Avsetning	0	0	0	0	0
Resultat	0	-1 758 618	0	0	-1 758 618
Selvkostgrad i %	57,2 %	86,2 %	86,2 %	36,6 %	79,5%
Selvkost fond 01.01	0	1 758 618	0	0	1 758 618
Selvkostfond 31.12	0	0	0	0	0

Gebyrområdet byggesaker hadde i 2021 avsetning på fond på 1,7 millioner kroner. Dette fondet er nå tilbakeført etter et negativt resultat i 2022. Overskuddet fra 2021 skyldes i all hovedsak vakanser i overgangsfaser og mindreforbruk innen eByggesak, samt stor pågang innen byggesaksbehandlinger.

Selvkostområdene subsidieres av kommunen. I praksis betyr det at merforbruket blir en del av seksjonens bunnlinje. Total subsidiering utgjør cirka 8,5 millioner kroner etter bruk av fond.

Kommunedirektørens sentrale staber

- virksomhetsstyring og økonomi
- innovasjon og utvikling
- politisk ledelse, kommunedirektøren og brukerombudet

Foto: Marianne Høili Pettersen

Innledende kommentar

Det var god måloppnåelse i stabsseksjonen for 2022. Stabene har hatt et sterkt eierskap og en ledende rolle i flere overordnede prosjekter gjennom året. Samtidig så ble året preget av økonomiske strakstiltak i mai, for å imøtekomme totalt sett for høye kostnader i driften av kommunen. Dette medførte tilnærmet full stopp i ansettelser hos stabene og etter hvert mange ubesatte stillinger, og utover året påvirket dette leveransekräften til stabene på flere områder, også i den grad at det pådro seg kommunerevisjonens oppmerksomhet.

Kostnadsreduksjonsprogrammet #bærekraft25 er drevet av flere sentrale ressurser og virksomheter i stabene. Arbeidet endte opp i rapporten #bærekraft25, som kom til politisk behandling i juni, og som dannet mye av grunnlaget for arbeidet med, og sluttresultatet av, budsjett og økonomiplan 2023–2026.

På bakgrunn av vedtak i bystyret, og som ledd i arbeidet med å skape økt grunnlag for økonomisk bærekraft framover, gjøres en totalgjennomgang av organisasjons- og ledelsesstrukturen i kommunen, med hensikt å redusere kostnadene. Dette arbeidet ledes fra stabene. Som en ledd i endringen er det vedtatt at alle desentrale ressurser som arbeider med tilsvarende tjenester som i dag gjøres i stabene, skal sentraliseres. Parallelt ble det også igangsatt en totalgjennomgang av organiseringen til stabene, for å best ruste oss til å møte framtidige behov og krav som stilles til en effektiv og støttende stab. Omorganiseringarbeidet har fortsatt inn i 2023 og ble landet mars 2023. Ny organisering, inklusive sentraliseringen, skal tre i kraft fra juni 2023.

Det ble gjennom året jobbet med system og rutine for mål- og resultatstyring i Fredrikstad kommune. Grunnlaget som skal underbygge den overordnede strategien og retningen på kommunenivå er i stor grad på plass, og dette skal i 2023 reflekteres ned gjennom seksjonene og ut til virksomhetene gjennom gode prosesser for å sette mål og måleindikatorer.

Fra og med 1. mars 2022 gjaldt nye takster på alle boliger, fritidsboliger og næringseiendommer, etter at et omfattende arbeid med å re-taksere alle skatteobjektene i kommunen var gjennomført. Det er i sum mottatt langt færre klager på de nye takstene enn forventet målt opp mot tilsvarende prosesser og erfaringstall ellers i Norge etter tilsvarende prosesser.

Regnskapet for stabene er samlet sett avsluttet med et mindreforbruk på 9,4 millioner kroner, og 10,6 millioner kroner inklusiv politisk ledelse og administrasjon. Mindreforbruket skyldes i hovedsak vakante stillinger, men også stopp i kurs- og reisevirksomhet, begge som følge av innførte strakstiltak i 2022.

Viktige hendelser

Organisasjons- og ledelsesstruktur i Fredrikstad kommune

Overordnede mål og prinsipper for ny organisering av hele kommunen ble vedtatt i desember 2022, og den videre prosessen fortsetter i 2023.

Ny stabsorganisering

Ny organisering av stabsseksjonen kom på plass, og ble formelt vedtatt i mars 2023. Arbeidet med innplassering og sentralisering av fellesressurser fra driftsseksjonene gjennomføres i 2023.

Rapport fra program #bærekraft25 levert og politisk behandlet

I juni behandlet bystyret rapporten #bærekraft25. Arbeidet og rapporten ga grunnlag for mye av arbeidet med budsjett og økonomiplan 2023–2026. Stabene støtter på ulike måter implementeringen av tiltakene, og arbeidet med å innføre en kultur for kontinuerlig forbedring i organisasjonen.

Tillitsreform

Bystyret vedtok desember 2022 en ambisiøs satsing på innføring av tillitsreform i kommunen. Stabene har ansvaret for å følge opp dette vedtaket de nærmeste årene, noe som vil kreve betydelige ressurser og kompetanse på et område hvor det er lite etablert metode eller praksis å bruke som grunnlag.

Vedtak nye eiendomsskattetakster – omtaksering

Det ble vedtatt nye takster 1. mars 2022, etter re-taksering av alle eiendommer i kommunen. Åpenbare feil er rettet administrativt i etterkant. Arbeidet med klagebehandlingen vil pågå i hele 2023.

Prosjekt mål- og resultatstyring

Det ble utarbeidet forslag til et helhetlig system for mål- og resultatstyring, og et grunnlag for veien videre, og implementering er i stor grad på plass.

Administrative kostnader på vei ned

Sammenligninger/nøkkeltall

KOSTRA nøkkeltall ¹⁾	Fr.stad 2020	Fr.stad 2021	Fr.stad 2022	Sarpsborg 2022	Drammen 2022	Kr.sand 2022	ASSS 2022
Brutto driftsutg. pr innb. i kr administrasjon ²⁾	4 194	4 703	4 294	3 982	4 238	4 013	3 985
Brutto driftsutg. pr innb. i kr politisk styring	220	267	231	231	254	308	279

Note: 1) Tallene for 2022 er ureviderte KOSTRA-tall for kommune-konsern (kommunenummer 3004 Fredrikstad).
Korrigeringer av tallene kan forekomme. Hvis en kommune ikke har rapportert, eller det er feil i tallene, er kommunen tatt ut av beregningen av ASSS-snittet.
2) I reviderte KOSTRA-tall er det hensyntatt feilføring på selvkost og kostnaden per innbygger er ca. kr. 21 høyere i 2022.

Tallene i tabellen gjelder all administrasjon og politisk styring i Fredrikstad kommune, og ikke bare stabsseksjonen. Administrative ressurser er et av de vanskeligste områdene for sammenligning, siden organiseringen av oppgaver påvirker grunnlagstallene. Forskjellig føringspraksis kan også gi relativt store utslag mellom kommuner. I ASSS-samarbeidet har det vært arbeidet med forbedring og utvikling av sammenlikningsgrunnlaget mellom kommunene.

Administrative utgifter er lavere i 2022. Årsaken til dette er blant annet lavere lønnsutgifter/vakante stillinger i blant annet sentrale staber, som følge av strakstiltak med ansettelsesstopp i kommunen. I tillegg bidro endret føringspraksis ved at enkelte lønnsutgifter ble bokført direkte på tjenesteområdene, omtakseringsutgifter er lavere i 2022 og Microsoftlisensen for hele kommunen ble fordelt ut på tjenesteområdene i 2022 etter antatt bruk. Derimot har økt satsing innen e-Helse medført lisensutgifter som følge av ny e-Helselov i 2022.

Slik gjorde vi det i 2022

Å leve i Fredrikstad

Samhandling med innbyggerne

Lavere trafikk på telefon for Servicetorget, noe som skyldes at flere og flere bruker web/selvbetjeningsløsninger/chatboten, noe som har oppveid for større pågang gjennom befolkningsvekst, nye tjenester og ekstraordinære hendelser.

Det etterspørres tjenesteinformasjon – i større og større grad også selvbetjeningsløsninger.

På hjemmesiden skal innbyggerne finne informasjon som er viktig for den enkelte, eksempelvis info om privat vei, neste søppeltømming eller barnehagesøknad.

Minside har stor andel av trafikken fra nettsiden og det er integrert flere tjenester for selvbetjening på tjenestesidene, som gjør at flere kan betjene seg selv. Flere oppgaver er robotisert og automatisert, for at mottatte henvendelser skal komme raskere til saksbehandling, med tilsvarende raskere tilbakemelding. Det er fokus på brukerrettede tjenester, som gjøres brukervennlige og lett forståelig, samt effektivisering av interne prosesser i «kundekontakten».

Det er innført nye/forbedrede digitaliseringsløsninger i faktureringsrutinene. Det har eksempelvis vært fokus på korrekte kontaktopplysninger for alle kunder (kontakt- og reservasjonsregister), fakturering fra bibliofil (effektivisert fakturering, manuelle bilag faset ut) og fakturagrunnlag fra eByggesak er kommet i gang.

Nettsiden om fakturering og innkreving er forbedret med et klart språk som gjør at innbyggerne får svar på ofte stilte spørsmål, noe som har resultert i færre generelle spørsmål per telefon. Kunder henvises til *Min Side* når de eksempelvis spør om kopi av faktura, og personkunder har mulighet til å se eksempelvis kommunale fakturaer via *Min Side*.

Sentralstabene har særskilt prioritert å produsere nyhetssaker som forteller de gode historiene om Fredrikstad kommune, og hvordan det er å leve, skape og møte framtiden her. Det er jobbet aktivt for å gi god informasjon om kommunens tjenester og tilbud, politiske prosesser og beslutninger, og innbyggernes rettigheter og muligheter.

Det er gjennomført 177 borgerlige vielser. Antall vielser har økt både i forhold til 2020 og 2021, noe som skyldes koronapandemien i sammenligningsårene. Vielsene foregår hovedsakelig i Villa Lykkeberg.

Byarkivets utstillinger er et tiltak til urbant sentrum, som oppfordrer til økt byliv.

Beredskap

Beredskapsstaben har hatt et mer normalt år etter at samfunnet åpnet opp igjen i februar 2022, med nedtrapping og avslutning av beredskap knyttet til koronapandemien. Situasjonen med krigen i Ukraina ble fulgt tett, ressurser allokert og nødvendige grep ble tatt for å ruste kommunen til å ta imot flyktningestrømmen.

Helhetlig risiko- og sårbarhetsvurdering (ROS) ble politisk behandlet i bystyret i oktober. Analysen tok for seg aktuelle risikoforhold som kan ramme oss, og dette ble videre analysert i 17 hendelser. Flere av de anbefalte tiltakene i analysen har startet opp og noen i ferd med å ferdigstilles, eksempelvis «*Et mer robust planverk og øremerkede ressurser for evakuert og pårørendesenter (EPS)*». Utover dette er Beredskapsforum Østfold etablert, bestående av 11 Østfoldkommuner.

Å skape i Fredrikstad

Stabene har ansvaret for å forvalte samarbeidet med Høgskolen i Østfold vedrørende simulatorsenteret; en framtidsrettet arena for å utvikle faglig kompetanse om flere av kommunens tjenester og en testarena for moderne velferdsteknologi.

Det samarbeides med Næringsforeningen om «*Vekst i Fredrikstad*», for å synliggjøre kommunens næringsattraktivitet for bedrifter utenbys. Eierskapsmelding er utarbeidet og politisk vedtatt, noe som bidrar til et næringsvennlig miljø gjennom god eierstyring. Fredrikstad kommune inngår som en av flere virksomheter i samarbeid med Høgskolen, for å promotere Fredrikstad som en attraktiv studentby.

På bakgrunn av vedtak i bystyret vinteren 2022, er det opparbeidet kunnskapsbygging, oppfølging og tilrettelegging, for inngåelse av justeringsavtaler (mva.) for næringsdrivende.

Det aktive samarbeidet med utelivsnæringen i Fredrikstad, politi, brann, arbeidstilsyn med flere for å skape et trygt uteliv gjennom MAKS (myndighet, ansvarlighet, kontroll og samarbeid), er videreført. Samarbeids-organet MAKS uteliv Nedre Glomma gjennomfører konkrete tiltak rettet mot skjenkenæringen og utelivet. Kompetansesenter – rus Øst (KoRus Øst), som er en viktig samarbeidspart i MAKS, jobber på oppdrag fra Helsedirektoratet og skal blant annet igangsette nasjonale satsinger på rusfeltet og bidra til forsknings- og erfaringsbasert kompetanse til kommunene.

Fulltekstpubliseringen av offentlige dokumenter i offentlig journal bidrar til en mer åpen og gjennomsliktig forvaltning. Dette styrker informasjons- og ytringsfriheten, den demokratiske deltakelsen, rettssikkerheten for den enkelte, tilliten til det offentlige og kontroll fra allmennheten. I tillegg har robotisering/automatisering av flere funksjoner skapt innovative løsninger.

Det er søkt om og innvilget prosjektmidler til forskningsprosjekter relatert til byfergene, gjennom EU-prosjektet «*Sustainable urban mobility*» og SecuRoPS (piloting av publikumsrobot). Innen Smart Fredrikstad er det jobbet med søknader om EU-prosjekter innen smartby området.

Det er gjennomført kurs innen lov og forskrift om offentlig anskaffelser for VTA bedrifter (Fasvo, Viuno og Unikom), for å stimulere bedriftene til å delta i anbudsprosesser. I tillegg er det etablert ebevis som forenkler kvalifikasjonsprosessen for leverandører som gir tilbud. Innovative anskaffelser er benyttet som et middel for å skape innovasjon og stimulere til økt næringsliv i Fredrikstad. I forkant av utlysning av anskaffelser arrangeres det dialogkonferanser/høringer som sikrer dialog i markedet, for å ivareta små og mellomstore bedrifter.

Det arbeides kontinuerlig med å oppnå målsettingen om antall lærekontrakter og språkpraksisplasser gjennom løpende opptak, for å fylle antall lærlingplasser som bystyret har vedtatt (2 lærlingplasser per 1000 innbyggere). Det samarbeides med NAV om prosjektet «På vei mot fagbrev» som har fått nasjonal anerkjennelse for banebrytende arbeid med ungdom som står utenfor skole og arbeidsliv.

Å møte framtiden i Fredrikstad

Stabene bidrar med prosjekt- og prosessledelse og støtte til ulike omstillings- og endringstiltak i organisasjonen, relatert til arbeidet for å oppnå en bærekraftig kommuneøkonomi.

Eksempler på satsinger med miljøperspektiv:

- Bidratt til aktivt å synliggjøre naturverdier i kommunen – blant annet gjennom prosjektet «52 lufteturer».
- Det jobbes aktivt for å kommunisere rundt kommunens og regionens grønne utviklingsprosjekter.
- Stabene inngår i kommunikasjonsgruppen til Bypakke Nedre Glomma, som har “nullvekst i personbiltrafikken” som mål.
- Stabene har en aktiv rolle i arbeidet med reisevaneprojektet “HjemJobbHjem”.
- Det er stort fokus på krav til klima og miljø i anskaffelsesarbeidet, og det er løpende dialog med klimarådgivere i kommunen, Klima Østfold og andre samarbeidspartnere innen klima i forkant.
- Forsterket fokus på «Klima og bærekraft» i finansforvaltningen.
- Effektivisering av postrutene i forbindelse med budtjenesten og bruk av el-bil i post- og budtjenesten.
- Tilbudt de ansatte avtale om leasing av el-sykkel.

Økonomisk resultat

Tall i tusen kroner	Regnskap			Budsjett			Netto avvik	Netto avvik
	Utgifter	Inntekter	Netto	Utgifter	Inntekter	Netto	i kroner	i %
Politisk og administrativ ledelse inkl. brukerombud	19 758	179	19 579	20 970	120	20 850	1 271	6,1
Stab for virksomhetsstyring og økonomi	105 305	19 122	86 183	105 822	16 547	89 275	3 092	3,4
Stab for innovasjon og utvikling	173 219	49 414	123 805	177 680	47 592	130 088	6 283	4,8
Sum	298 282	68 714	229 567	304 472	64 259	240 213	10 646	4,4

Samlet resultatet for de sentrale stabene, inklusiv politisk og administrativ ledelse, viser et mindreforbruk på 10,6 millioner kroner. Stabsseksjonen er tilført 1,3 millioner kroner i koronamidler, og det er påløpt utgifter på totalt 1,8 millioner kroner knyttet til korona.

Møtegodtgjørelser til politisk ledelse har vært noe lavere enn budsjettert, og det har vært mindre bruk av formannskapetets disposisjonskonto.

Mindreforbruket til de to sentrale stabsenhetene skyldes i hovedsak vakante stillinger, som følge av det innførte strakstiltaket med ansettelsesstopp i kommunen. Videre er sykkelønnsrefusjon høyere enn budsjettert. Utover dette har innførte økonomiske strakstiltak, gjennomgående gitt effekt da innkjøp ble redusert til kun å opprettholde drift, mindre kurs- og reiseaktivitet og streng kontroll på vikar og -overtidsbruk. Merutgiften på lisens- og vedlikeholdskostnader til ulike kommuneomfattende fagsystemer og fjorårets lønnsoppgjør som ble noe høyere enn budsjettforutsetningene, er innarbeidet innenfor rammen.

Utgifter til kommuneomfattende utviklings- og innsparingsprosjekter dekkes delvis innenfor seksjonens ramme og sentrale midler. Av tiltak som er igangsatt eller videreføres, kan nevnes ulike integrasjoner mellom fagsystem og *Min Side* på nettsiden med saks/arkivsystemet, anskaffelse av frittstående arkivkjerne, digitalisering av eiendomsregisteret, ny og mer brukervennlig struktur i Kvalitetssystemet og robotisering/automatisering av flere arbeidsoperasjoner særlig innen økonomi og regnskap.

Seksjonen har innarbeidet innsparing på anskaffelser innenfor de tre kategoriene forbruksmateriell, IKT og profesjonelle tjenester (*Prosjekt bedre innkjøp*). Videre er det innarbeidet innsparing på vakante stillinger i 2022, i henhold til budsjett.

Det er mottatt tilskuddsmidler til utviklingsprosjekt og ordning av arkiver, og til GAP-analyse i forbindelse med innføring av universell utforming i kommunesektoren.

Fredrikstad kirkelige fellesråd

Innledende kommentar

Fredrikstad kirkelige fellesråd består av 10 menigheter, og er ansvarlig for den forvaltningsmessige driften av kirker og gravplasser i Fredrikstad. Fellesrådet er arbeidsgiver for alle lokalt kirkelig ansatte og ivaretar kontakten med Fredrikstad kommune. Menighetsrådene er ansvarlige for det lokale kirkelige arbeidet.

Fredrikstad kommunes kommuneplan – Fredrikstad mot 2030 – har som mål at det skal være godt å leve, godt å skape og godt å møte framtiden i Fredrikstad. Fredrikstad kirkelige fellesråd som samfunnsaktør skal bidra til dette gjennom å forvalte, organisere og videreutvikle folkekirken i Fredrikstad. Kirken er til stede for innbyggerne i lokalsamfunnene, og kirkelig aktivitet genererer i tillegg betydelig frivillighet. Kommune og kirke må samarbeide med innbyggerne i fokus.

Den norske kirke i Fredrikstad forsøker å møte innbyggerne med hjelp til livstolking og livsmestring gjennom våre kjernevirksomheter gudstjenester, begravelser, kultur- og konsertvirksomheter og andre kirkelige handlinger.

Viktige hendelser

Ny kirkelig organisering

Den nye trossamfunnsloven, som trådte i kraft 1. januar 2021, har overlatt til Kirkemøtet å beslutte kirkens organisering. Sak om ny kirkelig organisering har vært på høring i 2021, og Kirkemøtet vedtok på kirkemøtet i 2022 en organisering hvor to arbeidsgiverlinjer blir videreført, men hvor samledelse mellom prost og kirkeverge lokalt vil bli videreutviklet og forbedret. Kirkemøtet vil de neste årene skrittvis vedta detaljene i en slik organisering, og man har som mål å etablere ny organisering fra 2026.

Samskappingsprosjekt for flyktninger fra Ukraina

Gjennom et tett og godt samarbeid mellom Fredrikstad kirkelige fellesråd og Fredrikstad kommune ble det på våren, etablert et familietreff hver mandag hvor flyktninger kan møte opp. Her har de fått servert mat, og det har blitt lagt til rette for at de så enkelt som mulig skal få svar på det de lurer på og sliter med. De har blitt hjulpet med å finne veien inn til Nav og saksbehandlere, som kan bistå med ulike problemstillinger. Det har vært tolker til stede som har bistått med å gjøre informasjonen forståelig. Familietreffene har vært godt besøkt gjennom hele året. Dette er et tilbud som fortsetter i 2023.

Økonomisk resultat

Tall i tusen kroner	Regnskap	Budsjett	Avvik i kr.	Avvik i %
Brutto utgifter	89 251	87 105	2 146	2,5
Brutto inntekter	42 242	40 096	2 146	5,4
Netto resultat	47 009	47 009	0	0

Resultatet for 2022 viser at kirken samlet sett har hatt et mindreforbruk på cirka 3,9 millioner. Mindreforbruket har i sin helhet gått med til å dekke merforbruket fra 2021. Innsparingen har blitt realisert ved å holde flere stillinger vakante, og ved å dekke betydelige deler av pensjonsutgiftene fra pensjonsfondet i 2022.

På utgiftssiden har energikostnadene økt betydelig. Det ble innvilget strømstøtte fra Fredrikstad kommune på 1,3 millioner og 450 000 kroner i statlige midler, noe som gjorde at energiutgiftene endte omtrent i balanse.

Det er satt av 958 211 kroner til bundne driftsfond (trosopplæringsmidler og ulike prosjekter med eksterne øremerkede tilskudd).

Investeringer

Borge kapell

Hele inngangspartiet ved Borge kapell er fornyet. Skiferdekket der har vært ødelagt etter mange års slitasje. Fontenen og bassenget har ikke vært i funksjon på mange år. Og det har ikke vært godt tilrettelagt for funksjonshemmede. Nå er hele dekket fornyet, det er etablert en god adkomst for bevegelseshemmede og murer, beplantning og belysning er fornyet. Basseng og fontene er satt i stand. Samtidig ble håndtering av overvann fra kapellområdet løst med ny ledning til sydenden av gravlunden.

Navnet minnelund Kråkerøy

På Kråkerøy kirkegård er navnet minnelund ferdig utført, men mangler endelig brukstillatelse fra satsforvalteren i påvente av godkjenning av nye vedtekter. Tilsåing og beplantning blir gjennomført våren 2023.

Tilstandsanalyse Leie kapell

I løpet av året ble det laget en omfattende tilstandsanalyse for Leie kapell som omfatter alle sider av bygget og deler av uteområdet. Konklusjonen på rapporten er at det er omfattende arbeider som bør gjennomføres de neste årene for å ta vare på bygningen og oppgradere til dagens standard. I 2023 vil første delprosjekt gjennomføres med rehabilitering av taket. Flere lekkasjer har gitt skader på bygningen og det er påkrevet å få reparert taket og sørge for at forfallet stanses. Taket vil bygges opp på nytt og vil bli betydelig bedre isolert.

Revisors beretning

Org.nr. 987 952 423

Til bystyret i Fredrikstad kommune

Kopi:
Kontrollutvalget
Formannskapet
Kommunedirektøren

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Fredrikstad kommunes årsregnskap som viser et positivt netto driftsresultat på kr 30 126 807 i kommunekassen, og et positivt netto driftsresultat i det konsoliderte årsregnskapet på kr 11 328 470.

Årsregnskapet består av:

- kommunekassens årsregnskap, som består av balanse per 31. desember 2022, bevilgningsoversikter drift og investering, økonomisk oversikt drift og oversikt over samlet budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper, og
- konsolidert årsregnskap som består av balanse per 31. desember 2022, driftsregnskap, investeringsregnskap, for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening:

- oppfyller kommunekassens årsregnskap gjeldende lovkrav og gir i det alt vesentlige en dekkende fremstilling av kommunekassens finansielle stilling per 31. desember 2022, og av resultatet for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med kommunelovens regler og god kommunal regnskapsskikk i Norge.
- oppfyller det konsoliderte årsregnskapet gjeldende lovkrav og gir i det alt vesentlige en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til Fredrikstad kommune som økonomisk enhet per 31. desember 2022, og av resultatet for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med kommunelovens regler og god kommunal regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift, god kommunal revisjonsskikk i Norge og International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet nedenfor under *Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av kommunen i samsvar med kravene i relevante lover og forskrifter i Norge, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Årsberetningen

Kommunedirektøren er ansvarlig for informasjonen i årsberetningen. Vår konklusjon om årsregnskapet ovenfor dekker ikke informasjonen i årsberetningen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese årsberetningen. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom årsberetningen og årsregnskapet og den kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen av årsregnskapet, eller hvorvidt informasjon i årsberetningen ellers fremstår som vesentlig feil. Vi har plikt til å rapportere dersom årsberetningen fremstår som vesentlig feil. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Basert på kunnskapen vi har opparbeidet oss i revisjonen, mener vi at årsberetningen

- inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav og
- at opplysningene om økonomi i årsberetningen stemmer overens med årsregnskapet.

Vi henviser for øvrig til avsnittet «Uttalelse om redegjørelse for vesentlige budsjettavvik» under uttalelse om øvrige lovmessige krav.

Kommunedirektørens ansvar for årsregnskapet

Kommunedirektøren er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir en dekkende fremstilling i samsvar med kommunelovens bestemmelser og god kommunal regnskapsskikk i Norge. Kommunedirektøren er også ansvarlig for slik intern kontroll som vedkommende finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver ved revisjonen av årsregnskapet vises det til revisjonsberetning nr. 1 på følgende nettside:

www.nkrf.no/revisjonsberetninger

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av kommunens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Uttalelse om redegjørelse for vesentlige budsjettavvik

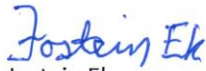
Vi har utført et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet, i forbindelse med Fredrikstad kommunes redegjørelse for vesentlige budsjettavvik, enten det skyldes beløpsmessige avvik eller avvik fra bystyrets premisser for bruken av bevilgningene.

Konklusjon

Basert på de utførte handlingene og innhentede bevis er vi ikke blitt kjent med forhold som gir grunn til å tro at årsberetningen ikke gir dekkende opplysninger om vesentlige budsjettavvik.

For videre beskrivelse av kommunedirektørens ansvar og revisors oppgaver ved uttalelse om redegjørelse for vesentlige budsjettavvik vises det til revisjonsberetning nr. 1 på følgende nettside:
www.nkrf.no/revisjonsberetninger

Rolvøy, 17. april 2023

Jostein Ek

Oppdragsansvarlig revisor

